

2035: VITAJTE NA MARSE

Kozmické ambície
ekonomických veľmocí

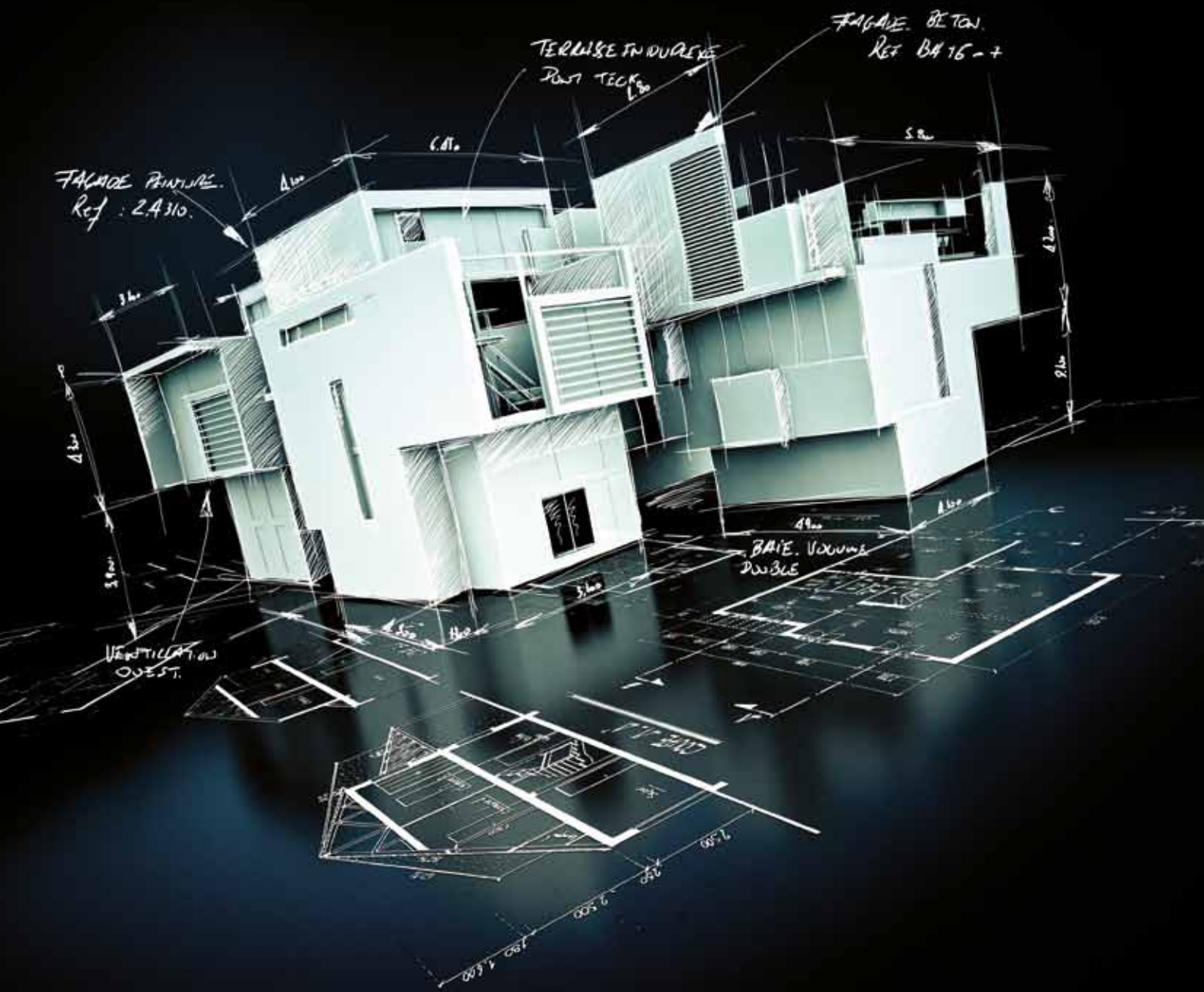
Stratený raj
blahobytnej Európy

Open source
a firmy

Zariad'te si svoje bývanie s Wüstenrotom

wüstenrot

- stavebné sporenie
- akciové medziúvery
- stavebné úvery
- REKOFOND - medziúvery a sporenie pre bytové domy

STAVEBNÁ
SPORITEL'NA

☎ 02/57 889 901

www.wuestenrot.sk

GOODWILL

Magazín o ekonomike, biznise a spoločnosti

september - október 2013

Registrované ako periodická tlač Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky pod registračným číslom EV 3451/09, ISSN 1337-9798

Vydáva:

Goodwill Publishing, s. r. o.
IČO: 44 635 770

Adresa redakcie:

GOODWILL, Nevädzová 5, 821 01 Bratislava
tel./fax: 02/48 28 74 25 • goodwill@goodwill.eu.sk

Ing. Juraj Filin

šéfredaktor a konateľ

filin@goodwill.eu.sk • redakcia@goodwill.eu.sk
tel.: 0907 78 91 64

Mgr. Valéria Nagyová

obchodná riaditeľka

nagyova@goodwill.eu.sk • valeria.nagyova@gmail.com
tel./fax: 02/48 28 74 25 • tel.: 0911 80 70 10

www.goodwill.eu.sk

Rozširujú:

LK Permanent, Mediaprint-kapa Pressegrasso, a. s., Slovenská pošta, a. s. a súkromní distribútori. Časopis sa distribuuje na konferencie, do hotelov, VIP akcie. Distribúcia directmailingom – súkromný sektor, verejná správa a neziskové organizácie a inštitúcie. Časopis na stiahnutie aj na Apple iPad™

Predplatné:

12 € ročne (10 čísel vrátane poštovného a balného)
Objednávky na predplatné: goodwill@goodwill.eu.sk

Grafické vyhotovenie:

Patrik Slazanský • www.slazanski.com

Tlač:

FABER, s. r. o., Bratislava

Podklady k titulnej strane: NASA, TASR

Autorské práva vyhradené. Rozmnožovanie, spracovanie a šírenie diela – textu, fotografií, grafov, a to v jednotlivých prípadoch alebo v celkoch – je možné len so súhlasom vydavateľa a s uvedením zdroja.

Niektoré inzeráty neprešli jazykovou úpravou. Za obsah inzercie zodpovedajú inzerenti.

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy nevraciamy. Za správnosť textov sú zodpovední autori.

Monitoring tlače poskytuje so súhlasom vydavateľa spoločnosť Newton Media a Slovakia Online. Niektoré články sú prístupné na www.abcreklama.sk.

Toto číslo vychádza 25. 9. 2013 s poradovým číslom 5; ročník V.

Zelená energia je aj vecou regiónov

Podľa Medzinárodnej energetickej agentúry skleníkové plyny v roku 2012 opäť prekonal rekord. Napumpovali sme do atmosféry viac ako 31 miliárd ton oxidu uhličitého. Ak s tým nebudeme nič robiť, potom sme na ceste k nárastu teploty o 3,6 až 5,3 stupňa Celzia do konca tohto storočia.

Za posledných asi desať rokov ste určite od environmentalistov počuli, že jediný spôsob, ako si zabezpečíme udržateľnú energetickú budúcnosť, je nová medzinárodná dohoda Kjóto 2. Dnes vám chcem povedať, že ja si myslím niečo iné.

Ak vlastníte iPad alebo iPhone, tak viete, že motto firmy Apple je „think different“. Inšpirovaní týmto mottom Steve Jobs a Apple zmenili svet. Naše hnutie si požičalo toto heslo.

Keď som sa venoval kulturistike, ľudia mi hovorili: ste Rakúšan, mohli by ste byť šampión v lyžovaní, ale v kulturistike nie, to je americký šport. Ale ja som si myslel niečo iné. Potom hovorili, že nemotorný chlap, ako som ja, s akcentom a s takým dlhým menom – nejaký Schwarzenschnitzel či ako – ten sa nikdy nemôže stať filmovou hviezdou. Ale ja som si myslel niečo iné. Potom zasa vraveli, že sa nikdy nestanem guvernérom štátu Kalifornia, pretože nemám nijaké politické skúsenosti. Ja som si myslel niečo iné. A neskôr, keď hovorili, že Kalifornia nemôže mať svoje vlastné environmentálne zákony, pretože s tým musí počkať na federálnu vládu, tak som si zasa myslel niečo iné.

Keď som sa uchádzal o post guvernéra, povedal som, že mojou prioritou je chrániť životné prostredie a súčasne akcelerovať ekonomiku. Environmentalisti boli k tomu podozrievaví a organizovali proti mne protesty, pretože sa domnievali, že konzervatívec ako ja nikdy nebude schopný chrániť životné prostredie. Konzervatívci to predsa nerobia. Ale ja som si myslel niečo iné.

Dali sme dokopy skvelý tím, v ktorom boli zastúpené verejný aj súkromný sektor, spoločenské organizácie, univerzity, ekológovia aj lídri biznisu. Urobili sme toho veľa. Zníženie emisií z výfukov, program „milión solárnych striech“, záväzok do roku 2020 vyrábať 48 % energie z obnoviteľných zdrojov či stavba veľkých slnečných elektrární.

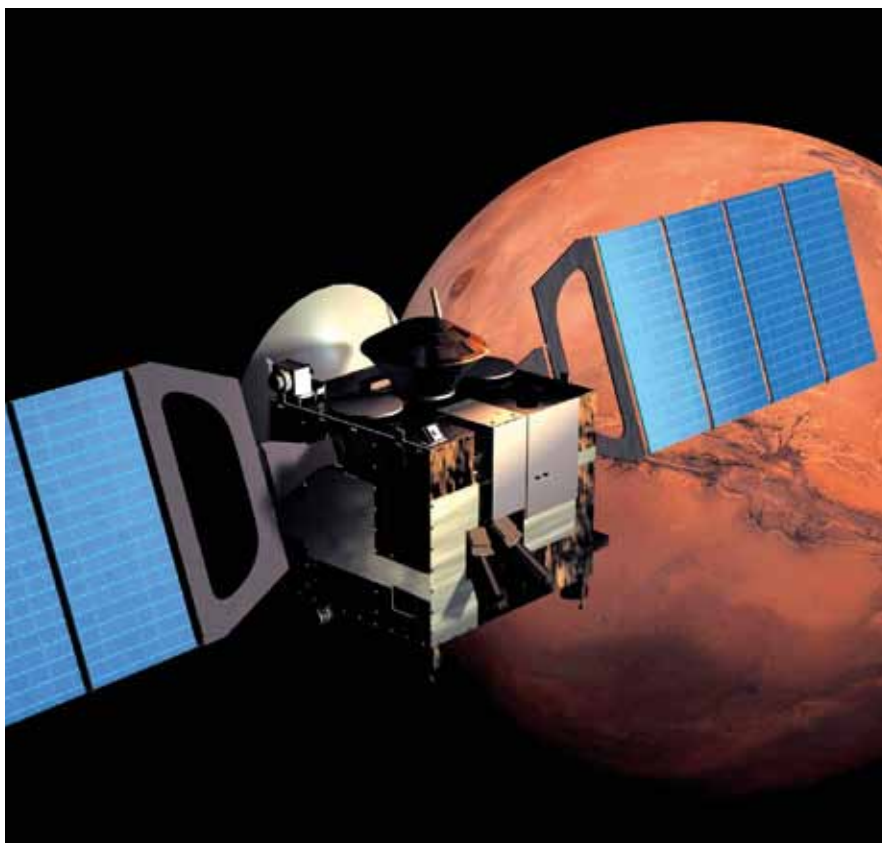
Vyvolávalo to aj odpor; automobilový priemysel nás žaloval a loboval v kongrese, aby zvrátil prijatie nových zákonov. No namiesto toho sme inšpirovali ďalšie štáty. Predpisy podľa kalifornského vzoru prijalo ďalších 14 štátov USA. A potom prišlo veľké víťazstvo – v máji 2009 Obamova administratíva urobila z týchto predpisov federálny zákon.

Z toho vidno, akú moc majú regionálne vlády. Nemôžeme nehybne čakať na medzinárodnú dohodu alebo na federálnu akciu. Aj ja si, prirodzene, želim dohodu Kjóto 2 – napokon, všetci viete, že mám rád sequely – ale nemôžeme na tieto veci čakať. K budúcnosti so zelenou energiou existuje viac ako iba jedna cesta.

Arnold Schwarzenegger

bývalý guvernér Kalifornie
a zakladateľ hnutia R20 za riešenie klimatických zmien
(Z vystúpenia na konvente primátorov európskych miest v Bruseli 24. júna 2013)

Kozmonautika je vec investícií ekonomicky silných štátov

Preteky k Mesiacu vyhrali USA vďaka silnejšej, slobodnej a konkurenčnej ekonomike. Ak by Čína prejavila ambíciu letieť na Mars, USA by možno výzvu opäť prijali. Rok 2035 je reálny termín takej výpravy, myslí si Karel Pacner. **16**

Ekonomika

- 7** Životopis krízy: päť rokov po
- 8** Stratený raj pracujúcich
Nástup „technologickej“ nezamestnanosti

Európa

- 10** Výzvy pre Európu
- 14** Európa a surovinový deficit
- 15** Nová technologická revolúcia pre starý kontinent

Veda a technika

- 16** Kozmonautika je vec investícií ekonomicky silných štátov
- 18** Na Mesiac poletí čínsky lunochod

Energetika

- 19** Drahá energia poškodzuje priemysel
Dotknuté sú energeticky náročné odvetvia

Financie

- 20** Kríza urobila investorov konzervatívnejšími
Zmeny v investorskom správaní po roku 2009
- 21** Ojedinelá finančná ponuka na bývanie
- 22** Stavebné sporenie je v Európe doma
- 23** Lacnejšie, jednoduchšie a rýchlejšie
- 24** Pravidelné investovanie je vhodné pre každého

Vzdelávanie

- 25** Nová špecializácia Professional MBA: Project Management
- 71** Vzdelávanie, kurzy, semináre

Podnikanie

- 26** 2014: zverejňovanie účtovnej závierky po novom
Register zjednoduší vkladanie do zbierky listín
- 28** Audit súladu s legislatívou vás ochráni pred pokutami
- 30** S pomocou TWI k štihlejšej výrobe
- 48** Cestovanie včera a dnes
Travel management na Slovensku
- 49** Veľké firmy a rozvoj manažérskych talentov
- 68** Ako zvládať zmenu alebo: myslite na mozog

Obchod

- 29** Priamy predaj: od priateľa k priateľovi
Zuzana Machová, generálna riaditeľka Oriflame Slovensko

Výzvy pre Európu

Európa a surovinový deficit

Západná civilizácia stojí pred ekonomickými i mimoekonomickými hrozbami. **10 14**

Open source softvér z pohľadu firiem

Nie všetko s nálepkou „free“ je zadarmo; pri implementácii buďte obozretní a nájdite si dobrého poradcu. **32**

Informačné a komunikačné technológie

- 32** | Open source softvér z pohľadu firiem
- 35** | Nepodceňujte ochranu firemných dát
- 37** | Zabudnite na televízny program

Stavebníctvo a reality

- 38** | Lídri európskeho stavebníctva očakávajú rast investícií
- 39** | Trh s kancelárskymi: Bratislava v kontexte CEE

Doprava a logistika

- 40** | Trendy na trhu logistických nehnuteľností
- 41** | Zberná služba GEFCO – spoľahlivosť a bezpečnosť

- 42** | Kontraktná logistika prináša konkurenčnú výhodu

Automobily

- 44** | Nové autá vo Frankfurte: rozširovanie hraníc možného
- 47** | Jedno pivo vás môže stáť tisíce eur!
Ak spôsobíte pod jeho vplyvom škodu

Cestovný ruch

- 50** | Odplavte stres v termálnej vode po celý rok!
- 51** | Žitný ostrov stojí za návštevu

Zdravie

- 53** | Ak cestujete do trópov, myslite na zdravie
O dôležitosti očkovania
- 54** | Pozor na chrípku
Na jeseň je riziko väčšie

- 55** | Potápačská medicína

- 56** | Obezita skraca život

- 57** | Žite naplno do vysokého veku
... a predchádzajte osteoporóze!

Potraviny

- 58** | Dajme šancu potravinám domáceho pôvodu

- 62** | Pivo je priateľský nápoj
Šéfka SZVPS SR Júlia Hurná

Marketing

- 66** | Kde vziať nových zákazníkov?
A ako nestratiť tých starých...

Štýl

- 74** | Tvorca produktov, ktoré smerovali za horizont
Film o živote Steva Jobsa

Ekonomická sloboda a Slovensko

Slovensko v rebríčku ekonomickej slobody viac-menej stagnuje. Ukázali to najnovšie výsledky Indexu ekonomickej slobody, ktorý zostavilo 75 mimovládnych organizácií z celého sveta pod vedením kanadského Fraser Institute. Podľa údajov z roku 2011 sa Slovenská republika umiestnila na 36. mieste spomedzi 152 porovnávaných krajín. Ekonomická sloboda na Slovensku tak bola porovnateľná napríklad so Španielskom, ktoré skončilo na 32. priečke, či s Francúzskom (40.).

Hodnotenie Slovenska sa oproti predchádzajúcemu porovnávanému roku 2010 zlepšilo o 0,04 bodu, na posun vyššie v rebríčku to však nestačilo. Najlepšie umiestnenie dosiahol v oblasti menovej stability, kde bolo na 15. priečke. Vysoké hodnotenie získalo Slovensko aj za slobodu medzinárodného obchodu; naopak, najhoršie hodnotenie malo v oblasti súdnictva a ochrany vlastníckych práv, kde sa umiestnilo na 63. mieste.

Rebríčku ekonomicky najslobodnejších krajín kraľoval v tomto roku Hongkong. Nasledovali Singapur, Nový Zéland, Švajčiarsko, Spojené arabské emiráty, Maurícius, Fínsko, Bahrajn a Kanada. Index každoročne porovnáva 42 ukazovateľov.

Čína žije úspech veľkých koncernov

Čína zostáva napriek nižšiemu rastu HDP motorom vzostupu nadnárodných spoločností. Vyplýva to z prieskumu americkej poradenskej firmy Boston Consulting Group (BCG), na ktorom sa zúčastnili predstavitelia 156 veľkých medzinárodných koncernov. Uvedený názor zostáva viac ako 80 % z nich.

Pre koncerny sú dôležité najmä Brazília, India, krajiny juhovýchodnej Ázie a Rusko. Nikolaus Lang z BCG uviedol, že Čína boduje u väčšiny koncernov veľkosťou svojej ekonomiky, rýchlym rastom strednej triedy a úsilím obyvateľov o zabezpečenie si vyššej životnej úrovne. Ich zástupcovia však konštatovali, že prístup na rastúce trhy obmedzujú rozličné prekážky. Iba 13 % z nich sa cíti dostatočne odolných voči miestnej konkurencii. Mnohé miestne trhy kontrolujú ambiciózní lokálni podnikatelia, ktorí dokonale poznajú tamojšie prostredie, udržiavajú dobré vzťahy s miestnymi úradmi a zabezpečujú si lacných subdodávateľov. Zahraničné spoločnosti len ťažko získavajú zamestnancov z miestneho obyvateľstva a rovnako ťažko si ich dokážu udržať.

Slovensko si udrží obchodný prebytok

Zahraničný obchod Slovenska by si mal aj počas zvyšku roka udržať prebytkovú bilanciu. Podľa analytika UniCredit Bank Lubomíra Koršňáka by totiž mali byť postupne sa zvyšujúce dovozy, ťahané zlepšeným domácim dopytom, z veľkej časti kompenzované aj rastom vývozu. Tie by mal zasa ťahať silnejúci zahraničný dopyt v európskych krajinách.

Slovenský zahraničný obchod nie je pritom podľa analytika Home Credit Slovakia Michala Kozuba závislý iba od jednej krajiny. „Rozprestiera sa medzi krajinami EÚ a Ruskom, takže pokles dopytu v jednej krajine dokážu vykryť iné teritória,“ zhodnotil. Pozitívom sú podľa neho náznaky mierneho oživenia z jadra EÚ, najmä z Nemecka. To by malo vytvoriť nový dopyt po tovare z ostatných krajín.

Podľa najnovších údajov Štatistického úradu SR dosiahol celkový vývoz tovaru zo Slovenska v júli hodnotu vyše päť miliárd eur pri

medziročnom poklese o 0,7 %. Celkový dovoz sa, naopak, zvýšil o 2,7 % na 4,8 miliardy eur. Saldo zahraničného obchodu tak bolo aktívne v objeme 204,3 milióna eur, čo bolo medziročne o 158,5 milióna eur.

Podľa M. Kozuba stojí za slabším čistým exportom najmä vysoká porovnávacía základňa z minulého roka. „Vlani v júli sa totiž darilo exportu rásť o 18 %, preto bolo náročnejšie tento výsledok dorovnať,“ pripomenul. **TA**

Mladí podnikatelia: ako prekonať obavy

Nedostatok štartovacieho kapitálu, málo skúseností, vedomostí, ale aj odborných kontaktov. To sú hlavné dôvody, prečo sa mladí ľudia boja začať s podnikaním. Ukázali to viaceré prieskumy, ktoré robilo Združenie mladých podnikateľov Slovenska (ZMPS).

„Ak však porovnáваме deklarované bariéry u mladých ľudí, ktorí sa ešte len chystajú podnikáť, a u tých, ktorí sa už do podnikania pustili, tak napríklad nedostatok financií ako prekážka neobsadzuje prvé priečky. Z našich zistení vyplýva, že takmer tri štvrtiny mladých podnikateľov začali podnikáť s kapitálom nižším ako

5 000 eur,“ približuje predseda združenia Ján Solík.

Keď sa však mladí ľudia rozhodnú podnikáť, vedú ich k tomu najmä predchádzajúce pracovné skúsenosti. Druhým najčastejším impulzom je ich voľnočasová záľuba. „Ak skombinujeme tieto faktory s nedostatkom skúseností a kapitálu, tak mladé firmy vznikajú najmä v oblasti IT a služieb,“ hovorí J. Solík. Mladí podnikatelia majú záujem zakladať aj firmy orientované na módu, produktový dizajn či stavebníctvo. Niektorí pritom nemajú strach expandovať aj na globálne trhy.

Českí sklári sa stavajú na nohy

Českým sklárom sa začína pomaly, ale isto daríť. Ich celkové tržby v minulom roku narástli takmer o desatinu – na 40 miliárd korún (asi 1,5 mld. EUR). Sklársky priemysel oživa vďaka dopytu zo zahraničia; ročne sa vyvezie sklo takmer za 25 miliárd Kč.

Rok 2005 bol pre sklársku firmu Preciosa zlý, ale teraz je všetko inak. „České sklárstvo je

postavené na dizajne a remeselnej zručnosti, ktorá vo svete stále chýba, na čo narážajú naši konkurenti predovšetkým na Ďalekom východe. Ti nie sú schopní prichádzať s inováciami,“ povedal pre televíziu ČT24 generálny riaditeľ tejto firmy Pavel Marek.

Českí sklári exportujú najmä do EÚ, ale aj do Ruska a Ázie.

Životopis krízy: päť rokov po

V septembri 2008 padla banka Lehman Brothers.

Krach tejto dovtedy silnej americkej investičnej banky sa považuje za vrchol finančnej krízy, ktorá spôsobila najväčšiu hospodársku krízu v povojnovom období.

Prasknutie bubliny

Lehman Brothers vyhlásila krach v pondelok 15. septembra 2008 následkom zrútenia trhu s nehnuteľnosťami. Americká vláda prezidenta Georgea Busha sa rozhodla, že banke nepomôže a ponechá ju vlastnému osudu. Počas nasledujúceho víkendy sa vysokí predstavitelia finančného sveta ešte snažili nájsť riešenie pre Lehman Brothers. V New Yorku sa stretli predstavitelia Fedu, Bank of America a Barclays. Plán, podľa ktorého mala Lehman Brothers kúpiť britská banka Barclays, však zablokoval britský regulátor.

Po ohlásení krachu zachvátila globálne finančné trhy panika, burzy začali prudko padať. Na pokraj bankrotu sa dostali ďalšie veľké finančné inštitúcie, ktoré museli zachraňovať vlády po celom svete. Finančná a úverová kríza mali veľký

negatívny vplyv na všetky odvetvia hospodárstva, čo spôsobilo prepád rastov ekonomík po celom svete, ktoré sa vlády neskôr snažili stimulovať rôznymi opatreniami.

Sprísnenie regulácie

Jedným z dôsledkov finančnej krízy je sprísnenie regulácie bankového sektora, ktorého súčasťou je napríklad striktné oddelenie investičného a komerčného bankovníctva. Bryan Marsal, správca skrachovanej Lehman Brothers, ktorý má na starosti likvidáciu banky, a jeden zo šéfov spoločnosti Alvarez & Marsal, toto oddelenie považuje za správny krok.

Dôsledkom finančnej krízy je aj oddelenie investičného a komerčného bankovníctva.

„Obchod s cennými papiermi je orientovaný na rýchle peniaze a vysoké bonusy, čo nie je v súlade s konzervatívnym bankovníctvom. To sú úplne odlišné kultúry,“ povedal Marsal v rozhovore pre nemeckú tlač. Podľa neho, ak

sú obe oblasti spojené v jednej firme, investičné bankovníctvo bude vždy dominovať – vďaka vysokým bonusom.

Ďalším dôsledkom finančnej krízy je, že banky, ktoré prežili, sa stali ešte väčšími, pretože zhltili konkurentov, ktorí sa ocitli v problémoch. Medzičasom prinajmenšom banky v USA opäť zaznamenávajú vysoké zisky a takmer kompletne splatili vláde finančnú pomoc.

V Európe je však situácia trochu odlišná. Marsal považuje európske banky ešte stále za ohrozené. „V Európe ešte určite príde k mnohým reštrukturalizáciám bánk,“ nazdáva sa.

TA

Kríza dopadla na americkú strednú vrstvu

Svetová finančná kríza stála americkú ekonomiku od 6 do 14 biliónov dolárov, ale možno aj dvakrát toľko – vzhľadom na „špeciálne opatrenia“ v prospech bánk označovaných ako „príliš veľké na to, aby mohli padnúť“. V analýze to uviedla Federálna rezervná banka v Dallase. Podľa jej analytikov stála kríza bežnú americkú domácnosť v priemere medzi 50 000 a 120 000 USD, teda minimálne jeden celoročný príjem. „Aj keď

je recesia ekonomický fenomén, jej dôsledky sú väčšie ako iba prepád ekonomickej aktivity alebo spotreby. Niektoré jej následky sa nedajú tak ľahko kvantifikovať,“ upozorňujú v správe. Podľa posledných dostupných údajov štatistického úradu v roku 2009 dosahovala stredná hodnota príjmu amerických domácností okolo 50 000 USD. To znamená, že kríza si vyžiadala ročný až vyše dvojnásobný príjem rodín. Niektoré domácnosti však zaznamenali ešte väčšie straty. Aj keď miera nezamestnanosti klesla na 7,3 % z 10-percentného maxima v čase krízy, je to najmä preto, že minimálne 2,5 milióna ľudí si prestalo prácu hľadať a vypadlo z evidencie. Takmer 8 miliónov ľudí pracuje len na čiastočný pracovný úväzok. Stredne platené pracovné miesta, ktoré počas krízy zanikli, nahradili väčšinou slabo platené pozície. Preto majú mnohí obyvatelia, ktorí počas krízy prišli o prácu, aj po získaní nového miesta problém slušne vyžiť.

TA

G20: Stav svetovej ekonomiky sa pomaly zlepšuje

Situácia svetovej ekonomiky sa zlepšuje, no je ešte príliš skoro na tvrdenie, že kríza je už zažehnaná. Teraz sú to totiž rozvíjajúce sa

ekonomiky, ktoré čelia výkyvom. Uviedli to predstavitelia G20 na septembrovom summite v Petrohrade.

V záverečnom komuniké predstavitelia skupiny prisľúbili, že budú pokračovať v spolupráci a koordinácii krokov s cieľom podporiť tvorbu nových pracovných miest, rast ekonomiky a potlačenia zadlženosti.

Dôsledkom problémov niektorých krajín je, že zatiaľ čo v roku 2009 bola G20 v reakcii na nastupujúcu krízu zjednotená, teraz čelí trojročnému zotavovaniu. V USA sa rast postupne zrýchľuje, Európa sa vymaňuje z krízy, no rozvíjajúce sa ekonomiky čelia otrasom potom, ako Federálny rezervný systém USA (Fed) oznámil, že plánuje obmedziť nákup dlhopisov. To viedlo k prepádu kurzu niektorých mien, napríklad v Brazílii a Indii. Krajiny zoskupenia BRICS sa preto dohodli na založení fondu určeného na stabilizáciu svojich mien, do ktorého vložia spolu 100 miliárd USD.

Na druhej strane, vývoj priniesol vylepšenie pozície európskych lídrov. Ako povedal predseda Európskej komisie José Manuel Barroso, na tohtoročnom summite to už neboli oni, na ktorých sa zameriavala všetka pozornosť.

TA

Stratený raj pracujúcich

Nožnice medzi príjmovými skupinami v modernej spoločnosti sa stále otvárajú. Doterajší pokrok priniesol ani nie tak voľný čas navyše pre zamestnaných ako viac nezamestnaných.

Ludia v rozvinutom svete si lámu hlavu, ako sa ich krajiny po veľkej recesii vrátia k plnej zamestnanosti, preto bude možno užitočné pozrieť sa na vizionársku stať „Ekonomické možnosti pre naše vnúcatá“, ktorú už v roku 1930 napísal John Maynard Keynes.

Keynesova Všeobecná teória zamestnanosti, úroku a peňazi, publikovaná v roku 1936, vyzbrojila vlády intelektuálnymi nástrojmi na obranu pred nezamestnanosťou zapríčinenou náhlymi ekonomickými prepadmi. Vo svojej predchádzajúcej stati však Keynes rozlišoval medzi nezamestnanosťou vyvolanou prechodnými poklesmi ekonomiky a tým, čo nazýval „technologickou nezamestnanosťou“ – teda „nezamestnanosťou vyvolanou vynálezmi prostriedkov na úspornejšie využitie pracovných síl, ktorá predbehne tempo, akým dokážeme nachádzať nové využitie pracovných síl“.

Svetlé zajtrašky minulosti

Keynes odhadoval, že v budúcnosti budeme o tomto type nezamestnanosti počuť oveľa viac. Domnieval sa však, že jej nástup nebude dôvodom na zúfalstvo, ale na nádej. Už jej samotná existencia totiž naznačovala, že prinajmenšom vyspelý svet je na ceste k vyriešeniu „ekonomického problému“ – problému nedostatku, ktorý ľudstvo predurčil k životu v namáhavej drine.

Väčšinu z nadbytkov získaných racionalizáciou produkcie si privlastňuje skupina bohatých.

Ľudskú prácu rýchlo nahradzovali stroje, a tak vznikali vyhliadky na obrovské zvýšenie produkcie pri využití zlomku vtedajšieho ľudského úsilia. Keynes sa skutočne domnieval, že zhruba do súčasnosti (do začiatku 21. storočia) bude väčšina ľudí musieť pracovať len pätnásť hodín týždenne, aby vyprodukovali všetko, čo potrebujú na svoje živobytie a pohodlie.

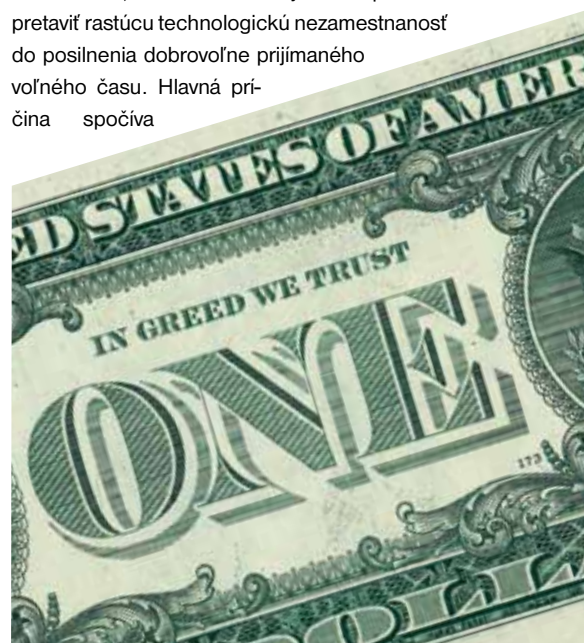

Nenaplnené predpovede

Rozvinuté krajiny sú dnes približne také bohaté, ako sa Keynes domnieval, avšak väčšina z nás stále pracuje oveľa dlhšie ako pätnásť hodín týždenne, aj keď si berieme dlhšie dovolenky a práca je menej fyzicky náročná (a preto tiež žijeme dlhšie). Vo všeobecnosti sa však proroctvo ohromného nárastu voľného času pre všetkých nenaplnilo. Automatizácia svižne postupuje, ale väčšina z nás, ktorí pracujeme, stále trávi v zamestnaní priemerne 40 hodín týždenne. Pracovná doba sa od začiatku osemdesiatych rokov minulého storočia neskrátila.

Pritom „technologická nezamestnanosť“ je neustále na vzostupe. Od osemdesiatych rokov sa nám nikdy nepodarilo dosiahnuť úroveň plnej zamestnanosti známu z päťdesiatych a šesťdesiatych rokov 20. storočia. Väčšina ľudí stále pracuje 40 hodín týždenne, aj keď významnej a narastajúcej menšine je nútený nechcený voľný čas vo forme nezamestnanosti,

podzamestnanosti a vynúteného odchodu z trhu práce. Navyše, s tým, ako sa zotavujeme zo súčasnej recesie, väčšina expertov očakáva, že táto skupina sa ešte ďalej rozrastie. To znamená, že sa nám z veľkej časti nepodarilo pretaviť rastúcu technologickú nezamestnanosť do posilnenia dobrovoľne prijímaného voľného času. Hlavná príčina spočíva

v tom, že väčšinu z nadbytkov dosiahnutých v posledných tridsiatich rokoch si privlastnila skupina bohatých.

„Technologická“ nezamestnanosť vyvolaná rastom produktivity sa zvyšuje bez ohľadu na ekonomické cykly.

Predovšetkým v Spojených štátoch a Británii sme od osemdesiatych rokov svedkami návratu ku kapitalizmu ovládanému surovými zákonmi prírody tak, ako ich opísal Karl Marx. Bohatí a veľmi bohatí ďalej výrazne zbohatli, zatiaľ čo príjmy všetkých ostatných stagnujú. Väčšina ľudí sa teda v skutočnosti nemá štyrikrát alebo päťkrát lepšie ako v roku 1930. Preto niet divu, že pracujú dlhšie, než si Keynes predstavoval.

Programová nenásytnosť

Je tu však ešte niečo iné. Moderný kapitalizmus podnecuje všetkými zmyslami a pórmi hlad po spotrebe. Jeho uspokojovanie sa stalo mocným tísiacim liekom modernej spoločnosti, falošnou

odmenou za iracionálne dlhú pracovnú dobu. Reklamné agentúry hlásia jediné poslanstvo – svoju dušu nájdete na nákupoch.

Aristoteles poznal nenásytnosť len ako súkromnú neresť, nemal ani potuchy o kolektívnej, politicky manipulovanej nenásytnosti, ktorú teraz nazývame hospodárskym rastom. Civilizácia túžiacia mať „čoraz viac“ by ho ohúrila ako mravné a politické šialenstvo.

Rozdelená spoločnosť

Po prekročení istej hranice sa to navyše stáva aj ekonomickým šialenstvom. Nejde výlučne či v prevažnej miere o to, že pomerne skoro narazíme na prírodné medze rastu. Ide o to, že už nebudeme veľmi dlho schopní pokračovať v úsporách pracovných síl bez toho, aby sme pre ne dokázali nájsť nové využitie. Smerujeme k rozdeleniu spoločnosti na menšinu producentov, odborníkov, supervízorov a finančných špekulantov na jednej strane a väčšinu považovaných a nezamestnateľných na strane druhej.

Okrem morálnych dôsledkov takéhoto vývoja by spoločnosť stála pred klasickou dilemou: ako uspokojiť neutíchajúci tlak na spotrebu tvárou v tvár stagnujúcim mzdám. Zatiaľ boli odpoveďou pôžičky, ktoré vo vyspelých ekonomikách vyústili v dnešné masívne previsy dlhu. Tie sú

zjavne neudržateľné, a teda už vonkoncom nepredstavujú odpoveď, pretože z nich plynú cyklické krachy mašinérie produkujúcej bohatstvo. Pravda je taká, že nemôžeme úspešne pokračovať v automatizácii výroby bez toho, aby sme nanovo premysleli svoje prístupy k spotrebe, práci, voľnému času a distribúcii príjmov.

Kolektívnu, politicky manipulovanú nenásytnosť nazývame po novom hospodárskym rastom.

Bez takýchto snáh prameniacych zo spoločenskej vynaliezavosti bude zotavenie sa zo súčasnej krízy len predohrou ešte devastujúcejších budúcich katastrof.

Robert Skidelsky
člen britskej Snemovne lordov, emeritný
profesor politickej ekonómie na Univer-
sity of Warwick
© Project Syndicate
Podtitul a medzititulky redakcia
Foto: TASR

MÁTE PRÁVO NA DETAILS

NADČASOVO NA
www.TERAZ.sk

.tasr.

Výzvy pre Európu

Naša civilizácia stojí pred ekonomickými i mimoekonomickými hrozbami

V roku 1913 žili obyvatelia Európy svoj usporiadaný a dosť blahobytný život – vcelku netušili, že o rok nastane rozvrat s názvom Veľká vojna. A čo dnes, v roku 2013? Dokážeme realisticky odhadnúť, čo ohrozuje nás?

Národy nášho kontinentu stoja pred viacerými spoločnými výzvami. Od toho, ako ich zvládnu, bude závisieť, či si udržia svoju identitu, hodnoty a životnú úroveň. Názory na to, ktoré výzvy sú v súčasnosti pre Európu kľúčové, sa môžu rôzniť. Zdá sa však, že sa črtajú v nasledujúcom súbore ohrození a problémov, na ktoré budú musieť vodcovia kontinentu najneskôr do dvoch desaťročí nájsť odpoveď:

- klimatické zmeny,
- demografická kríza,
- kríza ideologických paradigiem,
- surovinový deficit,
- nová technologická revolúcia,
- nedostatočné politické zjednotenie,
- úpadok vojenských schopností.

V tomto článku bližšie rozoberieme tých päť výziev, ktoré priamo nesúvisia so surovinovou a technologickou základňou ekonomiky, ale majú primárne sociologický, politologický a environmentálny charakter.

Klimatické zmeny

Vo svojej podstate najznepokojujúcejšia je hrozba klimatických zmien. Môžu byť isté pochybnosti o ich pôvode – môžeme sa sporiť o to, či ich zapríčinil človek alebo sú prirodzeného pôvodu. Avšak rozhodne by sme nemali podceňovať fakt, že sme za minulé dve storočia vypustili do atmosféry takú zásobu fosilného uhlíka, ktorá vznikala dlhé milióny rokov – a bez toho, aby existoval prirodzený mechanizmus, ako ju zase z ovzdušia „stiahnuť“.

Hrozba klimatických zmien musí vyvolávať stiesnený pocit z troch dôvodov:

- Predovšetkým to je **niečo, s čím ľudstvo**

Európa fragmentovaná a dehonestovaná – aj tak by sa dalo interpretovať provokatívne dielo Entropa od Davida Černého z roku 2009.

nemá historickú skúsenosť. Preto sa o. i. toto nebezpečenstvo niekomu môže zdať dokonca zveličené a je ťažšie proti nemu mobilizovať.

- Druhý dôvod je, že ovzdušie, ktoré by bolo treba chrániť, patrí všetkým a zároveň nikomu. Takže **je ťažké dosiahnuť nejakú dohodu** v zmysle obmedzenia ekonomických aktivít alebo investície do tzv. čistých

technologíí – ten, kto by to urobil ako prvý, bez koordinácie s ostatnými štátmi, bude postihovaný zvýšenými ekonomickými nákladmi a zníži svoju medzinárodnú konkurencieschopnosť. Rozvojové krajiny sa tvária, že ich sa to netýka a platíť majú tie vyspelé, ktoré sú za to všetko primárne zodpovedné. Tie zasa nevidia dôvod, aby zvyšovali vlastné výrobné náklady, pokiaľ bude čínska a iná

ázijská konkurencia veselo ďalej vypúšťať exhaláty a vytláčať lacnými tovarmi Európanov a Američanov z trhu.

- Najväčšie nebezpečenstvo prípadného globálneho otepľovania však spočíva v tom, že v skutočnosti **nepoznáme ani mechanizmus vývoja klimatických zmien** a možných odpovedí klimatického systému. Existuje nezanedbateľná pravdepodobnosť takého scenára, že proces otepľovania sa nezastaví pri raste teploty o dva, tri či možno dokonca päť stupňov, s čím by sa ľudstvo i ekosystém ešte nejako dokázali vyrovnáť. Je tu možnosť, že tento rast bude len katalyzátorom procesov (napr. uvoľnenia metánových depozitov) – ktoré budú viesť k ďalšiemu nárastu teploty o desať, dvadsať, tridsať stupňov – čo by úplne rozvrátilo ekosystém a následne aj ľudskú civilizáciu.

Demografická kríza

Druhým závažným problémom Európy je hroziaca demografická kríza. Európska populácia prakticky stratila schopnosť reprodukovať sa a odchádzajúce generácie nie sú adekvátne nahrádzané

novými. Toto je najväčšia výzva, pretože priamo ohrozuje existenciu Európy ako civilizácie. Žiadna civilizácia, žiadna politická štruktúra nemôže existovať bez svojich reálnych biologických nositeľov. Nevraviac o potrebe pracovnej sily v aktívnom veku a probléme vyššieho podielu staršej generácie na populácii – pričom je problém vytvoriť pre starších ľudí také podmienky, aby sa udržali na pracovnom trhu (keďže sú zdravší a v lepšej kondícii, ako boli v ich veku ich predchodcovia).

Európska populácia prakticky stratila schopnosť reprodukovať sa.

Tento problém môžeme v zmysle „politkej korektnosti“ všelijako obchádzať a kamuflovať, ale reálne existuje a ne jeden objektívne uvažujúci demograf či historik by takúto spoločnosť označil za spoločnosť tesne pred katastrofou. Na jednu európsku ženu pripadá v priemere menej detí, ako je potrebný počet na zabezpečenie udržania populácie.

Ak je toto z pohľadu politickej antropológie hlavnou úlohou každého spoločenstva, tak musíme priznať, že Európania tu zlyhávajú. Nevieme jednoznačne definovať príčiny takého veľkého poklesu natality. Zrejme je to dôsledok celého

súboru príčin – od zmeny životného štýlu, urbanizácie či dostupnosti antikoncepcie až po materiálne problémy spojené s adekvátnym vzdelávaním a výchovou potomkov v modernej spoločnosti.

Prisťahovalectvo tento problém nerieši, pretože v konečnom dôsledku nahrádza európske populácie neeurópskymi. Ukázalo sa, že multikulturalizmus nefunguje a prílev skupín, ktoré nie sú schopné kultúrnej a hodnotovej asimilácie do európskych spoločenstiev alebo ju dokonca odmietajú – napr. z ideologických dôvodov (veľká časť vyznávačov islamu), prináša len ďalšie a nové problémy.

Aj v politickom mainstreme dnes znejú hlasy, že multikulturalizmus v Európe zlyhal.

Z celosvetového pohľadu boli donedávna vo fáze prudkého demografického vzostupu Čína a Latinská Amerika a tento rast pokračuje v Afrike, Indii a na Blízkom východe. Toto tiež prispieva k zmenám mocenských pomerov vo svete. Zmenu demografických pomerov si často dostatočne neuvedomujeme. Ak napríklad v roku 1947 bolo Arabov dovedna asi 70 miliónov – a teda počet bol porovnateľný s počtom Nemcov či Francúzov – dnes je ich okolo 300 miliónov a výhľadovo do roku 2030 ich môže byť pol miliardy. Teda asi toľko ako všetkých Európanov spolu.

Kríza ideologických paradigiem

Tretím veľkým problémom Európy je kríza niektorých doterajších ideologických paradigiem. Donedávna sme doslova za „európske“ považovali hodnoty individuálnej

slobody, ľudských práv, voľného trhu, konzumnej spoločnosti, zastupiteľskej demokracie, ale aj pacifizmu a multikulturalizmu. Tieto hodnoty sa naplno etablovali v šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch ako náhrada za minulé hodnoty, ktoré sa vtedy zdali (najmä v dôsledku svetových vojen) prekonané: nacionalizmus, konzervativizmus, etatizmus, náboženstvo, vojenské a pracovné cnosti, rešpekt k povinnostiam voči štátu, spoločnosti a pod.

No aj uvedené „nové“ hodnoty sú dnes spochybňované. Sčasti oprávnené, pretože boli presadzované nekriticky a bez ohľadu na spoločenskú realitu (pritom žiadnu odvekú „európskosť“ nepredstavovali, veď produktom

európskej civilizácie bol aj Adolf Hitler) a úlohu hrá aj skepsa novej mladej generácie, pre ktorú sú 60. a 70. roky už vzdialené. (Obrazne to môžeme opísať tak, že generáciu vychovanú na pesničkách Beatles vystriedala generácia punku, metalu a štýlu gothic.) Navyše, pocit a reálne ohrozenie sociálnych istôt, ktoré sú dôsledkom straty európskej konkurencioschopnosti a následne aj prosperity, vyvolávajú donedávna nepredstaviteľné myšlienkové a politické pohyby. Dnes už aj vedúci politici najväčších európskych štátov, považovaní za „stredný politický prúd“ (Merkelová, Sarkozy), tvrdia, že multikulturalizmus zlyhal alebo že v ich krajine je príliš veľa prisťahovalcov. Nechajme bokom hodnotenie, či majú pravdu alebo nie, no takéto výroky by boli nemysliteľné napríklad v roku 1998. Ak sa dnes stali súčasťou akceptovaného mainstreamového politického slovníka, znamená to, že v spoločenskom a politickom myslení prebehla istá zmena, ktorá zasiahla celú populáciu. Môžeme ju vnímať negatívne, ale je reálnym faktom.

Politické zjednotenie

Európa by nevyhnutne mala hľadať aj riešenie svojej pretrvávajúcej roztrieštenosti a obmedzenej schopnosti jednotného postupu navonok. Voľakedy boli európske mocnosti mocnosťami svetovými.

Technologická prevaha z nich robila veľkých hráčov a umožňovala im mocensky zasahovať v Ázii, Afrike aj inde. Toto postavenie však už do veľkej miery stratili. Z globálneho

Za dve storočia sme vypustili do atmosféry zásobu fosílného uhlíka, ktorá vznikala milióny rokov.

pohľadu sú totiž veľké európske krajiny ako Francúzsko či Taliansko v súčasnosti len malými krajinami v porovnaní s Čínou, Indiou a Spojenými štátmi. Konkurencii týchto krajín dokážu Európania vzdorovať len ako jeden celok; integráciu preto nevyhnutne potrebujú. Tento celok však musí byť spravovaný a riadený dostatočne efektívne a s vysokou mierou akcieschopnosti. Nie je veľa spôsobov, ako to dosiahnuť. Historicky sa vyseletovalo len niekoľko – a jedným z nich je model efektívnej a funkčnej federácie. Zrejme inú šancu nemáme, ak nechceme skončiť tak, ako sa to už párkrát v dejinách prihodilo

– napríklad spolkom hašterivých mestských štátikov, keď museli čeliť nejakému veľkému teritoriálnemu impériu.

Úpadok vojenských schopností

Dost málo diskutovaným problémom je vážny pokles vojenskej moci európskych štátov a tiež vojenských schopností a zručností jednotlivých európskych populácií. To sme povinní vidieť vo svetle skutočnosti, že v žiadnom prípade

nemôžeme vylúčiť vojenské ohrozenie Európy či dokonca globálny vojenský konflikt. Jeho spúšťačom môže byť nadchádzajúca redistribúcia moci vo svetovom meradle. Fakt, že my vojnu nechceme, veľa neznamená. Nechcelo ju ani Francúzsko v roku 1940 a presvedčenie jeho obyvateľov, že vojnami sa nič nezíska a neprinesú nič iné ako utrpenie, nestačilo. Vojna aj tak prišla a nepripravené Francúzsko bolo na jej začiatku porazené a obsadené.

Ohrozenie sociálnych istôt a prosperity vracia na scénu donedávna tabuizované témy.

Úvahy, že vojna je taká ničivá, že sa na ňu nikdy neodhodlá, alebo že veľké krajiny sú navzájom ekonomicky previazané, a preto nebudú proti sebe bojovať, sú rovnako logické. Avšak za posledných dvesto rokov tu boli viackrát, pričom vývoj išiel inou cestou. Európania tak zmýšľali napríklad aj v roku 1913. Preto by bolo

trúfalé domnievať sa, že práve dnes sú tieto úvahy pravdivé a my máme zmluvu s prozreteľnosťou. Z historického pohľadu nebola od čias vzniku Svätej aliance (po napoleonských vojnách v 19. storočí) žiadna nová vojna v Európe nevyhnutná, pretože tu bol mechanizmus umožňujúci dohodu rozhodujúcich veľmocí. Napriek tomu sa krvavé konflikty vyskytovali v nezanedbateľnom počte...

Kým boli hlavnými vojenskými mocnosťami európske (či všeobecne západné) štáty a hlavné bojisko sa predpokladalo v Európe, bolo volanie po odzbrojení, zrušení vojenskej služby a výchove k pacifizmu adekvátne. Dnes je však situácia iná – prudko rastie vojenská moc štátov z niekdajšej mocenskej periferie. India, Čína, Irán, Pakistan, Brazília, Indonézia, Turecko či dokonca Thajsko alebo Maroko sú dnes vcelku impozantné vojenské mocnosti. A pritom sa nemôžeme spoliehať na to, že ich politické myslenie bude také mierumilovné, ako je to v prípade európskych liberálnych demokracií. Možno budú niektoré z týchto štátov na ceste budovania modernej spoločnosti prechádzať fázou „národného imperializmu“, porovnateľnou s európskym príkladom z obdobia medzi rokmi 1850 a 1950. T. j. budú mať pocit, že svoje postavenie vo svete môžu (alebo sú dokonca povinné) vylepšiť použitím vojenskej sily. Doteraz nedostatočne zhodnoteným faktorom je aj všeobecný pokles vojenských zručností a znalostí v európskych národoch. Toto know-how je dnes obmedzené len na malé skupiny profesionálov. To v prípade konfrontácie zbavuje európske národy mobilizačných rezerv, ako aj schopnosti samostatnej rekonštrukcie vojenskej sily v prípade okupácie alebo inej katastrofy. Prítom je tu aj „mentálna demobilizácia“, vychádzajúca z už opísanej predstavy, že žiadna vojna už nebude a my sme schopní sa s každým nejakým dohovoriť.

Za horizont krízy

Oproti uvedeným výzvam či globálnym trendom je súčasná doznievajúca hospodárska kríza, nasledujúca po konjunktúre živenej informačno-komunikačnou technologickou revolúciou v rokoch 1985 – 2000, len druhoradým fenoménom. Ďalšie javy, ktoré ju sprevádzajú – dlhová, finančná, ekonomická, dôchodková kríza atď., sú z veľkej časti len vonkajším prejavom neschopnosti Európy adekvátne odpovedať na výzvy doby.

Vojna, vnútená Európe zvonka, sa v určitom horizonte nikdy nedá vylúčiť.

Ak Európania nenaskočia na vlak novej vlny technologických inovácií a nepodarí sa im dosiahnuť primerane efektívnu politickú jednotu, ekonomické a politické postavenie európskych krajín a Európy ako celku bude ďalej klesať. Ak sa však dokážu koncentrovať na výroby s najvyššou pridanou hodnotou, nájdu správny politický a integračný model, obnovia svoju reprodukčnú kapacitu a vojenskú silu, zdynamizujú svoje politické myslenie a dokážu sa adaptovať na prípadné klimatické zmeny, zjednotená Európa môže hrať úlohu globálnej veľmoci aj v budúcnosti.

Daniel Šmihula
 Ilustračné foto: TASS
 (Autor je publicista.
 Podtitul a perex pridala redakcia.)

Nemecké voľby nepotešili južnú Európu

Vysoko zadlžené krajiny južnej Európy sa musia pripraviť na ďalšie štyri roky prispôsobovania sa politike Nemecka na čele s Angelou Merkelovou. Pre mnohých Španielov, Portugalčanov a ani Talianov to nie je najlepšia správa, uviedla agentúra Bloomberg.

Až 82 % Španielov, okolo 65 % obyvateľov Portugalska a 58 % Talianov nesúhlasí so spôsobom riešenia dlhovej krízy eurozóny predkladaným Merkelovou. Ako uviedli v rámci prieskumu Nemeckého Marshallovoho fondu, jej spôsob riešenia krízy viedol v mnohých juhoeurópskych krajinách k prudkým škrtom v sociálnych službách, k recesii a rekordnej nezamestnanosti. V Nemecku to však vidia inak a a preto konzervatívny blok A. Merkelovej CDU-CSU vo

voľbách 22. septembra bez problémov zvíťazil. Väčšina Nemcov dala najavo, že súhlasí s nemeckou hospodárskou politikou, aj so spôsobom riešenia krízy v eurozóne, ktorý nemecká vláda pod vedením Merkelovej doteraz presadzovala.

„Podľa všetkého bude pokračovať súčasný model riešenia krízy,“ povedal Mujtaba Rahman, bývalý pracovník Európskej komisie, ktorý teraz pôsobí ako riaditeľ pre európske analýzy v spoločnosti Eurasia Group v New Yorku. Predpokladá, že názor Nemecka na riešenie situácie v eurozóne bude ešte rozhodujúcejší, nakoľko Holandsko a Fínsko, ktoré sa donedávna k vývoju v eurozóne často vyjadrovali, majú vlastné finančné a ekonomické problémy. Podľa niektorých analytikov sa však predsa len dajú očakávať určité úpravy ako trochu viac

financii pre Grécko či trochu menej tvrdých úspor. To všetko bez ústupkov od základných princípov nemeckej politiky, teda podpory pre tie zadlžené krajiny, ktoré budú plniť podmienky.

TA

■ naša anketa

Téma: goodwill

- 1 Aký význam pripisujete goodwillu firmy? Je dnes dôležitejší ako v minulosti?
- 2 Ako budujete goodwill vašej spoločnosti?

MAROŠ PLŠKO,
technický
riaditeľ Schiedel
Slovensko

1 Som presvedčený, že pozitívne vnímanie našej firmy v očiach obchodných partnerov, ako aj širokej verejnosti je základom úspechu podnikania. Táto hodnota platila v minulosti a dnes v čase krízy je nemenej dôležitá. Dôveryhodnosť je v súčasnosti pri vyostrenej konkurencii veľmi dôležitou zložkou podnikania každej firmy. Naša spoločnosť dlhodobo uplatňuje voči želaniam a potrebám našich zákazníkom a obchodným partnerom individuálny prístup. Umožňuje nám to budovať vzájomnú dôveru a spokojnosť s našimi službami. Stavebníctvo je totiž oblasťou, kde sa uplatňuje veľká dávka fantázie a kde individuálny prístup k riešeniu bývania je nevyhnutnosťou.

2 Už od začiatku existencie našej spoločnosti Schiedel Slovensko sa snažíme o jej čo najlepšie vnímanie vo verejnosti. Vynakladáme na to mnoho úsilia. Kominová technika je totiž oblasťou, kde akékoľvek pochybenie môže mať negatívny vplyv na spokojnosť zákazníka. Naša spoločnosť stavia na profesionalite,

neustálom vzdelávaní zamestnancov, stabilite tímu a identifikácii každého zamestnanca s jej hodnotami. Pravidelne organizujeme vzdelávacie kurzy pre zamestnancov, súčasťou ktorých je aj kódex správania sa k zákazníkom. Výrazný vplyv na formovanie dobrého povedomia o firme má aj profesionálny servis a poradenstvo.

TOMÁŠ HODÚR,
konateľ
Com-Klima

1 Som presvedčený, že obchodný úspech firmy je nerozlučne spojený s dôveryhodnosťou značky voči zákazníkom a obchodným partnerom. Zákazníci sú dnes veľmi nároční a nedôveryhodné praktiky rýchlo rozoznajú. Naša spoločnosť bola a je budovaná na hodnotách vzájomnej dôvery, kvalitného technického poradenstva a servisu. Tieto hodnoty sa časom nemenia, skôr naopak. V dnešnej silnej konkurencii zaväzujú medzi zákazníkmi aj maličkosti. Personál im musí byť schopný pomôcť s akoukoľvek otázkou alebo problémom. Nositeľmi dôveryhodnosti sú spokojní zamestnanci, príjemné pracovné prostredie a ochota ponúknuť zákazníkovi vždy niečo navyše.

2 Naša spoločnosť pristupuje seriózne k otázke goodwillu, veľmi si ho váži a zveľaďuje ho viacerými spôsobmi. Máme napríklad etický kódex správania sa zamestnanca k zákazníkovi a obchodnému partnerovi. Hodnoty našej firmy sú ľahko identifikovateľné a každý zamestnanec by mal byť ich nositeľom. Zarádujeme medzi ne dôveryhodnosť a pravdivosť poskytovaných informácií, ako aj úctu.

Ku všetkým našim partnerom pristupujeme tak, ako chceme, aby pristupovali k nám, pričom zohľadňujeme ich individuálne požiadavky. Základnou hodnotou, ktorou budujeme dôveryhodnosť značky Com-Klima, je kvalita. Budujeme dlhodobé vzťahy so zákazníkmi a poskytujeme im všetky informácie, aby prijali správne rozhodnutie o výbere produktu.

PETER VOJTKO,
konateľ Todos
Italia

1 Pripisujeme goodwillu veľký význam z hľadiska úspechu firmy, keďže ide o výsledok jej pôsobenia na trhu. Reflektuje postavenie podniku na trhu, kvalitu produktov a služieb a ďalšie vlastnosti, ktoré vedú k obľúbenosti spoločnosti. V porovnaní s minulosťou je dnes dobrý goodwill veľkou konkurenčnou výhodou.

2 Naša spoločnosť sa snaží byť na trhu vždy tou, ktorá prináša nové prístupy, produkty a spôsoby obsluhy zákazníkov. Máme vysoko vyškolený personál, ktorý profesionálnym vystupovaním a komunikovaním prispieva k spokojnosti zákazníkov. Tvoríme jeden tím, čo vyplýva už z názvu spoločnosti – Todos znamená po španielsky všetci. Tým sme chceli automobilovej i širokej verejnosti povedať, že všetky zložky našej spoločnosti sú pripravené zákazníkovi priniesť len pozitívnu emóciu z vynikajúcich služieb tak, aby sme boli všetci spokojní. Rok 2013 je pre nás plný pozitívnych zmien, ktoré nám pomôžu priniesť maximálny úžitok, spokojnosť a dôveru našich zákazníkov.

Neobmedzené kombinácie. Presné optimalizácie.

Sú vaše logistické toky prehľadné a je doba vašej prepravy optimálna? Dajú sa vaše skladové zásoby zredukovať a vaše procesné a fixné náklady znížiť? V zložitej sieti zásobovania, výroby, skladovania a distribúcie rozhybeme spoločne ľudí, tovar a údaje s jasným cieľom: z vašej logistiky spraví vašu konkurenčnú výhodu. Kdekoľvek na svete. Každé logistické riešenie je totiž rovnako individuálne ako naši zákazníci. **Zažite sami, ako GW hýbe svetom. gw-moves.com**

Európa a surovinový deficit

Zdá sa, že Európa bude zakrátko čeliť nedostatku surovín. Jej vlastné zásoby sú nedostačujúce a možnosti dovozu budú limitované hroziacim poklesom ich ťažby a konkurenciou iných odberateľov.

V minulosti európske veľmoci ovládali veľké koloniálne územia, čo sa okrem iného zdôvodňovalo práve potrebou získať dostatok surovín. Po druhej svetovej vojne dospeli k názoru, že na zabezpečenie prísunu surovín vôbec nie je potrebné dané územie politicky priamo kontrolovať a že lacnejšie je suroviny získavať na základe obchodnej výmeny. Odpadajú tým náklady na priamu správu daných území. (S výnimkou niekoľkých „perál“, ktoré vychytali Británia a Holandsko, boli totiž kolónie v podstate strátová záležitosť.)

Od roku 1960 fungovala svetová ekonomika na tom základe – zjednodušene – že krajiny tretieho sveta dodávali suroviny, vrátane energetických, a niektoré poľnohospodárske produkty a Západ spolu s Japonskom zasa priemernú produkciu a služby. Tvrdilo sa dokonca, že surovín je na svetovom trhu prebytok a ich relatívna cena – s výnimkou ropy – bude dlhodobo klesať.

Nástup tigrov, ústup Európy

V osemdesiatych rokoch sa však do postavenia industrializovanej krajiny dostali aj štyri

východoázijské tigre a po roku 2000 sa objavil fenomén krajín BRIC (Brazília, Rusko, India, Čína) – teda nových priemyselných dynamicky sa rozvíjajúcich veľmocí – ktoré majú tiež eminentný záujem o suroviny. Na surovinovom trhu sa tak objavil okrem krajín Západu nový, alternatívny odberateľ a zároveň poskytovateľ priemyselných tovarov, strojov a technicky vyspelých zariadení a služieb.

V podobe štátov BRIC a „tigrov“ sa na surovinovom trhu objavil nový odberateľ konkurujúci Západu.

Čína si dokonca vykúpuje surovinovú produkciu viacerých afrických štátov na roky dopredu, pričom, na rozdiel od západných vlád, ani nevyhucuje od miestnych vládcov tzv. dodatočné obchodné podmienky v podobe nátlaku na vnútornú demokratizáciu a rešpektovanie ľudských práv. Monopol Západu na priemernú produkciu a moderné technológie je už v súčasnosti vážne narušený. V krajnom prípade sa pokojne môže stať, že Európa nebude mať na svetovom trhu vlastne čo ponúknuť. Azda okrem kapitálu nazhromaždeného v minulosti, niektorých finančných služieb, módnych značiek a nostalgických destinácií na turistické výlety.

Boj o ovládnutie zdrojov

Sme teda vo fáze rastúceho dopytu po takmer všetkých surovinách a súčasne v stave, keď ľahko dostupné náleziská sú už do veľkej miery

vyčerpané a ťažba sa výrazne predražuje. Nedá sa vylúčiť, že v blízkej budúcnosti dôjde dokonca k výraznému poklesu reálne vyťažených objemov – platí to predovšetkým v prípade ropy a niektorých vzácnych kovov. Cena surovín na rozdiel od nedávnej minulosti rastie, konkurencia sa zostruje a rastie aj politický, vojenský a ekonomický vplyv krajín, ktoré ich vlastnia. Možno očakávať, že niektoré mimoeurópske veľmoci (Čína, Rusko, USA) ani nepripustia v prípade surovín voľný trh a doslova si pre seba vyhradí podstatnú časť ich svetovej produkcie. Európske národy tomu môžu čeliť len tromi – štyrmi základnými stratégiami a ich kombináciou:

- Obnoviť svoje postavenie ako producenta žiadaných produktov s vysokou pridanou hodnotou a vysokou mierou technologickej a intelektuálnej náročnosti. Potom Európu jednoducho nebude možné vyradiť z globálneho trhu a zároveň budú mať Európania vždy dosť finančných prostriedkov na nákup surovín.
- Získať politickú kontrolu – priamu alebo nepriamu – nad oblasťami, kde sa suroviny nachádzajú. Môže to mať charakter včlenenia týchto oblastí do EÚ (napr. Ukrajina, Azerbajdžan, Rusko, Kazachstan, Austrália) alebo nejakej novodobej formy kolonializmu (pod ľubovoľným vznešeným názvom).

Dopyt rastie v situácii, keď sú hlavné náleziská do veľkej miery už vyčerpané a ťažba sa predražuje.

- Obnoviť vojenské kapacity Európy, ktoré by boli schopné kontrolovať prístupové cesty do Európy – predovšetkým síl námorných, leteckých a kozmických. Príslušníci vnútrozemských národov to často nepostrehnú, ale v skutočnosti sa 90 % obchodnej výmeny EÚ s vonkajším svetom realizuje morskou cestou. Spoliehanie sa na americké loďstvo a jeho kontrolu nad svetovými oceánmi nemusí stačiť. USA sa jednak môžu rozhodnúť sledovať viac vlastné záujmy a taktiež sa sila ich loďstva, letectva a kozmických síl môže stať nedostatočnou vzhľadom na rast námornej moci Číny, Indie a iných nových veľmocí.
- Sústrediť sa na technológie, ktoré znižujú surovinovú závislosť – na efektívnejšie výrobné postupy vyžadujúce si nižšie surovinové a energetické vstupy, alternatívne metódy získavania energie z iných zdrojov, ako sú

fosilne palivá – napr. veterné a slnečné elektrárne a prechod na alternatívne pohonné systémy v dopravných prostriedkoch (elektromobily, vodíkový pohon).

Ako znovu získať bývalé pozície

Ak to môžeme zhrnúť: európsky kontinent má dnes už málo vlastných surovín, čo je citeľné najmä v oblasti energetických surovín, ako sú ropa a plyn. Oproti situácii v období rokov 1955

– 2000 dnes už nie sú suroviny také jednoznačne voľne dostupné na svetovom trhu. Vyplýva to nielen z obmedzeného objemu ich zásob, ale aj zo zvýšenej spotreby novoindustrializovaných krajín a oblastí, ako sú Čína, India, Brazília, Latinská Amerika, juhovýchodná Ázia atď.

Európa môže akceptovať ich zvyšujúcu sa cenu na trhu s vysokou mierou konkurencie, ale potom si na ne musí zarobiť – to znamená poskytovať také produkty a služby, ktoré budú

viac-menej jedinečné. Európa sa musí pokúsiť o nový technologický skok, ktorý jej opäť aspoň čiastočne vráti jej výnimočnosť a technologickú prevahu. Ďalšou cestou je sústredenie sa na vlastné surovinové zdroje, ich efektívne využitie a recykláciu, čo si však tiež vyžaduje nové technológie.

Daniel Šmihula

Foto: TASR

Nová technologická revolúcia pre starý kontinent

Jednou z kľúčových výziev súčasnosti pre Európu je opäť sa dostať na špičku technologického pokroku.

Ak sa zamýšľame nad perspektívami budúcnosti Európy, vychádzať musíme z analýzy jej postavenia v minulosti a súčasnosti. Dlhodobé – od 18. storočia – panuje vnímanie európskej civilizácie (s jej odnožami v Amerike, Austrálii, Rusku atď.) ako čosi, čo má vo svetovom meradle výnimočné postavenie. To však nebolo samozrejmé, ale bolo to výsledkom toho, že európske krajiny ako prvé dokázali vykročiť smerom k modernej spoločnosti, charakterizovanej vedeckým myslením a aplikáciou vedeckých poznatkov v praxi, kapitalizmom, industrializmom a modelom moderného štátu.

Koniec dominancie, nástup konkurencie

Fenomén Európy a jeho výnimočnosť – tak ako ich chápeme z pohľadu 17. až 20. storočia – boli neodlučiteľne späté s vedeckou, technickou a následne aj ekonomickou prevahou, ktorú Európania mali a ktorá bola výsledkom série technologických revolúcií od 14. storočia až do polovice 20. storočia. Potom akoby Európa v inováciách stratila dych. Do dnešného dňa si charakteristiky moderného sveta už osvojili aj iné oblasti sveta, ktoré dokážu Európe (a Západu všeobecne) v ekonomickej a technickej oblasti úspešne konkurovať.

Zjednodušene: dokážu vyrábať to isté, no za výrazne nižšiu mzdu. Ako je známe, priemyselná výroba a ďalšie ekonomické činnosti sa začali v sedemdesiatych rokoch presúvať do Číny a niektorých iných niekdajších rozvojových krajín. To sa stalo jedným z hlavných zdrojov krízy stredných vrstiev vo vyspelých krajinách.

Zručnosti jej príslušníkov si vo veľkej miere osvojila aj pracovná sila v juhovýchodnej Ázii a Latinskej Amerike, s ktorou však v cenovej konkurencii pracujúce vrstvy v Európe nedokážu uspieť. Hrozi, že „nožnice“ ekonomickej a životnej úrovne medzi európskymi krajinami a vybranou skupinou rozvíjajúcich sa krajín sa môžu začať zatvárať (t. j. rozdiel sa bude znižovať).

Potrebuje návrat k tvorivosti a pracovnosti

Európa a Západ, všeobecne, teda prestali byť monopolným výrobcem žiadaných priemyselných produktov, poskytovateľom moderných technológií a držiteľom najpokročilejších zbraňových systémov.

Pritom podmienkou udržania našej výnimočnosti a blahobytu (od ktorých sa odvíja i naša bezpečnosť, politický a sociálny systém) je byť tým, kto na svetovom trhu dokáže ponúknuť produkciu s vysokou mierou pridanej hodnoty. Podľa možnosti niečo také, čo iní ponúknuť nedokážu. V našom prípade môže ísť len o špičkovú high-tech produkciu. To znamená, že sa Európa ďalej musí orientovať na masívnu podporu vedy, techniky, inovácií. Za samozrejme

by sme tiež mali opäť začať považovať vysokú mieru investícií a individuálneho pracovného nasadenia.

Ako uniknúť marginalizácii

Európa zatiaľ potrebným kapitálom a ľudskými zdrojmi ako-tak disponuje... Ešte stále preto môžeme dúfať, že nová technologická revolúcia sa odštartuje. A ak už nie v celej Európe naraz, tak aspoň v jednom jej regióne – v Škandinávii, ktorá na to má, spoločne s USA a východnou Áziou (vzorom je tu Singapur), najlepšie predpoklady. Hovoríme o kombinácii voľný kapitál – technologické know-how – proinovatívna politika. Ak sa táto príležitosť zmešká, o jedno – dve desaťročia to už nemusí platiť.

Rozhodne však platí, že v prípade, ak Európa nebude na špičke vedeckého a technického pokroku, jej postavenie vo svete, ekonomický význam a životná úroveň budú zákonite (relatívne) klesať. Budú, s istým časovým odstupom, úmerné veľkosti populácie a zdrojom, ktorými disponuje samotný európsky kontinent. A ako vieme, tie sú v porovnaní s inými časťami sveta nevelké.

Daniel Šmihula

Kozmonautika je vec investícií ekonomicky silných štátov

Do roku 2035 na Marse: budú to Američania alebo Čiňania?

Český novinár a spisovateľ Karel Pacner vie o histórii kozmonautiky toľko, ako v našich končinách málokto. Zaoberá sa ňou od jej začiatkov v 50. rokoch.

- Keď porovnáme obdobie prvých letov do kozmu a vtedajšie očakávania, kam všade sme sa mali dostať po roku 2000, nie je prekvapujúce, že sme stále iba na orbitálnych stanicach? Aj lety na Mesiac sú minulosťou.

Je to zrejme osud všetkých priekopníkov. Vždy, keď spravia prvý, dôležitý krok, už plánujú budúcnosť a očakávajú, že všetko pôjde rýchlo a ľahko. Vtedy si neuvedomujú, že s každým ďalším krokom pred nimi vyvstávajú nové a nové problémy. Kozmonautika nebola výnimkou.

V 60. rokoch sa v Rusku aj USA pripravovali projekty letov na Mars s horizontom roku 1984.

Už v 60. rokoch minulého storočia sa pripravovali seriózne projekty letov na Mars ako v Moskve, tak aj v USA. Pracovali na nich stovky ľudí tak, aby prví ľudia mohli letieť na červenú planétu v roku 1984. Doteraz sa tak však nestalo. Mám aj iný príklad. V polovici 50. rokov sa zišli fyzici v Ženeve, aby posúdili možnosti využitia energie na báze termojadrovej fúzie. Vtedy sa vyjadrili, že prvé elektrárne tohto typu by sa mohli objaviť o 30 až 50 rokov. To isté hovoria doteraz. No vidíte – a podobne je to aj s letmi do vesmíru.

- V roku 1961 letel do kozmu prvý človek. Bol však Gagarin naozaj prvý?

Keby nebol, istotne by Neil Armstrong, prvý človek na Mesiaci, nenapísal do pamätnej knihy v Hviezdnom Mestečku vetu: „Jurij Gagarin nás všetkých pozval do vesmíru.“

Obaja veľkí súper, Američania i Sovieti, sa

navzájom veľmi pozorne sledovali a strážili. Američania vytvorili sieť odpočúvacích staníc pozdĺž sovietskych hraníc. Keď štartoval Gagarin, jedna z odpočúvacích staníc v Turecku zachytila štart veľkej rakety, ktorú Sovieti označili ako R7. Následne 20 minút po štarte zaznamenala stanica na Aleutských ostrovoch ruský hlas. Potom sa táto informácia dostala do Pentagonu a Bieleho domu. Necelú hodinu po štarte ju mali poradcovia prezidenta J. F. Kennedyho. Mimochodom, CIA vedela, že v tú noc odštartuje sovietska raketa s človekom na palube, no Kennedy im na to povedal, že kvôli tomu ho nemajú budiť.

- Ako sa podarilo Sovietskemu zväzu získať takýto náskok?

Američania mali rozsiahle strategické letectvo, ktorým boli pripravení v prípade konfliktu bombardovať Sovietsky zväz zo všetkých možných základní. Sovietske diaľkové bombardéry by vedeli doletieť do USA, ale nemali by po útoku už palivo na spätnú cestu. Preto tam začali vyvíjať rakety, ktoré mali niesť atómové bomby. Američania nepotrebovali takéto nosiče, a tak vývoj rakiet zanedbali. Až neskôr si uvedomili, aký majú morálny, politický a strategický význam, a začali sa im intenzívne venovať.

16. júl 1969: cesta na Mesiac je odštartovaná. Iba v USA dokázali vyrobiť superraketu, ktorá takýto let umožnila (Saturn V).

Karel Pacner

Ich význam rozpoznal prezident D. Eisenhower, ktorý síce verejne tvrdil, že prvá družica je len kus železa v kozme, ktorý ho nezaujima, no podnikol dôležité praktické kroky, aby vymazal náskok Sovietov. Ustanovil vedeckého poradcu prezidenta, ktorým bol rektor Massachusettskej technickej univerzity. Vymenoval tieňovú vládu, ak by zbombardovali a vyradili z činnosti Washington, a nariadil urýchlený vývoj rakiet a špiónážnych družíc.

• **Po Gagarinovom lete do kozmu na seba americká reakcia nenechala dlho čakať. Prezident Kennedy vyhlásil, že do konca dekády budú Američania stáť na Mesiaci – čo sa aj naplnilo. V čom to bolo, že Američania predstihli Sovietov?**

Pre Spojené štáty to bola národná priorita. Navyše, sovietska kozmonautika mala obmedzenú základňu, ktorá pozostávala z utajených vojenských výskumných ústavov a tovární. Vládli v nich veľmi prísne predpisy a výmena informácií medzi nimi bola nízka.

Preteky k Mesiacu vyhrali USA vďaka silnejšej, slobodnej a konkurenčnej ekonomike.

V Sovietskom zväze neexistovala prirodzená konkurencia, ktorá by vyseletovala najlepšie projekty, aby sa následne realizovali. Naopak, medzi konštruktérmi vládlo veľké napätie. Hlavný konštruktér raketových motorov Valentin Gluško nedokázal vytvoriť taký silný raketový motor ako Nemeč Werner von Braun v službách Američanov. Preto navrhol, že postaví menší, ale efektívnejší motor. Ten mal však obsahovať jedovaté látky, čo by v prípade havárie bola pre kozmonautov a obsluhujúci personál istá smrť. S tým nesúhlasil slávny konštruktér Sergej Koroľov.

Sovieti vtedy stratili mnoho času a nedokázali už americký náskok dohnať. Navyše, americká výskumná a priemyselná základňa bola omnoho širšia a akcieschopnejšia. Na projekt letu na Mesiac nasadili až 400-tisíc ľudí a investovali 25 miliárd dolárov. Naopak, Sovieti mohli

Lunárny program USA v 70. rokoch zabrzdlili ekonomické problémy spojené s ropným šokom.

na lunárny projekt vyčleniť len asi 2,5 miliardy dolárov. Takže v neprospech Sovietov pri ceste na Mesiac rozhodla nielen slabšia priemyselná a výskumná základňa, ale aj chýbajúca zdravá konkurencia medzi odborníkmi a sloboda v rozhodovaní.

• **Americký mesačný program sa skončil pred 40 rokmi a odvtedy nebol na obežnici Zeme žiadny človek. Prečo?**

Američania sú ako veľké deti. Stačí im jedno dobré divadlo a potom strácajú záujem. Keď bolo na obežnej dráhe Apollo 13, tak tlačovú konferenciu z jeho paluby neprenášala žiadna americká televízna stanica. Táto kozmická loď však začala zaujímať verejnosť a médiá až v momente, keď mala haváriu. A to platí aj v prípade lunárneho programu.

Američania sa po určitej dobe nasýtli obrázkov svojich kozmonautov na Mesiaci. Treba však povedať aj to, že začiatkom 70. rokov sa objavili v americkej ekonomike väčšie problémy. Ropný

šok spôsobil krízu vo viacerých odvetviach, prišlo prepúšťanie, nezamestnanosť, zhoršovalo sa aj životné prostredie vo veľkých mestách. Toto boli témy, ktoré trápili občanov-voličov a politici im načúvali. Americký Kongres preto rozhodol o škrtoch v programe Apollo a posledné tri plánované lety na Mesiac sa neuskutočnili. Okrem toho čoraz viac finančných zdrojov si vyžadoval iný projekt, vývoj raketoplánu.

• **V tomto roku je 35. výročie letu prvého československého kozmonauta Vladimíra Remka. Po prvý raz letel do kozmu občan iného štátu ako USA alebo Sovietskeho zväzu. Ako k tomu došlo?**

Začnem trochu zoširoka. V roku 1975 sa na obežnej dráhe stretli posádky amerického Apolla a sovietskeho Sojuzu. Sovieti chceli pokračovať v spoločných projektoch, no Američania zistili, že sa pri prípravách objavuje príliš veľa citlivých informácií, ktoré vzbudzovali sovietsky záujem. Okrem toho, červenú týmto spoločným aktivitám dalo aj zhoršovanie medzinárodnej situácie v druhej polovici 70. rokov, ktoré vyvrcholilo sovietskou inváziou do Afganistanu. Sovieti preto potrebovali ďalší propagandistický cieľ, ktorý by zlepšil ich obraz vo svete. Preto sa rozhodli, že do vesmíru budú posielajú aj zástupcov krajín zo socialistického bloku, ktorí absolvujú menej náročný výcvik.

V rámci projektu Interkozmos sa ako prvé krajiny mali dostať na rad Československo, Nemecká demokratická republika a Poľsko. A prečo napokon letel ako prvý občan Československa? Hovorilo sa, že to bola malá náplasz za okupáciu v roku 1968.

Prechádzky po červenej planéte budú ešte pár desaťročí doménou robotických vozidiel (na vizualizácii: rover Opportunity).

Ľudské posádky sa už 40 rokov nedostali ďalej ako na obežnú dráhu.

- **A bolo to tak naozaj?**

Československo malo aj najväčší podiel na nepilotovanej časti programu Interkozmos, a teda najviac prístrojov na družiciach a sondách, ktoré leteli k Venuši a k Marsu. Myslím si, že na rozhodnutí o lete československého kozmonauta

Cesta k letu ďalšieho slovenského (profesionálneho) kozmonauta vedie cez Európsku kozmickú agentúru.

najviac zavážil zámer kompenzovať udalosť roku 1968 a dal sa zdôvodniť podielom vedeckého výskumu.

- **Vy ste sa kozmonautike začali venovať v čase, keď sa začínal jej zlatý vek a búrlivý rozvoj. Vtedy aj malé dieťa poznalo mená kozmonautov, no dnes je to úplne iné. Prečo?**

Musíte si uvedomiť, že v súčasnosti máme okolo päťsto kozmonautov. V 60. rokoch, v období, keď vzlietli Jurij Gagarin, German Titov alebo John Glenn, išlo väčšinou o jednotlivcov a malé posádky. Zmenilo sa to od roku 1981 po štarte prvého raketoplánu, ktorý mal až sedemčlennú posádku, a počet kozmonautov začal výrazne narastať.

- **V roku 2002 letel do kozmu aj prvý Slovak, Ivan Bella. Bol to však najmä spôsob deblokácie ruského dlhu. Očakávate, že sa v budúcnosti objaví v kozme opäť Čech alebo Slovak, nie ako turista, ale ako člen serióznej vedeckej expedície?**

Je to možné, pretože obe krajiny spolupracujú s Európskou kozmickou agentúrou, ktorá má vlastný oddiel kozmonautov. Doň sa robí výber každé štyri až päť rokov. Výber je veľmi tvrdý, vyžaduje sa vysokoškolské vzdelanie, bezchybný

Let prvého československého kozmonauta bol aj malou kompenzáciou za rok 1968.

zdravotný stav, vedecká prax. Netrúfam si preto odhadnúť, či tieto podmienky splní v najbližšom období nejaký Slovak alebo Čech.

- **Kozmonautika pred 40 – 50 rokmi bola aj o veľkom súboji Američanov a Sovietov. Pre novinárov to muselo byť zaujímavé písanie. Myslíte si, že ešte prídu také silné témy z oblasti dobývania kozmu?**

Súboj o pristátie prvých ľudí na Mesiaci bol súčasťou studenej vojny. V súčasnosti nie je na obzore kozmonautický cieľ, ktorý by vybičoval niektorý štát k tomu, aby do toho investoval veľké prostriedky. Azda jedine, keby Čína vyhlásila, že by do roku 2035 chcela dosiahnuť Mars, tak by USA zdvihli hodenú rukavicu a dali si podobný cieľ.

- **Je to aj reálne?**

Áno, v tom čase by mohol prvý človek stáť na Marse.

**Pripravila: TA
Obrázky: TASR, NASA**

Na Mesiac poletí čínsky lunočod

Čína vyšle do konca tohto roka do vesmíru prvú sondu, ktorá má pristáť na Mesiaci. Jej súčasťou má byť prieskumný rover vybavený geologickým radarom a ďalšími prístrojmi. Ide o ďalší krok v rámci ambiciózneho vesmírneho programu prieskumu a neskôr zrejme aj vyslania ľudskej posádky na obežnicu Zeme.

ČLR vyslala k Mesiacu už dve orbitálne sondy, v roku 2007 a 2010. Družice dostali meno po čínskej lunárnej bohyni Čchang-e. Ich úlohou bolo mapovať Mesiac z jeho obežnej dráhy, robiť na diaľku analýzu povrchu a zbierať dáta pre potreby prípravy tohtoročného pristátia Čchang-e 3.

„Kozmická loď Čchang-e 3 vstúpila do fázy realizácie vypustenia, ktorá nasleduje po fáze výskumu a stavby,“ uviedla oficiálna čínska tlačová agentúra Sinchua, citujúc vládne zdroje. „V rámci tejto misie absolvuje čínska družica po

prvý raz mäkké pristátie alebo pristátie s využitím techniky na spomalenie letu na inom nebeskom telese,“ uvádza sa ďalej v správe. Malo by to byť prvé pristátie na Mesiaci po dlhých 37 rokoch – teda od priletu sovietskej sondy Luna 24 v roku 1976.

Podľa harmonogramu čínskeho mesačného programu má v roku 2017 na Mesiaci pristáť sonda Čchang-e 5 s cieľom dopraviť vzorky na Zem. Čínski vedci predpokladajú, že let na Mesiac s ľudskou posádkou môže byť reálny po roku 2020. V súčasnosti je v plnom behu aj čínsky program pilotovaných kozmických letov s výhľadom na etablovanie vlastnej orbitálnej stanice. Zatiaľ posledný let sa uskutočnil v júni, keď päť kozmonautov strávilo na obežnej dráhe Zeme 15 dní.

TA/JF

Drahá energia poškodzuje priemysel

Vysokými cenami sú dotknuté najmä energeticky náročné odvetvia.

Vysoké ceny elektrickej energie trápia výrobcov. Jedným z citlivých odvetví je chemický priemysel. „Slovenskí chemici spolu s európskymi už dlhšie upozorňujú, že ceny elektrickej energie v Európe sú neúmerne vysoké oproti zvyšku sveta. Vysoké náklady na OZE znížili konkurencieschopnosť Európy predovšetkým oproti USA,“ upozornil prezident Zväzu chemického a farmaceutického priemyslu (ZCHFP) SR Roman Karlubík.

„Situácia na Slovensku je ešte horšia ako v najvyspelejších krajinách EÚ, pretože máme jedny z najvyšších cien elektrickej energie v EÚ. Pritom naše podniky sú v európskom meradle iba malými či stredne veľkými firmami s obmedzenými finančnými zdrojmi na investície,“ uviedol v publikovanom vyhlásení.

ZCHFP SR upozorňuje, že rýchloraštúca fažba ropy a zemného plynu z bridlicových hornín v USA zrazila tamojšie ceny plynu až o 80 % a výrazne prispieva k rastu americkej ekonomiky. Tým však zvyšuje aj atraktivitu presunu chemických výrob do USA a ďalších krajín. „Európa naozaj potrebuje novú energetickú politiku, aby sa jej vrátila konkurencieschopnosť. K zvýšeniu konkurencieschopnosti slovenského priemyslu by mali prispieť aj domáce opatrenia, ako sú zníženie odvodového a daňového zaťaženia, zlepšenie vymožitelnosti práva a úpravy Zákonníka práce,“ vyzýva šéf zväzu.

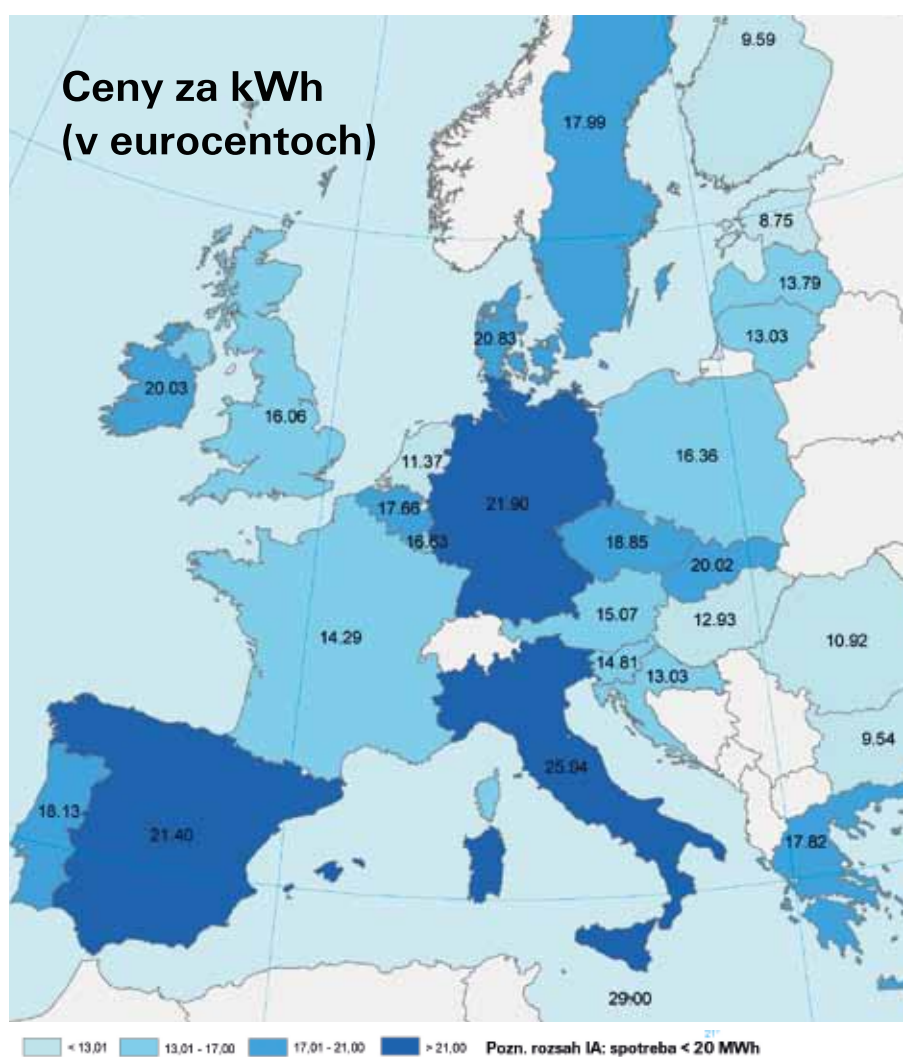
Podľa pravidelnej štvrťročnej správy Európskej komisie bol v prvom polroku na trhoch strednej a východnej Európy tlak na znižovanie cien elektriny. Hlavnými faktormi boli obmedzený dopyt súvisiaci s pomalým zotavovaním

sa z krízy a znižovanie produkčných nákladov, najmä v prípade tepelných elektrární a importu uhlia. Prejavovali sa aj nízke ceny emisných povoleniek a prebytok kapacít obnoviteľných zdrojov v Nemecku.

Správa konštatuje aj fakt, že z celého regiónu CEE sa najviac približovali k referenčným

nemeckým odberateľským cenám práve ceny elektrickej energie na Slovensku a v Českej republike. Bližšie k nemeckým cenám sa dostali aj ceny energie v Maďarsku po tom, ako pred rokom pristúpilo k spoločnému česko-slovenskému energetickému trhu.

JF/EC

Slovensko je energeticky sebestačné

Slovenská republika bola vlani vo výrobe elektrickej energie sebestačná. V nedávno zverejnenej správe o bezpečnosti dodávok elektriny to uviedlo Ministerstvo hospodárstva (MH) SR. „Možno konštatovať, že SR bola v roku 2012 sebestačná vo výrobe elektriny, pretože štatistický rozdiel medzi jej spotrebou a výrobou bolo možné pokryť aj zdrojmi na území SR. Import

elektriny bol však trhovo efektívnejší,“ tvrdí sa v dokumente.

Objem vyrobenej elektriny dosiahol 28 393 GWh. Oproti roku 2011 vzrástol o 258 GWh, teda o necelé 1 %. Najvýraznejší podiel na výrobe elektriny mali jadrové elektrárne, 54,6 %. Nasledovali fosilné tepelné elektrárne (18,4 %) a vodné elektrárne (15,3 %). Ostatné zdroje mali podiel 11,7 %.

Iné je poradie zdrojov v inštalovanom výkone. Celkový inštalovaný výkon elektrární v SR

bol v roku 2012 na úrovni 8 431 MW, z čoho 30,1-percentný podiel mali vodné elektrárne, 32,1 % tepelné elektrárne a len 23 % jadrové reaktory. Ostatné elektrárne predstavujú podiel 14,8 %.

V roku 2012 ďalej výrazne rástlo zastúpenie zdrojov elektriny na báze využitia slnečnej energie (solárne zdroje elektriny - SZE). Výroba SZE s inštalovaným výkonom 524 MW bola 561 GWh, t. j. temer 2 % z celkovej výroby.

JF

Kríza urobila investorov konzervatívnejšími

Zmeny v investorskom správaní na Slovensku po roku 2009

O investoroch väčšinou platí, že čím sú starší, tým sú opatrnejší. Kríza ich opatrnosť ešte prehĺbila. Navyše, len málo ľudí pod 50 má prebytok kapitálu.

Výnosnosť, dostupnosť, bezpečnosť, pohodlnosť a daňová optimalizácia – to bolo štandardné poradie dôležitosti parametrov investície, ktoré sa javili pred rokom 2009 klientovi ako najatraktívnejšie.

V dôsledku ekonomických a trhových zmien došlo, pochopiteľne, aj k zmene uvedených priorít. Pohľad investora je dnes triezvejší; došlo k zrealizovaniu očakávaní, licitácií pri vytýčení investičných cieľov a hlavne a predovšetkým – miery návratnosti investície. Práve bezpečnosť a časovo primeraná likvidita sú momentálne základnými požiadavkami a rozhodujúcimi prvkami pre investičný nástroj, v porovnaní s minulým obdobím.

Aktuálne trendy

Dynamika zmien a neustály dopyt po nových informáciách sa premietajú do investorského správania v podobe skracovania investičných horizontov. Dochádza tak k určitému mentálnemu posunu – napríklad strednodobý horizont je vnímaný dlhodobo, čo nie je úplne žiaduce,

nakoľko finančný trh má svoje zákonitosti. Príznačnou črtou investorského správania je tak aktuálne nedeckavosť, mierna nervozita a neakceptovanie základných atribútov, čo môže mať za následok investičný výsledok odlišný od toho pôvodne očakávaného.

Základnými požiadavkami pre investičný nástroj sú dnes bezpečnosť a časovo primeraná likvidita.

Vhodný spôsob, akým je možné eliminovať tieto negatívne vstupy a tendencie, je zvoliť si vhodnú investičnú stratégiu u renomovaného poskytovateľa investičných služieb a riešení. Týmto spôsobom možno dospieť k najlepšiemu kopírovaniu investičného profilu klienta a naplneniu jeho investičných očakávaní a cieľov prostredníctvom vhodne zvolenej investičnej stratégie. Zároveň je týmto spôsobom uspokojená aj potreba „ergonomie“ a kvality poskytovanej služby z pohľadu klienta.

Reč čísel

Ďalším prvkom, ktorý ovplyvňuje správanie investorov, je úroveň bonity. Tento parameter možno zhrnúť do poznatku, že konzervatívne investorské správanie sa umocňuje nielen s vekom investora, ale aj s výškou aktív. Ako by strach zo straty naberal na sile a solventný

investor nebol ochotný vystaviť svoj majetok investičným rizikám, ktoré sú už za hranicou jeho akceptácie. Kríza mala zásadný vplyv, okrem iného, aj na spotrebiteľské spávanie, čo sa odzrkadlilo na miernom náraste úspor. Medziročný nárast sa na jedného obyvateľa na Slovensku v priemere zvýšil o 5 %, pričom tento trend je už viacročný a má mierne stúpajúcu tendenciu.

Z júlového bankového prieskumu na vzorke viac ako 30 000 respondentov vyplýva, že v najlepšej finančnej kondícii a najlepšimi potenciálnymi investormi sú na Slovensku ľudia okolo päťdesiatky, napríklad s priemerným disponibilným bankovým mesačným zostatkom 4 916 € u mužov.

Tu však nastáva rozpor práve v zmysle generáčného rozdielu. Pomerne aktívny a dynamický spôsob investovania je príznačný pre mladšiu

Odmeny za finančnú gramotnosť neboli na kapitálovom trhu nikdy také významné, ale ani tresty také tvrdé ako dnes.

generáciu, tá však objemom voľného kapitálu výrazne zaostáva za generáciou svojich rodičov. Napríklad priemerný zostatok u ľudí vo veku 31 rokov bol na úrovni len 1 575 €. Potenciálny

priliv nových bonitných investorov so zásadne odlišným investorským správaním tak zostáva skôr v teoretickej rovine ako v reálnom nastupe.

Viac informácií, možností, príležitostí

V priebehu posledných rokov sa vďaka mobilnému internetu a novým elektronickým zariadeniam a vymoženostiam ešte umocnil všeobecný informačný boom. Pretlak informácií, globalizácia a väčšia integrácia svetových finančných

Potenciálnymi investormi v SR sú najmä muži okolo päťdesiatky; v priemere majú disponibilný zostatok asi 4 900 €.

trhov priniesli aj väčšie možnosti pre informovanejších investorov, bez ohľadu na miestnu prislusnosť, ale rovnako aj väčšie riziko peňažného úpadku pre finančne negramotných. Príjmová nerovnosť v rovine ziskov z investícií vykazuje

značné rozdiely – jednoducho preto, lebo výnosy z kapitálu zvýšili svoj význam v porovnaní s výnosmi a príjmami z nekvalifikovanej či nízko kvalifikovanej práce. Odmeny za finančnú gramotnosť a investorský prehľad neboli nikdy také významné a tresty za finančnú nevzdelanosť neboli nikdy také tvrdé.

Aktuálnym trendom v oblasti investorského správania je teda snaha o získanie informačnej výhody v podobe asymetrie voči ostatným investorom a maximalizácia využitia kapitálu, teda investičného potenciálu. Život v trhovej ekonomike bez vlastného kapitálu a finančnej gramotnosti je už pre človeka akoby finančný pravek.

Aktiové trhy na maximách

Kým investorské správanie sa s dobou mení, jeden jeho atribút zostáva v priebehu celej histórie akciových trhov nemenný. Retailový, teda bežný investor vstupuje na trhy obvykle v blízkosti maxim a predáva v blízkosti minim. Jednoducho povedané, nakupuje drahšie a predáva lacno. Krátky investičný horizont, extrémna averzia voči strate a očakávaní obrovských ziskov – to sú ingrediencie, ktoré tvoria smrtiaci

koktail. Po zákonitom neúspechu nasleduje odpor voči akýmkoľvek investíciám, v podobe návratu ku vkladným knižkám. Tie však infláciu poraziť nedokážu a „investor“ ďalej prehráva.

Renomovaní poskytovatelia investičných služieb vypracujú klientovi vhodnú stratégiu „na mieru“.

Podstata investovania zostáva napriek všetkému i naďalej zachovaná. Odloženie spotreby v prospech zhodnotenia a rozmnoženia aktív, ako aj v zmysle zabezpečenia vyšších zdrojov do budúcnosti má stále svoj značný význam. Napriek všetkým chybám prameniacim z investorského správania je vhodné zotrvať vo svojom investičnom zámere; vtedy môžeme hovoriť o situácii, keď nádej zvíťazí nad zlou skúsenosťou.

Michal Šimo, Peter Laco
Salve Investments
Ilustračný obrázok: SXC

Ojedinelá finančná ponuka na bývanie

Riešite kúpu, rekonštrukciu či prestavbu bytu alebo domu? Zvažujete, ktorá forma financovania by bola pre vás najvhodnejšia? Potom máme pre vás zaujímavý tip.

Vieme, kto poskytuje úver na bývanie s garanciou podmienok až na 25 rokov. Je to ojedinelá príležitosť, ako financovať bývanie bez rizika nepredvídateľného zvýšenia nákladov v budúcnosti. Garancia dohodnutej výšky úroku a splátky na celú dobu splatnosti je pre klienta mimoriadne výhodná, zvlášť, keď úroková sadzba je garantovaná vo výške len 3,99 % p. a. počas medziúveru a 4 % p. a. počas stavebného úveru. Autorom novinky a zároveň jej poskytovateľom je Wüstenrot stavebná sporiteľňa. Ponuka je časovo limitovaná do 31. októbra 2013.

Medziúver s extra dlhou garanciou

Občas sa vyskytnú príležitosti, ktoré sa neodmietajú. Medziúver s extra dlhou garanciou je finančná príležitosť, ktorá vám poskytne istotu aj v neistých časoch. Ideálna šanca aj pre tých, ktorí by chceli investovať do bývania, no obávajú

sa potenciálneho rizika v spojitosti s dlhodobým finančným záväzkom.

Teraz je správny čas na rozumnú a spoľahlivú investíciu. Nemusíte byť žiaden veľký matematik, aby ste si spočítali, že pri takýchto výhodách je efektívnejšie financovať svoje bývanie, ako platiť prenájom. S mesačnou splátkou vo výške necelého pol percenta zo sumy úveru sa vaše mesačné náklady (dnes ešte možno za prenájom, zajtra už za úver na vlastné bývanie) výrazne nezmenia. Napríklad, pri výške medziúveru 50 000 eur by vaša mesačná splátka mohla byť 224 eur. Ak by váš rozpočet zvládol mesačne splátku 334 eur, skrátili by ste si celkovú splatnosť úveru až o 5 rokov. Rozhodnutie je len na vás.

Nízke úročenie úveru, aj dlhšia fixácia

Wüstenrot stavebná sporiteľňa je momentálne jediná, ktorá poskytuje okamžité úvery na bývanie so zárukou dohodnutých podmienok na viac ako dve desaťročia. Je to najdlhšia zvýhodnená fixácia na trhu.

Dĺžka fixácie úroku je rovnako dôležitá ako úrok samotný. Spolu s výškou mesačnej splátky totiž priamo ovplyvní vaše celkové výdavky. Doteraz ste si museli vybrať: buď nižšie úročenie, alebo dlhšia fixácia. Teraz môžete mať oboje, takmer na počkanie. Wüstenrot prináša túto ojedinelú úverovú ponuku hneď v troch variantoch splatnosti a v max. výške 200-tisíc eur na osobu.

Istota je nevýčísleným, ale významným bonusom, ktorý klient dostáva.

Darček do bytu

Kto nezaváha, k svojmu správne rozhodnutiu dostane aj nákupné poukážky Tesco v hodnote 50 eur.

Šancu získať darček však majú aj žiadatelia o iný úverový produkt z portfólia Wüstenrot stavebnej sporiteľne. Kto bude mať do 30. 10. 2013 schválený akýkoľvek medziúver zabezpečený nehnuteľnosťou a do 30. 11. 2013 požiadajú o jeho čerpanie, bude zaradený do zberovania o 5 špičkových tabletov Samsung.

Kontakt: infolinka 0800 111 123
www.wuestenrot.sk

Stavebné sporenie je v Európe doma

Štáty, ktoré ho podporujú, majú stabilnejší systém financovania bývania

Stavebné sporenie funguje takmer v tretine členských štátov EÚ a sporitelia v ňom majú uložených viac ako bilión eur.

Počet krajín EÚ s podporovaným stavebným sporením sa zvýšil vstupom Chorvátska v júli tohto roka na osem. V Európe kontinuálne rastie aj trhoví význam tohto produktu. V roku 2012 prekročila celková nasporená suma hranicu bilión eur; je rozdelená medzi približne 42 miliónov zmlúv o stavebnom sporení.

Nemecký a rakúsky vzor

Na pozadí týchto faktov naberajú na váhe nedávne závery Európskej komisie. Tá v zelenej knihe s názvom „Dlhodobé financovanie európskeho hospodárstva“ poukázala na význam mobilizácie dlhodobých úspor, pričom vyzdvihla ako dobrý príklad systém stavebných sporiteľní v Nemecku.

Stavební sporitelia v EÚ prekročili hranicu bilión eur; majú uzavretých 42 miliónov zmlúv.

Stavebné sporenie sa dlhodobo etablovalo najmä vo väčšine štátov strednej Európy. Po páde železnej opony sa v celom rade krajín strednej a východnej Európy veľmi rýchlo presadil jeho nemecko-rakúsky model. Cieľom bolo sprístupniť širokým vrstvám obyvateľstva vhodný spôsob financovania ich bývania. Najskôr prišlo stavebné sporenie na Slovensko a do Českej republiky, neskôr nasledovali Maďarsko, Chorvátsko a napokon Rumunsko. Osobitne úspešný bol tento systém na českom trhu. Vzhľadom na počet obyvateľov tu dosiahla miera sporenia meraná počtom zmlúv viac ako 40 percent – čo je viac ako v Nemecku (37 %). Jeho popularita je vyššia už iba v Rakúsku, kde je na 100 obyvateľov 60 zmlúv o stavebnom sporení.

Stabilizačný efekt

Podľa prieskumu nemeckej stavebnej sporiteľne LBS praktické skúsenosti ukazujú, že v krajinách so stavebným sporením sa financovanie

bývania vyvíja oveľa stabilnejšie, než ako to pozorujeme v prípade Španielska, Írska či Veľkej Británie. Uvedené krajiny sa už dávnejšie s tradičným stavebným sporením rozlúčili; namiesto toho tam vo viacerých prípadoch daňovo zvýhodňujú úvery na bývanie, s možnosťou odpísať z daní až sto percent z úrokov alebo aj viac. Podobný systém sťažuje aj v Škandinávii rozvoj stavebného sporenia, ktoré je, naopak, založené na pravidelnom sporení vlastného kapitálu a jeho operatívnom vyplácaní.

Osobitným prípadom je Luxembursko. Na jeho území nemá sídlo nijaká stavebná sporiteľňa, ale napriek tomu sú jeho obyvatelia už veľa rokov do stavebného sporenia zapojení – prostredníctvom stavebných sporiteľní zo susedného Nemecka. Tie ponúkajú v Luxembursku produkty, využívajúce štátnu podporu vo forme atraktívnych úľav na daniach z príjmov z titulu penzijného poistenia. Z hľadiska bytovej politiky sa Luxembursko približuje k Nemecku, najmä pre fakt, že pre vysoké ceny nehnuteľností si vlastné štyri steny nemôže bez vlastného kapitálu dovoliť podstatná časť tamojších obyvateľov.

Možnosti expanzie

Z uvedených dôvodov podľa odborníkov z LBS nie je prekvapujúce, že o zavedení stavebného sporenia so štátnou podporou sa diskutuje aj v ďalšej bohatej európskej krajine: vo Švajčiarsku. Jednotlivé kantónálne banky ponúkali v minulosti pod názvom „stavebné sporenie“ výhodné sporiace zmluvy na financovanie bývania.

Návrh, aby sa táto prax rozšírila na celonárodnú úroveň a dostala veľkorysú podporu od štátu, dostal v minuloročnom referende podporu 44 percent hlasov.

V krajinách, ako sú Francúzsko, Belgicko a napokon aj Taliansko, uzatvárali nemecké stavebné sporiteľne zmluvy „cezhranične“ podobným spôsobom ako v Luxembursku. Pre silnú konkurenciu iným spôsobom podporovaných produktov na financovanie bývania tam však zatiaľ nedosiahli významnejší podiel na trhu.

Ďalšie rozšírenie klasického stavebného sporenia v Európe je stále ešte možné, nazdávajú sa experti z LBS. Všade tam, kde vzniká potreba hľadať účinné, pre štát nie príliš nákladné a dlhodobo pôsobiace stimuly na súkromné financovanie bývania pre široké vrstvy obyvateľstva, je stavebné sporenie dobrou alternatívou. V tomto duchu sa aktuálne o jeho zavedení diskutuje napríklad aj v Poľsku.

IK

K úveru na bývanie v Prvej stavebnej sporiteľni sa teraz dostanete

Lacnejšie, jednoduchšie a rýchlejšie

Stavebné sporenie na Slovensku sa už dve desaťročia hrdí prívlastkami – stabilné, bezpečné a výhodné. O novinkách, ktoré prináša Prvá stavebná sporiteľňa, sa zhovárame s predsedom jej predstavenstva Ing. Imrichom Bérešom.

• **S čím novým prichádzate na začiatku tohtoročnej jesene?**

Znížili sme úrokovú sadzbu úverov na bývanie až o 0,8 % ročne. A tí naši sporiaci klienti, ktorí do konca októbra 2013 požiadajú o úver na bývanie až do výšky 40-tisíc €, nemusia v prospech

banky založiť svoj byt či rodinný dom. Vystačia len s jedným ručiteľom. Manželia dokonca nepotrebujú ani jeho!

• **Hovoríte, že cesta k úveru na bývanie v PSS, a. s., je teraz jednoduchšia, lacnejšia a rýchlejšia ako v minulosti. Čo to znamená pre klienta?**

Pri úveroch do 40-tisíc € nie je potrebný znalecký posudok na byt alebo rodinný dom, zriadenie záložného práva ani dodatočné poistenie nehnuteľnosti. Výsledkom je zníženie nákladov na vybavenie úveru a tiež to, že naši klienti sa teraz k úverovým prostriedkom dostanú rýchlejšie ako v minulosti.

• **A čo ak sa chce človek na investíciu do svojho bývania najprv dôkladne pripraviť?**

Tomu, kto ešte nemá zmluvu o stavebnom sporení a uzatvorí si ju do konca októbra 2013

Ing. Imrich Béreš

v PSS, a. s., zhodnotíme vklady až 3-percentným ročným úrokom, ktorý garantujeme počas celej doby sporenia.

Ku vkladom treba prirátať aj štátnu prémie – v tomto i nasledujúcom roku maximálne až 66,39 € ročne. Po splnení podmienok má každý náš klient zákonný nárok na stavebný úver s nemenným úrokom už od 2,9 % ročne. A kto potrebuje financie na bývanie skôr, môže siahnuť po medziúvere.

PR

ÚVER NA BÝVANIE BEZ ZALOŽENIA NEHNUTEĽNOSTI

AŽ
40 000
EUR

K novému a lepšiemu bývaniu sa teraz dostanete jednoduchšie, rýchlejšie a lacnejšie.

Nepotrebuje znalecký posudok, nemusíte zriaďovať záložné právo, ani dodatočne poisťovať svoju nehnuteľnosť. S nami ušetríte svoj čas aj peniaze.

Infolinka: 02/58 55 58 55

www.pss.sk

PRVÁ STAVEBNÁ
SPORITEĽŇA

Pravidelné investovanie je vhodné pre každého

Spôsob, ako zmierniť vplyv kolísavosti trhov a aj pri investíciách do rizikovejšie zameraných fondov dosiahnuť výrazný efekt.

Na Slovensku zatiaľ prevládajú investície do fondov krátkodobých investícií, ktoré sú pre investorov najmenej rizikové, ale majú aj najnižší potenciál výnosov. Tento trend sa však pomaly mení a ľudia si začínajú uvedomovať dôležitosť budovania dlhodobých finančných rezerv. Jedným z obľúbených modelov dlhodobého investovania sú životné investičné programy.

Nielen na dôchodok

Programy pravidelného investovania nemusia byť len na dôchodok. Práve naopak! Zvyčajne sú koncipované tak, aby pokryli investičné obdobie s rôznou dĺžkou, v súlade so zásadou rozkladania rizika. Pre investorov zvažujúcich dlhodobější investíciu sú zaujímavou možnosťou

– či už sa rozhodnú odkladať časť svojich prostriedkov pre deti a uľahčiť im tak štart do života, alebo plánujú finančnú rezervu na svoj pokojný dôchodok. Zvyčajne stačí jednoducho si zvoliť investičný horizont a výšku pravidelnej investície. Odkladaná suma nemusí byť vysoká, je však vhodné šetriť pravidelne, najlepšie mesačne.

Vyberať si je možné z niekoľkých modelových portfólií, od konzervatívnych až po dynamické, pričom samotné investovanie a zhodnocovanie sú riadené skúsenými investičnými profesionálmi. Vďaka dlhodobému horizontu je možné využiť rôzne stratégie, ktoré môžu priniesť veľmi

zaujímavé zhodnotenie vložených prostriedkov. Aj v tomto prípade je významná úloha podielových fondov, do ktorých je možné investovať už od relatívne nízkych súm. Investor môže až na dennej báze sledovať, akú hodnotu má jeho investícia, a v prípade spätného predaja sa rýchlo dostane k investovaným peniazom.

Dôležité je začať...

A čím skôr, tým menej to bude finančne bolieť. Čím dlhší čas do dôchodku, tým dynamickejšiu a prípadne aj výnosnejšiu stratégiu by si mal investor zvoliť. Netreba sa báť investovania do akcií, z dlhodobého hľadiska sa to určite oplatí. Záverečná rada, nielen pre začínajúcich investorov, znie: „Nebojte sa opýtať!“ Svoje názory môžete konzultovať s finančnými odborníkmi. Na slovenskom trhu je dnes široký výber správocovských spoločností, ktoré ponúkajú rozsiahle spektrum investičných produktov od podielových fondov až po sofistikované životné programy.

Miroslav Ovčarik, Country manager, Pioneer Investments SR
Ilustračný obrázok: SXC

BKS Bank Slovensko: úspešná bilancia retailu

Koncern BKS Bank dosiahol za prvý polrok 2013 uspokojivé výsledky. Na Slovensku výrazne vzrástol objem vkladov. „Doterajší vývoj roka zodpovedá našim očakávaniam. Nadalej solídne držíme kurz,“ uviedla k polročným výsledkom predsedníčka predstavenstva BKS Bank Herta Stockbauer. Mimoriadne spokojná je s výsledkami pobočiek mimo materského Rakúska. „Naše zahraničné trhy – Slovensko, Slovinsko a Chorvátsko – výrazne prispeli k nárastu bilančnej sumy koncernu. Napriek tomu,

že vo všetkých troch krajinách je hospodárske prostredie ešte problematické, naši klienti nám dôverujú,“ povedala. „Podarilo sa nám výrazne zvýšiť objem vkladov. V úveroch sme na týchto troch trhoch rast značne utlmili vzhľadom na existujúce riziká,“ dodala H. Stockbauer. Slovensko je od záveru roka 2012 najmladším zahraničným trhom BKS Bank, ktorá má sídlo v štátstvom Klagenfurte. „Ako ukazujú čísla, veľmi úspešne sa nám podarilo od 31. 12. 2012 zvýšiť objem vkladov – na 6,7 milióna eur. Naši klienti si cenia bezpečnosť, ktorú im BKS Bank ponúka,“ zdôraznil vedúci BKS Bank na Slovensku Peter Malo. Podľa neho sa pobočke v Bratislave podarilo významne zvýšiť počet klientov, vďaka čomu na Slovensku banka zvýšila bilančnú sumu na 42,2 mil. EUR. **VN**

Kórejská banka KDB otvorila pobočku v Bratislave

KDB Bank Europe v septembri otvorila pobočku na Slovensku. Podľa banky je to prvý krok stratégie rozširovania aktivít na nové európske trhy s cieľom poskytovať stabilné finančné služby korporáciám, podnikom a jednotlivcom. Ku kórejským výrobným podnikom tak u nás

pribudla aj finančná inštitúcia z tejto krajiny. KDB Bank Europe Ltd. so sídlom v Maďarsku je doérska spoločnosť, ktorej 100 % vlastní juhokórejská KDB Bank (Kórejská rozvojová banka). Predseda predstavenstva a generálny riaditeľ KDB Financial Group Hong Kyttack pri oficiálnom otvorení zdôraznil výnimočnú pozíciu KDB Bank Europe, ktorá nie je iba univerzálnou bankou, ale zameriava sa na rozvoj podnikania a v budúcnosti má slúžiť ako základňa podporných aktivít v strednej a východnej Európe. Slovensko je po Maďarsku prvá krajina regiónu, kam v rámci svojej stratégie expanzie vstupuje, pretože ho považuje za jedno z najslubnejších teritórií. **KK**

Nová špecializácia Professional MBA: Project Management

Program Professional MBA Project & Process Management v rámci WU Executive Academy vo Viedni patrí už dlhé roky medzi špičkové európske programy MBA.

Pod vedením novej vedeckej vedúcej, Dr. Martiny Huemann, asistentnej profesorky Projektmanagement Group WU, bolo dôkladne prepracované curriculum obohatené o nové ťažiskové témy, odrážajúce aktuálny vývoj v oblasti projektového manažmentu.

Okrem bohatého know-how z oblasti riadenia projektov, ktoré je neodmysliteľným základom tohto vzdelávania, poskytuje program MBA predovšetkým odborné vedomosti, ktoré rozhodujú o úspešnej realizácii projektu aj v zložitých trhových podmienkach: Project Stakeholder Management, Project Leadership, Change Management a zohľadnenie udržateľného vývoja.

Program MBA Project Management sa po prvýkrát začína 14. októbra 2013, ešte stále možno podávať prihlášky.

Management by Projects

Podiel projektovej činnosti v podnikoch za ostatné roky stále stúpal naprieč všetkými odvetvami. Profesionálna realizácia projektov stále viac rozhoduje o úspechu či neúspechu podniku, najmä vo všeobecne zložitej hospodárskej situácii. Preto sa často stretávame s otázkou: Aká vyspelá je organizácia, resp. jej projektový manažment pri realizácii a riadení projektov a projektových portfólií?

Práve tomu je venovaná náplň novovytvoreného programu Professional MBA Project Management. V rámci súčasného projektového manažmentu už nestačí mať iba fundované a metodické vedomosti. „Program Professional MBA Project Management, samozrejme, ponúka aj potrebné základné vedomosti, teda nevyhnutné nástroje každého projektového manažéra. Rozhodli sme sa však vykročiť ešte rásnejšie a zahrnuli sme do programu kľúčové témy, bez ktorých by moderný projektový manažment nebol

Prof. Martina Huemann

úspešný. Vďaka tomuto novátorskému prístupu sme zatiaľ jediným poskytovateľom štúdia MBA v Európe, ktorý do curricula zapracoval témy, ako sú udržateľnosť, riadenie a projektový Stakeholder Management,“ hovorí Dr. Astrid Kleinhanns-Rollé, Managing Director WU Executive Academy, a dodáva: „Presne tento vedomostný náskok umožní našim absolventom riadiť podniky smerom k ekonomicky úspešnej a udržateľnej budúcnosti.“

PR

EK o internacionalizácii vzdelávania

Pre niektoré členské štáty a veľa vysokých škôl je internacionalizácia vyššieho vzdelávania bežnou realitou, ale často sa obmedzuje iba na mobilitu študentov. Medzinárodná akademická spolupráca je stále dosť fragmentovaná, často založená na iniciatíve jednotlivcov. Uvádza sa to v materiáli Európskej komisie s názvom Európske vyššie vzdelávanie vo svete, ktorú prezentovali na nedávnej konferencii na túto tému v litovskom Vilniuse.

Podľa EK by mali štáty a vzdelávacie inštitúcie prijať také stratégie, ktoré by zahŕňali internacionalizované študijné programy, strategické partnerstvá a pritom boli koordinované so širšími stratégiami medzinárodnej spolupráce pre oblasti výskumu, inovácií, obchodu, regionálneho rozvoja a pod.

Komplexné stratégie internacionalizácie by mali pokrývať kľúčové oblasti v rámci troch kategórií: medzinárodnej mobility študentov a pracovníkov VŠ; internacionalizácie a zlepšovania osnov vrátane digitálneho vzdelávania; strategickú spoluprácu, budovania partnerstiev a spoločných kapacít.

Rozvoj internacionalizačnej stratégie podľa dokumentu znamená, aby vysoká škola našla pre seba, svojich študentov, výskumných a iných

pracovníkov s ich relevantnými aktivitami miesto na globálnej scéne, ktoré bude v súlade s jej profilom, potrebami trhu a ekonomickou stratégiou vlastnej krajiny. EC

Nové cenové stropy pre externé štúdium

Za diaľkové štúdium zaplatia študenti práva, farmácie či informatiky v akademickom roku 2014/2015 menej. Naopak, o niečo drahšie ich môže vyjsť záujem o ekonomiku a manažment. Rezort školstva určil nové sumy maximálneho ročného školného, ktoré môžu školy pýtať od diaľkových študentov.

Zmeny sa pohybujú v rádoch desiatok eur za ročné štúdium. Napríklad v prípade štúdia manažmentu platí v tomto roku „strop“ 870 eur v bakalárskom stupni a 1 300 eur v magisterskom, o rok to bude 890, resp. 1 330 eur. Limit pre školné pri štúdiu bakalárskeho stupňa informatiky je aktuálne 1 210 eur, od septembra 2014 to bude 1 120 eur.

Novinkou je to, že ministerstvo školstva stropy neurčuje pre každý študijný odbor osobitne, ale pre podskupiny odborov. Tým sa odstráni problém, keď vysoká škola získala akreditáciu na nový študijný program, ktorý nebol v zoznamoch ministerstva. TA

Profesionálne vzdelávanie v oblasti práce a miezd u nás už od roku 2001!

Ponúkame vám profesionalitu, osobný kontakt, školiace materiály, klasické formy vzdelávania – školenia, semináre, kurzy, workshopy.

Od roku 2012 aj vzdelávanie formou vyslania lektora priamo do firiem – a to bez zmeny ceny za vzdelávanie!

Ďalšie služby: mzdový outsourcing!

2014: zverejňovanie účtovnej zvierky po novom

Register zjednoduší vkladanie do zbierky listín

Od 1. 1. 2014 sa pre veľkú časť podnikateľov menia podmienky zverejňovania účtovnej zvierky. Cieľom novej úpravy je znížiť administratívne zaťaženie.

Pre podnikateľské subjekty vyplýva z príslušných ustanovení zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v platnom znení (ďalej len „Obchodný zákonník“) a zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v platnom znení (ďalej len „zákon o účtovníctve“) množstvo povinností v súvislosti so schválením a zverejnením účtovnej zvierky, za nesplnenie ktorých im hrozia sankcie. Týka sa to najmä najpočetnejšej skupiny obchodných spoločností, ktorými sú spoločnosť s ručením obmedzeným (ďalej len „s. r. o.“) a akciová spoločnosť (ďalej len „a. s.“).

Ukladanie do zbierky listín OR SR – súčasný stav

V zmysle aktuálneho znenia § 40 ods. 1 Obchodného zákonníka (účtovné zvierky za rok 2012) sú s. r. o. a a. s. povinné uložiť účtovnú zvierku do zbierky listín obchodného registra po jej schválení príslušným orgánom. Predložiť účtovnú zvierku na schválenie valnému zhromaždeniu sú povinné do šiestich mesiacov po uplynutí účtovného obdobia.

Povinnosť si podnikatelia splnia už samotným doručením príslušných dokumentov daňovému úradu.

Za predpokladu tradičného konca účtovného obdobia dňom 31. 12. kalendárneho roka to znamená najneskôr do 30. 6. kalendárneho roka. Valné zhromaždenie s. r. o. a a. s. má na schválenie účtovnej zvierky lehotu troch mesiacov od jej predloženia. Najdlhšia možná lehota na schválenie účtovnej zvierky môže preto trvať až do 30. 9. kalendárneho roka. Následne sú s. r. o. a a. s. povinné účtovnú zvierku uložiť najneskôr do 30 dní od jej schválenia

do zbierky listín.

V prípade jej neschválenia sú povinné uložiť do zbierky listín aj neschválenú účtovnú zvierku. Neschválenú účtovnú zvierku sú s. r. o. a a. s. povinné uložiť najneskôr do 30 dní odo dňa márneho uplynutia lehoty na jej schválenie v trvaní troch mesiacov, čiže maximálna možná lehota je do 30. 10. kalendárneho roka.

Verejná obchodná spoločnosť (ďalej len „v. o. s.“) a komanditná spoločnosť (ďalej len „k. s.“) sú povinné účtovnú zvierku uložiť do zbierky listín najneskôr do siedmich mesiacov po uplynutí účtovného obdobia, t. j. zvyčajne do 31. 7. kalendárneho roka, ktorú povinnosť im ukladá § 21 ods. 1 písm. c) zákona o účtovníctve.

Kedy zvierku overuje audítor

Pokiaľ sa účtovná zvierka overuje audítorom, do zbierky listín sa ukladá spolu s auditorskou správou. Účtovnú zvierku musia mať overenú audítorom s. r. o., a. s., k. s. a družstvo, ak ku dňu, ku ktorému sa zostavuje, a za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie sú splnené aspoň dve z nasledujúcich troch podmienok:

1. celková suma majetku presiahla 1 000 000 eur,
2. čistý obrat presiahol 2 milióny eur,
3. priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednom účtovnom období presiahol 30.

Tiež sú povinné mať účtovnú zvierku overenú audítorom všetky obchodné spoločnosti a družstvá, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, ako i ďalšie účtovné jednotky špecifikované v § 19 zákona o účtovníctve. Vymenované subjekty, na ktoré sa vzťahuje povinnosť mať účtovnú zvierku overenú audítorom, sú zároveň povinné zverejniť v obchodnom vestníku súvahu a výkaz ziskov a strát do 30 dní po schválení účtovnej zvierky a súčasne uviesť, že zverejňujú neúplnú zvierku. Povinnosť zverejňovať dané údaje v obchodnom vestníku predstavuje pre dotknuté podnikateľské subjekty značné administratívne náklady za poplatky s tým spojené.

Pokiaľ sú s. r. o. a a. s. povinné vyhotovovať výročnú správu, ktorej obsahovou súčasťou je účtovná zvierka overená audítorom, za splnenie povinnosti uložiť účtovnú zvierku v zbierke listín sa považuje uloženie tejto výročnej správy.

Register účtovných zvierok

Zákonné povinnosti podnikateľských subjektov vo vzťahu k účtovnej zvierke sa s účinnosťou od 1. 1. 2014 podstatným spôsobom menia v záujme znížiť ich administratívnu záťaž. Pôvodne mali zmeny platiť už od 1. 1. 2013, t. j. vrátane účtovných zvierok za rok 2012, no v dôsledku prijatých novelizácií sa účinnosť relevantných ustanovení posunula o rok.

Register účtovných zvierok upravuje zákon o účtovníctve; jeho správcom je MF SR.

Povinnosť ukladania výročnej správy sa oddeľuje od povinnosti ukladania účtovnej zvierky. Individuálna výročná správa podnikateľov, ktorí musia mať účtovnú zvierku overenú audítorom, sa naďalej bude ukladať v zbierke listín, a to v prípade a. s. a s. r. o. do 30 dní po schválení účtovnej zvierky a v prípade v. o. s. a k. s. do siedmich mesiacov po uplynutí účtovného obdobia. Účtovné zvierky sa od roku 2014 začnú ukladať v registri účtovných zvierok, čím sa nahradí ukladanie účtovných zvierok v zbierke listín, resp. túto povinnosť za podnikateľov splní správca registra.

Spôsobilosť projektu sa testuje

Od 1. 1. 2013 je spustený pilotný projekt registra účtovných zvierok, do ktorého sa zatiaľ ukladajú historické údaje za roky 2009 až 2012 a najmä sa testuje jeho technická spôsobilosť. Register účtovných zvierok upravuje zákon o účtovníctve

v novej vložennej štvrtej časti a jeho správcom je Ministerstvo financií SR. Skladá sa z verejnej a neverejnej časti. Vo verejnej časti

budú uložené dokumenty podnikateľov, ktorým povinnosť zverejnenia vyplýva z osobitných predpisov. V tejto súvislosti sa s účinnosťou od 1. 1. 2014 novelizujú aj príslušné ustanovenia Obchodného zákonníka, ktoré s. r. o. a a. s. ukladajú povinnosť uložiť účtovné zvierky už len v registri účtovných zvierok.

Neverejná časť registra bude prístupná len oprávneným osobám, napr. subjektom verejnej správy.

Uvedené účtovné zvierky sú aj v súčasnosti na základe ich povinného uloženia v zbierke listín pre každého verejne prístupné, a preto budú zaradené vo verejnej časti registra. Dokumenty z verejnej časti registra budú prístupné elektronickou formou všetkým bez poplatku a z neverejnej časti len oprávneným osobám, napr. subjektom verejnej správy a územnej samosprávy. Fyzickým osobám – podnikateľom neukladá žiadny zákon povinnosť zverejňovať účtovnú zvierku, a preto ich účtovné zvierky budú v neverejnej časti registra. Účtovné zvierky overené audítorom sa do registra ukladajú aj spolu so správou audítora.

Doručenie zvierky – splnená povinnosť

Zjednodušenie ukladania a zverejňovania účtovných zvierok od 1. 1. 2014 spočíva v tom, že uvedenú povinnosť si podnikatelia splnia už samotným doručením príslušných dokumentov daňovému úradu, ktorý ich následne do piatich

pracovných dní postúpi do registra účtovných zvierok. Dokumenty stačí zaslať daňovému úradu v listinnej forme, s výnimkou subjektov, ktoré sú špecifikované v ustanovení § 14 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní v platnom znení (daňový poriadok) ako povinné doručovať podania finančnej správe elektronickými prostriedkami. Medzi tieto subjekty sa zaraďujú platiteľ dane z pridanej hodnoty, jeho zástupca, daňový poradca alebo advokát za daňové subjekty, ktoré zastupuje pri správe daní. Do registra účtovných zvierok sú tieto subjekty povinné uložiť požadované dokumenty v elektronickej forme prostredníctvom elektronickej podateľne Finančného riaditeľstva SR.

Podnikateľský subjekt je povinný zabezpečiť uloženie účtovnej zvierky do registra uvedeným spôsobom najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa, ku ktorému sa zostavuje, bez ohľadu

Zverejňovanie údajov v obchodnom vestníku predstavuje pre podnikateľov administratívne náklady.

na to, či došlo k jej schváleniu. Ak došlo v zákonnej lehote k uloženiu neschválenej účtovnej zvierky, je podnikateľský subjekt povinný dodatočne oznámiť správcovi registra dátum jej schválenia, a to do piatich pracovných dní od tohto momentu. Podobne v prípade účtovných zvierok povinne overovaných audítorom sú spoločnosti povinné v zákonnej lehote uložiť v registri aj neoverenú účtovnú zvierku a dodatočne uložiť správu audítora. Túto sú však podnikatelia povinní doložiť najneskôr do jedného roka od skončenia príslušného účtovného obdobia.

V registri ju zverejní správca

Po doručení dokumentov správcovi registra ich už on zaradí do verejnej alebo neverejnej časti a zverejní v lehote piatich pracovných dní. Zároveň priamo správca registra zasiela predmetné dokumenty prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti SR do zbierky listín obchodného registra a rovnako tak v prípade dodatočného doručenia oznámenia o schválení účtovnej zvierky alebo správy audítora. Dôležité pre podnikateľské subjekty je, že zákonným doručením účtovnej zvierky a s ňou súvisiacich dokumentov príslušnému daňovému úradu alebo elektronickej podateľni sa má za to, že si splnil povinnosť ich uloženia a zverejnenia.

Pôvodne mali zmeny platiť od roku 2013, ale legislatíva ich odsunula; spustený je pilotný projekt.

Nesplnenie povinnosti uložiť vymenované dokumenty v registri, v prípade výročnej správy v zbierke listín, je správnym deliktom podľa § 38 ods. 1 písm. c) zákona o účtovníctve, za ktorý je daňový úrad povinný uložiť pokutu v zmysle § 38 ods. 2 písm. b) tohto zákona.

JUDr. Katarína Bystrická
Právne centrum, s. r. o.
Ilustračné obrázky: SXC, TASR

Audit súladu s legislatívou vás ochráni pred pokutami

Plnenie stále sa meniacich legislatívnych požiadaviek bez vonkajšej pomoci je pre veľkú väčšinu firiem nad ich sily.

Dodržiavanie opatrení z oblasti životného prostredia, bezpečnosti potravín, bezpečnosti práce, požiarnej ochrany, informačnej bezpečnosti či energetickej úspornosti nie je možné sledovať a plniť bez kvalitného zázemia. K udeľovaniu vysokých pokút pre firmy nedochádza náhodou, ale väčšinou po nejakom incidente či nehode, ktoré vyplynú z praktického života firmy, alebo na základe kontroly.

Pre osamoteného špecialistu je dnes ťažké sledovať všetky predpisy.

Skúsení manažéri vedia, že je lepšie vopred dať vo firme urobiť previerku, či spĺňa všetky predpisy týkajúce sa predmetu jej podnikania. Ale nie vždy je to jednoduchá záležitosť. „Mnoho manažérov si myslí, že keď sa im o túto oblasť už niekto stará, majú všetko zabezpečené. Podľa našich skúseností to však v mnohých prípadoch nie je pravda,“ tvrdí generálny riaditeľ českej spoločnosti URS Inšpekcia Petr Maličovský.

Ak takúto službu firme dodáva jednotliviec, je preňho často ťažké sledovať všetky predpisy. K počiatočnej identifikácii právnych požiadaviek a ich plnenia v praxi firme pomôže tzv. audit súladu.

Prečo získať certifikáciu?

Certifikácia je, inými slovami, potvrdenie súladu, zhody skutočného stavu produktu, systému, znalosti so stanovenými špecifikáciami – zvyčajne s nejakým štandardom, normou. Aj samotný certifikačný orgán musí spĺňať požiadavky predpisanej normy a dôkaz zhody má potvrdený akreditáciou.

Certifikácia je potvrdenie zhody skutočného stavu produktu či systému s normou.

Najznámejším európskym certifikátom je takzvané ISO (International Standard Organisation), čo je názov medzinárodnej organizácie pre normy sídliacej vo Švajčiarsku. Noriém ISO je množstvo, najznámejšou vo verejnosti je však norma ISO 9001, ktorá stanovuje požiadavky na systém riadenia kvality. To znamená, že systém riadenia podniku je usporiadaný tak, že spĺňa požiadavky tejto normy a existuje vysoká záruka stálosti kvality jeho výrobkov a služieb.

Moderné technológie a elektronický reporting

Ak má certifikácia priniesť firme pridanú hodnotu, musí to, po prvé, chcieť certifikovaná firma

a, po druhé, príslušný auditor certifikačnej spoločnosti musí mať možnosť audit efektívne vykonať. To závisí od prístupu auditovanej firmy, ale aj od pracovných postupov a nástrojov, ktoré auditor používa.

Popredné auditorské a certifikačné spoločnosti dnes prechádzajú na tzv. elektronický reporting, ktorý usporí v certifikačnom procese až 30 percent času. Často sa totiž veľmi príliš veľa času dokumentačnej fáze. Moderné technológie uľahčujú a zefektívňujú túto časť auditu. Využívajú sa napríklad tablety s možnosťou prevodu ručne písaného textu do elektronickej podoby.

„Prechod na elektronický reporting nám pomáha zefektívniť prácu audítora pri spisovaní správ u klienta a následnom použití. Auditor sa tak môže viac zamerať na praktický prínos auditu pre auditovanú firmu,“ vysvetľuje P. Maličovský.

PK
Ilustračný
obrázok: SXC

GW 13091012

Daňová novela odbúra ďalšiu administratívu

Vďaka aktuálnej novele zákona o dani z príjmov, predloženej Ministerstvom financií SR, by sa mala podnikateľom znížiť administratívna náročnosť a zjednodušiť určenie daňovej povinnosti. Na základe tejto právnej normy sa majú od januára 2014 upraviť podmienky pre vedenie zjednodušenej formy uplatňovania preukázateľných výdavkov formou daňovej evidencie. V súčasnosti je totiž pre daňovníkov s príjmami z podnikania a z inej zárobkovej činnosti možné viesť

takúto zjednodušenú formu uplatňovania preukázateľných výdavkov formou daňovej evidencie len vtedy, ak nemajú zamestnancov. A tiež, ak ich príjmy v predchádzajúcom zdaňovacom období nepresiahli 170 000 eur.

Takíto daňovníci nemusia viesť účtovníctvo, či už jednoduché alebo podvojnú, ale môžu viesť práve daňovú evidenciu. Novelou sa rušia uvedené podmienky a uplatňovanie preukázateľných vynaložených výdavkov formou daňovej evidencie budú môcť využiť všetci daňovníci s príjmami z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti a použitia diela

a umeleckého výkonu. Národná rada SR začala o vládnej novele rokovať v septembri, jej bezproblémové schválenie možno predpokladať na jeseň.

TA

Priamy predaj: od priateľa k priateľovi

O tom, ako priamy predaj funguje a aké sú jeho výhody, hovorí Zuzana Machová, generálna riaditeľka Oriflame Slovensko – jednotky na slovenskom trhu v priamom predaji.

V minulom roku dosiahlo na Slovensku toto neustále sa rozmáhajúce odvetvie obrat vyšší ako 108 miliónov eur. Zamestnáva viac ako 137 000 ľudí, z toho až 94 % žien.

Najúspešnejšou metódou predaja sú odporúčania „od priateľa k priateľovi“; vďaka tejto metóde sa uzavrelo až 93 % predajov. Znamená to, že dobré skúsenosti rodiny, priateľov a známych sú tou najcennejšou a najlepšou referenciou.

● **Ako úspešná manažérka a žena stojíte na čele kozmetickej spoločnosti Oriflame v dvoch krajinách, na Slovensku a v Českej republike. Pritom na Slovensku už tretí rok po sebe držíte 1. miesto na trhu priameho predaja. Aké je to byť lídrom? Čo všetko sa za týmto úspechom skrýva?**

Úspech Oriflame je v prvom rade úspechom všetkých kozmetických poradcov, ktorí každý deň predávajú kozmetiku Oriflame, poskytujú odborné poradenstvo a ponúkajú príležitosť zárobku iným.

Oriflame je poctivá švédka firma. Naši zakladatelia sú osobní priatelia švédskej kráľovnej Sylvie, s ktorou založili nadáciu World Childhood Foundation na pomoc deťom celého sveta. Ako zodpovednej firme nám záleží na prírode a životnom prostredí, ponúkame Fair-Trade kozmetiku, nikdy sme naše výrobky netestovali na zvieratách, katalógy tlačíme na papier zo

zodpovedne spravovaných lesov, dlhodobo sa venujeme charite... Jednoducho, úspešní sme preto, lebo sme slušní a čestní. A takých ľudí aj priťahujeme.

● **Ako vnímate priamy predaj z pozície relevantného trhového hráča?**

Je to ten najprijemnejší a najľudskejší predaj. Je to predaj a poradenstvo od priateľa k priateľovi. Priateľ vie poradiť, pripraviť ponuku priamo šitú na mieru, produkty prinesie priamo domov.

Osobný kontakt predajcu a spotrebiteľa je najprirodzenejšia forma obchodu.

Fungujeme na báze trojtýždňových katalógov. Tento predaj je bezpečný, pretože o. i. ponúkame 100-percentnú záruku s možnosťou vrátenia tovaru. Výhodou je aj to, že tovar je vždy čerstvý – priamo z výroby putuje do jednotlivých krajín, nezdržuje sa v skladoch či na pulloch...

● **Aký je prínos veľkých spoločností v oblasti priameho predaja pre ekonomický rast?**

Priamy predaj je samostatný priemysel, ktorý stále rastie. V každej krajine, v ktorej Oriflame pôsobí, je váženou a uznávanou spoločnosťou, pretože vytvára nové pracovné príležitosti a platí dane.

Počas hospodárskej krízy som pôsobila ako generálna riaditeľka Oriflame Maďarsko a napriek neľahkej ekonomickej situácii v krajine sme neustále rástli a zvyšovali obrat. Znamená to, že sme pomohli tisícom poradcov zarobiť si peniaze na slušný život. Pomohli sme dobre

na Slovensku. Jeho hlavným cieľom je oceňovať a vyzdvihnúť dôležité miesto žien vo sfére podnikania.

Záštitu nad projektom aj tento rok prevzala manželka prezidenta SR Silvia Gašparovičová. „Každý rok sa v rámci tejto súťaže presvedčame, že na Slovensku je množstvo šikovných a odvážnych žien, ktoré zastávajú významnú úlohu pri budovaní a rozvoji podnikania. Sama som ako podnikateľka v minulosti pôsobila, preto si o to

Zuzana Machová

žiť aj mnohým nezamestnaným v chudobných regiónoch.

● **V poslednej dobe sa objavujú správy o nekalých praktikách zahraničných firiem voči spotrebiteľom. Akými etickými pravidlami sa riadia kozmetickí poradcovia Oriflame?**

Sami sme rozhorčení neuveriteľnými praktikami niektorých firiem! Akékoľvek nekalé praktiky sú nám úplne cudzie! Oriflame dodržiava prísny etický kódex Seldie, Európskej asociácie priameho predaja. Pracujeme na báze dobrovoľnosti a hádam najlepším dôkazom je dlhoročná spokojnosť našich zákazníkov a spomínaná sto-percentná garancia vrátenia tovaru.

VN

(V článku sú použité údaje asociácie Seldie – The European Direct Selling Association)

Slovenské podnikateľky zabojujú o prestížny titul

V súťaži Podnikateľka Slovenska získalo ocenenie už viac ako 100 úspešných žien, ktoré majú odvahu, nápad a schopnosť presadiť sa na trhu. Projekt Podnikateľka Slovenska, ktorý každoročne vyhlasuje Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARM-SP), je zameraný na rozvoj podnikania žien

na Slovensku. Jeho hlavným cieľom je oceňovať a vyzdvihnúť dôležité miesto žien vo sfére podnikania. Záštitu nad projektom aj tento rok prevzala manželka prezidenta SR Silvia Gašparovičová. „Každý rok sa v rámci tejto súťaže presvedčame, že na Slovensku je množstvo šikovných a odvážnych žien, ktoré zastávajú významnú úlohu pri budovaní a rozvoji podnikania. Sama som ako podnikateľka v minulosti pôsobila, preto si o to

viac vážim každú ženu, ktorá zobrala osud do vlastných rúk a podniká,“ uviedla prvá dáma. Hodnotiť súťažiacu bude i minister hospodárstva Tomáš Malatinský. „Ženy podnikateľky majú môj obdiv a úctu. Môžem im ako muž podnikateľ odkázať: nemusí byť úspech jeden a veľký, ale nech je úspech taký, ktorý vás vždy dokáže posunúť dopredu. Vnukne vám nové inšpirácie a nech ho sprevádza triezvy úsudok,“ povedal.

VN/TA

S pomocou TWI k štíhlej výrobe

Metóda TWI – Training Within Industry – predstavuje osobitný prístup k problému zaškoľovania pracovníkov a zvýšenia celkovej produktivity.

Záujem o rozvoj zamestnancov z pohľadu zvýšenia produktivity a kvality ich práce stále narastá. Dnes to už zďaleka nie je iba kompetencia personálnych riaditeľov, ale priamo manažérov výroby alebo riaditeľa spoločnosti.

Metóda TWI pochádza z USA a aplikovali ju v Toyota Production System.

Trendom vo vzdelávaní je praktický výcvik a koučing zamestnancov na stupni nižšieho, stredného, ale aj top manažmentu firmy. Manažér má záujem získať zo školení vyšší a dlhodobejší efekt ihneď uplatniteľný v praxi. Významnú úlohu v tejto oblasti hrá aj stále sa zvyšujúci záujem o implementáciu metód štíhlej výroby, hľadanie rezerv a využívanie moderných metód na zníženie plytvania.

Riadenie a motivácia zamestnancov

Dôležitým nástrojom na zavedenie metód štíhlej výroby je metóda TWI – Training Within Industry, ktorá je stavebným kameňom Toyota Production

System (TPS) a pochádza z USA. TWI je nástroj na riadenie a motiváciu zamestnancov. Manažér učí zodpovednosti za ich tím, vedúcich učí, ako zvládať urgentné problémy, vhodne plánovať profesionálny rozvoj svojich podriadených a neustále zlepšovať procesy.

Konzultant často pôsobí ako „mystery employee“ a prechádza bežným náborovým a adaptačným procesom.

Klienti často hovoria, že v ich firme je vysoká fluktuácia, ľudia sú nespokojní, robia chyby a panuje zlá atmosféra. Radi by usporiadali školenie zamerané na komunikáciu a motiváciu, pokiaľ možno maximálne na jeden deň, aby neštrácali príliš veľa času...

Naša skúsenosť je, že vyššie uvedené problémy majú často iné príčiny. Tie sa dajú odhaliť pomocou mapovania a metódy TWI a potom je možné navrhnúť účinné riešenia a kroky na ich odstránenie. Na rozdiel od bežných rýchlokurzov je TWI nielen školením, ale hlavne zlepšovacou metódou, ktorá má dlhodobé výstupy. Mení spôsob myslenia zamestnancov, znižuje plytvanie a sústreďuje sa na štandardizované činnosti. Rieši príčiny problémov, nehasí požiar.

Zlepšenie procesov aj nad rámec cieľov

Dôležité je, aby spoločnosť poznala ciele, ktoré chce dosiahnuť. Externí konzultanti sa potom zamerajú na prvé procesy pomocou

mapovania, najčastejšie formou mystery employee. Znamená to, že konzultant vystupuje v pozícii nového zamestnanca a prichádza do spoločnosti, aby si prešiel celý náborový, nástupný a adaptačný proces.

Okrem vyššej produktivity a kvality prináša TWI metodika tiež:

- motiváciu = spokojnosť zamestnancov; sami zaškoľovaní zamestnanci si veľmi chvália prístup „trénerov-garantov“, kvalitu informácií a väčšiu istotu pri svojej novej práci,
- zlepšovanie procesov. Veľmi často sa stáva, že vďaka praktickým nácvikom jednotlivých krokov školení zamestnanci odhalia chyby v procese, zbytočné kroky, medzioperácie, ktoré sa tiež veľmi rýchlo odstránia a prispievajú k vyššej produktivite.

Markéta Šimáková
partnerka a výkonná riaditeľka DMC
management consulting, s. r. o.
Ilustračné foto: TASR

GW 1309/011

Prípadové štúdie

1. Pomoc novým zamestnancom

Nadnárodná výrobná spoločnosť, ktorá sa rýchlo rozvíja a stále nabera zamestnancov, sa stretáva s tým, že nestíha dostatočne rýchlo a efektívne zaškoľovať nových zamestnancov. Noví zamestnanci sa učia dlho, robia chyby a ich preškoľovanie je náročné. Na zlepšenie komunikácie a efektívnejšie zaškoľovanie sme teda zvolili metódu TWI – modul Job Instruction. Do programu boli zahrnutí okrem vedúcich pracovníkov aj majstri a interní tréneri. Počas praktických nácvikov vo výrobe si sami pripravovali program zaškoľovania, ktorý si počas trojdenného programu precvičovali. Súčasťou TWI je aj následný koučing priamo v prevádzke (tzv. coaching on the job). Metóda už po prvých štrnástich dňoch priniesla rýchlejšie zaškolenie, vyššiu produktivitu a kvalitu.

2. Hľadanie námetov na zlepšenie

Počas tréningu coaching on the job našiel lektor spoločne so zamestnancami v priebehu jediného dňa mnoho odchýlok, neštandardných operácií alebo dokonca činností, ktoré ohrozili kvalitu. Za jediné školenie predložili zamestnanci hneď 5 zlepšovacích návrhov.

HLAVNÁ CENA
OSOBNÝ
AUTOMOBIL

 **PODNIKATEĽKA
* SLOVENSKA
2013**

KTORÁ SA ŇOU STANE?

www.podnikatelkaslovenska.sk

TERMÍN PODANIA PRIHLÁŠOK
DO **30. SEPTEMBRA**

NÁRODNÁ AGENTURA | PRE ROZVOJ
MALEHO A STREDNÉHO
PODNIKANIA

PARTNERI

**SLOVENSKÁ
SPORITELŇA**

HOSPODÁRSKE NOVINY

MARY KAY®

TP

WomanMan
masozifc

LAFEMME

slovenka

mp TV
podnikatelka.sk

MSP

Podnikam.SK
aždennice pre podnikateľov

GOODWILL

SPRATOL

Open source softvér z pohľadu firiem

Nie všetko s nálepkou „free“ je zadarmo

Sú nadšené reakcie o voľne dostupnom a slobodne upravovateľnom biznis softvéri namieste alebo sú prehnané? Je táto jazda naozaj zadarmo?

Môže byť vôbec niečo také ako softvér pre biznis dostupný zadarmo? Alebo sú používatelia takéhoto softvéru v dnešnom prekvitajúcom veku internetu v skutočnosti len pokusnými králikmi využívanými jeho tvorcami na testovanie – aby títo nakoniec celý produkt aj so značkou predali s tučným ziskom?

Voľný alebo zadarmo?

„Open source“ softvér je ešte stále mätúci pojem, ktorý bol vymyslený na vysvetlenie iného, ešte viac nejasného pomenovania, ktorým je „free“ softvér. Richard Stallman, zakladateľ Free Software Foundation, hovorí, že pojem „free“ znamená „slobodný“, ale nie „zadarmo“. Ale s narastajúcim vplyvom internetu, v dobe, keď je možné si takýto softvér jednoducho stiahnuť a neskôr ho upravovať, ho tak či tak získavame zadarmo. A tak sa naň väčšina ľudí pozerá ako na „obed zadarmo“. Aj preto sa

na vyjadrenie skutočnosti, že zdroj softvéru je otvorený, začal používať výraz „open source“. Otázkou však ostáva, ako bežný užívateľ zistí rozdiel?

Poplatky áno i nie

Pre firmy, osobitne pre tie menšie, ktoré si nemôžu dovoliť drahé softvérové licencie, sú takéto „open source“ produkty darom, keďže

Obráťte sa na konzultanta, ktorý kompetentne posúdi ako vaše potreby, tak aj ponuky na trhu.

ich môžu používať bez poplatkov. Háčik je však v tom, že väčšine užívateľov chýba softvérová gramotnosť, takže budú zápasit s tým, aby sa ich naučili používať. A v tejto chvíli prichádzajú tvorcovia takéhoto softvéru s ponukou, že firme predajú svoj čas vo forme školiacich kurzov či priamo implementácie. Z globálneho pohľadu by títo poskytovatelia mali zbohatnúť a prestať predávať svoj čas. S uvedeným voľným prístupom sa čoskoro okolo open source softvéru vytvorí komunita, ktorá rastie spolu s ním. To užívateľom zaručuje, že ak tvorcovia po dosiahnutí želaných ziskov odídu, objavia sa iní, ktorí prevezmú ich miesto a budú schopní poskytnúť podporu a poradenstvo. Samozrejme, za poplatok.

Ako zachovať to dobré

Toto sa stalo v prípade Compiere, prvého vysokokvalitného ERP softvéru, ktorý zažil svoj internetový debut pred 13 rokmi a v roku 2006 ho predali za 6 miliónov amerických dolárov. Komunita okolo neho potom vytvorila nový projekt s názvom iDempiere. Odvtedy sa projekt neustále vyvíjal a napredoval a v súčasnosti je známy

pod názvom iDempiere; využíva OSGi Equinox framework od IBM, ktorý sa vyznačuje výbornou prepojitelnosťou a škálovateľnosťou.

Toto všetko však znie príliš technicky a komplikovane pre koncových používateľov, ktorí sa obvykle sústreďujú na svoj biznis a nie na SW priemysel. Preto treba vytvoriť symbiotický vzťah medzi softvérovým priemyslom a trhom koncových používateľov tak, aby sa ekonomika voľného odberu „free“ softvéru zachovala vo forme „ekosystému“, ktorý sa sám dokáže užiť a rásť.

Pragmatický postup

Firmy by dnes mali využívať open source softvér pragmatickým spôsobom. To znamená zahrnúť do kalkulácií celkové náklady vlastníctva (TCO), ktoré zahŕňajú odbornú a postimplementačnú podporu. Nemali by preto byť až príliš nadšené zo slova „free“, pretože nič také ako obed zadarmo sa už nebude konať vo chvíli, keď sa na niečom zaseknú a nevedia si rady. Ak u nich zlyhá implementácia, tvorca softvéru stratí iba jedného zákazníka. Ale koncový používateľ už možno má celý biznis závislý od daného softvéru, takže riskuje oveľa viac.

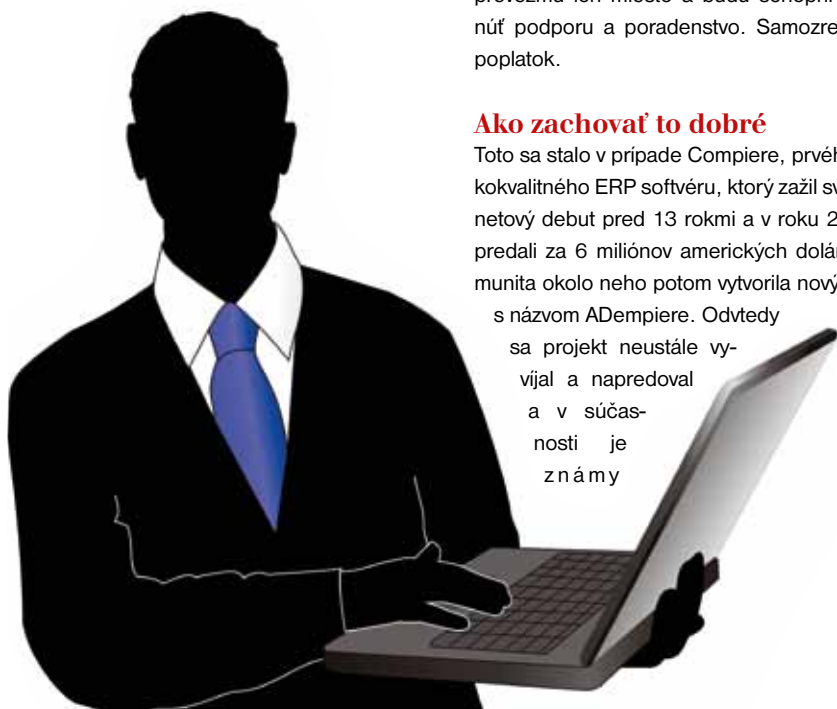
Na open source softvér sa pozerajte pragmaticky a dopredu si spočítajte všetky súvisiace náklady.

Moja rada preto znie: nájdite si skúseného a vedomosťami podkutého konzultanta, ktorý sa vie na vec pozrieť z oboch strán. On v prvom rade komplexne preskúma požiadavky biznisu koncového používateľa, aby porozumel, čo presne treba vykonať, v akých dávkach a akom poradí. Navyše, dokáže poradiť, čo je na trhu skutočne to najnovšie, a rozlíšiť medzi fikciou a realitou.

Vidina ziskov

Svet open source je ešte stále nový a mnohí doň naskakujú s myšlienkou, že tam zbohatnú tak ako Google a Facebook, keď dali svetu voľný prístup k svojim produktom, aby napokon zarobili miliardy na reklame alebo analýzach agregovaných databáz. Nie všetci sú altruisti a v prípade Compiere napokon vyšlo najavo, o čo jeho tvorcami skutočne išlo.

Sú však všetky open source projekty takéto?

Projekt iDempiere – najnovší pokrokový nasledovník projektu ADempiere – výrazne podporujú dve veľké spoločnosti; jedna v USA a druhá v Bangladéši. Tie si neželajú projekt ani vlastniť, ani ho akokoľvek obmedziť či zastaviť. Logika je v tom, že ak by investovali rovnaké množstvo peňazí do „uzatvoreného“ projektu, nielenže by skončili s produktom nízkej kvality, ktorý by si vyžadoval neustále opravy, ale svet by sa o nich nedozvedel a neponúkol im široké „blue ocean“ možnosti nového trhu.

Inšpirujúci open source

Rozvoj open source umožňuje komukoľvek od hocikadiaľ zapojiť sa; zvyčajne to prináša množstvo hlásení o chybách (bugoch) a bezplatných opráv kódu (patchov), pomocou ktorých sa produkt ladí a vylepšuje. Existuje slovné spojenie

„Free“ označuje najmä slobodu vstupovať do kódu, ale nie získať produkt a službu zadarmo.

„stáť na ramenách obrov“, ktoré vystihuje tento druh projektov. Nevynaliezame znovu koleso, ale môžeme prevziať už raz urobenú prácu a pridať niečo ďalšie. To šetrí veľa dolárov za

čas a údržbu. A vytvára to reálnu hodnotu značky, keďže mená poskytovateľov softvérov sú uvedené v rámci kódu, rovnako ako vo vysvetľujúcej dokumentácii k nemu.

„Uzatvorený“ alebo „proprietárny“ softvér tiež nasleduje tento fenomén a mnohí už naskakujú do tohto vlaku – otvárajú časti svojho kódu či prinajmenšom využívajú opensourcovú prácu iných, aby napredovali rýchlejšie ako konkurencia. Ale opäť; toto môže byť mätúce z hľadiska orientácie na trhu, kde sa miešajú reči obchodníkov s aktuálnym kódom. Znova to pre

konečného používateľa znamená, že by mal mať poruke dobrého neutrálneho konzultanta, ktorý by mu poradil. Je isto lepšie získať dobrú radu za peniaze, ako len do niečoho skočiť a zlomiť si nohu.

**Redhuan D. Oon
alias Red1**

**zakladateľ a líder globálneho tímu pre
ADempiere Open Source ERP
Preklad Pavol Kuštár, MULTIMAGE s. r. o.
Titulok a medzititulky redakcia,
obrázky: SXC, ADempiere.**

Globálny open source a free SW – to sme aj my. (Z konferencie o iDempiere v Krefelde 2013 – Red1 je štvrtý zľava; siedmy zľava je Norbert Bede – MULTIMAGE s. r. o.)

ZLATÍ REKLAMNÍ PARTNERI:

ORGANIZÁTOR A GARANT PODUJATIA:
DIGITAL VISIONS a IT ASOCIÁCIA SLOVENSKA

VÝROČNÉ PODUJATIE IT PRIEMYSLU V SR

IT GALA

3. október 2013, hotel Hilton, Bratislava

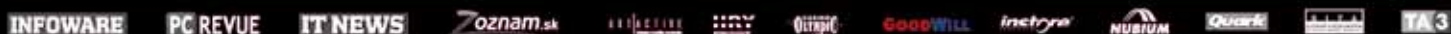
SLÁVNOSTNÉ VYHLÁSENIE VÝSLEDKOV SÚTAŽE:
IT FIRMA, IT OSOBNOSŤ, IT PROJEKT a IT PRODUKT ROKA 2013

ĎAKUJEME PARTNEROM ZA SPOLUPRÁCU!

STRIEBORNÍ REKLAMNÍ PARTNERI:

HĽAVNÍ MEDIÁLNI PARTNERI:

PRODUKČNÍ PARTNERI:

MEDIÁLNI PARTNERI:

Mobilná éra mení prístup k tlači

Samsung Xpress C460

Spoločnosť Samsung sa pri vývoji nových zariadení pre tlač zameriava na mobilitu, užívateľskú prívetivosť a atraktívny dizajn; do roku 2017 sa chce stať najväčším

svetovým výrobcom laserových tlačiarní formátu A4 a multifunkčných tlačiarní.

Vzhľadom na čoraz väčšie rozšírenie mobilných zariadení, rastúci dôraz na bezpečnosť a dramatický nárast dostupného digitálneho obsahu vzniká potreba moderných zariadení, ktoré používateľom umožnia osobne riadiť prostriedky používané na tlač doma aj v práci. Samsung preto vyvíja aplikácie a funkcie pre mobilnú tlač už od roku 2009. Patrí medzi ne napr. špecializovaná aplikácia Mobile Print, podpora Wi-Fi Direct, samostatné tlačidlo pre natívnu fototlač a nedávno pridaná podpora technológie Google Cloud Print alebo podpora NFC. Firma predstavila tlačiareň Xpress C460, ktorá je prvou multifunkčnou tlačiarnou na svete s podporou technológie NFC.

VN

Počítače HP s dobrým ovládaním

Nový počítačový rad HP ENVY Recline prináša špičkové dotykové modely typu All-in-One s inovatívnou možnosťou polohovania. Používateľom ponúkajú lepšie ovládateľné multitouchové displeje, ktoré rozoznávajú až 10 dotykov súčasne, a revolučné polohovanie, ktoré prináša doposiaľ najviac komfortu a presnosti, aby interakcia s nimi bola maximálne prístupná. Vybavené sú štvrtou generáciou procesorov Intel Core a diskretnými grafikami NVIDIA pre náročnejšie výpočtové úlohy.

HP tiež uviedlo nové desktopové počítače a monitory, rovnako ako hybridný PC HP Split x2 – notebook s odpojiteľným displejom, ktorý možno používať aj samostatne ako elegantný tablet, a nové tlačiarnie, prístupné z väčšiny mobilných zariadení.

VN

23" HP ENVY Recline

Lenovo predlžuje výdrž batérie ultrabookov

Značka Lenovo uvádza nové tenšie a ľahšie ultrabooky v radoch ThinkPad T,X a S. Nový, moderný dizajn spĺňa očakávania používateľov najmä v biznis sfére. Sú o 20 % tenšie, disponujú širokým výberom zobrazovacích panelov a majú až o 45 % väčší trackpad s rozšírenou podporou dotykových gest pod Windows 8.

Zároveň však prinášajú celodennú výdrž batérie s novou inovatívnou technológiou Power Bridge, ktorá umožňuje užívateľovi vymeniť externú batériu bez vypnutia počítača a predlžuje ich výdrž až na 17 hodín. Súčasťou nových ultrabookov sú početné senzory, ktoré sledujú systém. G-senzor detekuje otrasy, teplotné snímače sledujú teplotu, snímače napätia kontrolujú prúd a kritické napäťové senzory chránia kľúčové komponenty.

VN

Lenovo ThinkPad T440s

Nové produkty od Intelu pre „mobilizáciu“

Bay Trail – prvý 22 nm Intel SoC pre mobilné zariadenia

Počas otváracjej ceremónie na IDF v San Franciscu vyzdvihol nový generálny riaditeľ spoločnosti Intel Brian Krzanich víziu spoločnosti a opísal spôsob, akým pristupuje k jednotlivým dynamickým trhovým segmentom. Ide napríklad o zrýchlený postup v ultra-mobilných zariadeniach.

B. Krzanich vyhlásil, že Intel plánuje pokryť všetky segmenty. „Inovácie a transformácia celého priemyslu sú rýchlejšie ako kedykoľvek predtým. Sme lídri vo výrobných technológiách a máme architektonické nástroje, ktorými dokážeme ďalej posúvať hranice nízkonapäťových produktov. Plánujeme vytvárať a viesť všetky segmenty computing,“ povedal. Potvrdil tiež platformu „Bay Trail“ – prvý 22 nm Intel system-on-a-chip

(SoC) pre mobilné zariadenia, najmä tablety. Predstavil aj smartfónovú platformu obsahujúcu XMM 7160 LTE riešenie spolu s ďalšou generáciou Atom SoC pre smartfóny a tablety s kódovým označením „Merrifield“, ktoré prídu a trh v roku 2014.

JR

Nová ultraprenosná myš

Naše potreby v oblasti osobných technológií sa vyvíjajú veľmi rýchlo a ľudia očakávajú čoraz lepší dizajn. Nech už ide o notebook, tablet, smartfón alebo zariadenie pre dotykovú navigáciu, hľadáme štíhle moderné konštrukcie. Štíhly dizajn novej myši Logitech Ultrathin Touch

Mouse dokonale ladí so vzhľadom súčasných notebookov a ich telami z brúseného hliníku. Dotyková plocha poslúži pre ľahšiu navigáciu vo Windows 8 alebo v OS X, kde môžete naplno využiť všetky prednosti viacbodovej dotykovej navigácie. Myš komunikuje cez rozhranie Bluetooth s technológiou Logitech

Easy-Switch, takže ju môže naráz spárovať s notebookom, stolovým PC a tabletom a prepínať medzi nimi stlačením jediného tlačidla.

JR

Logitech Ultrathin Touch Mouse T630/T631

Nepodceňujte ochranu firemných dát

Hrozba úniku citlivých informácií je pre firmy stále aktuálna. Viete, do akého typu ochrany firemného IT systému sa vašej firme oplatí investovať?

Podľa prieskumov slovenské firmy podceňujú zabezpečenie dát proti ich úniku a zneužitiu. Únik citlivých informácií, ktorý sa deje niekoľkokrát ročne, aj v prípade veľkých spoločností, im pritom môže spôsobiť nemalé problémy – od straty kredibility cez negatívnu publicitu až po markantné pokuty či iné finančné straty.

Útoky sú časté

V roku 2011 prišiel Eurostat so šokujúcou štúdiou týkajúcou sa náklady počítačov škodlivým kódom alebo malwarom v Európe za rok 2010. Zistené čísla sú relevantné aj v súčasnosti. I napriek tomu, že vyše 84 % všetkých užívateľov internetu v EÚ používalo vo svojom počítači bezpečnostný softvér, bolo 31 % z nich – teda takmer tretina – v priebehu roka napadnutých počítačovým vírusom alebo iným škodlivým kódom ohrozujúcim bezpečnosť dát.

V tomto ohľade skončili Slováci so 47 % na alarmujúcom 3. mieste spomedzi krajín EÚ. Horšie sú na tom už len Bulharsko s 58 % a Malďania s 50 %, štvrtí sú Maďari so 46 %. Nakazenie vírusom len v minulom roku uľahčilo v 4 % prípadov zneužitie osobných údajov a v 3 % viedlo dokonca k finančným stratám.

Ochrana ako potreba

V prípade firiem, ktoré pracujú s citlivými dátami, by malo byť samozrejmosťou investovať do adekvátnej ochrany firemných IT systémov a zamedziť tak úniku a zneužitiu citlivých údajov. A pritom nezáleží na tom, či ste veľká finančná korporácia alebo malá účtovnícka firma.

Slovenské firmy si dostatočne neuvedomujú dôležitosť ochrany svojich citlivých dát.

Z pohľadu ICT je firemná bezpečnosť postavená na troch základných predpokladoch: 1. na správe rizík a na ne naviazanej bezpečnostnej politike, 2. na vynútení dodržiavania tejto politiky a pravidiel vrátane riadenia výnimiek a 3. na monitoringu a analýze dodržiavania týchto opatrení.

Slovenskí manažéri na postoch decision makerov si však dôležitosť ochrany citlivých dát neuvedomujú do takej miery, ktorá by zodpovedala rastúcim rizikám, a tieto zásady nedodržiavajú alebo ich uplatňujú v nedostatočnej miere.

Každý má citlivé dáta

Citlivé dáta sa môžu nachádzať (a nachádzajú sa) v každej firme, bez ohľadu na jej veľkosť. Predstavujú ich najmä informácie o klientoch, zmluvné podmienky, obchodné informácie či

prístupové kódy do internet bankingu, ktorými, predpokladajme, disponuje aj tá najmenšia firma.

Spoločnosti sa často začínajú o ochranu dát zaujímať, paradoxne, až vtedy, keď im to nariadi ich zahraničná matka alebo, v horšom prípade, až po tom, ako im dôležité dáta uniknú. Ak sa chcete vyhnúť finančným stratám, diskreditácii v očiach klientov či negatívnej publicite, je vhodné zabezpečiť dáta voči zneužitiu a pri výbere ochrannej politiky a prvkov si nechať poradiť od odborníkov.

Zvoľte primeraný spôsob ochrany

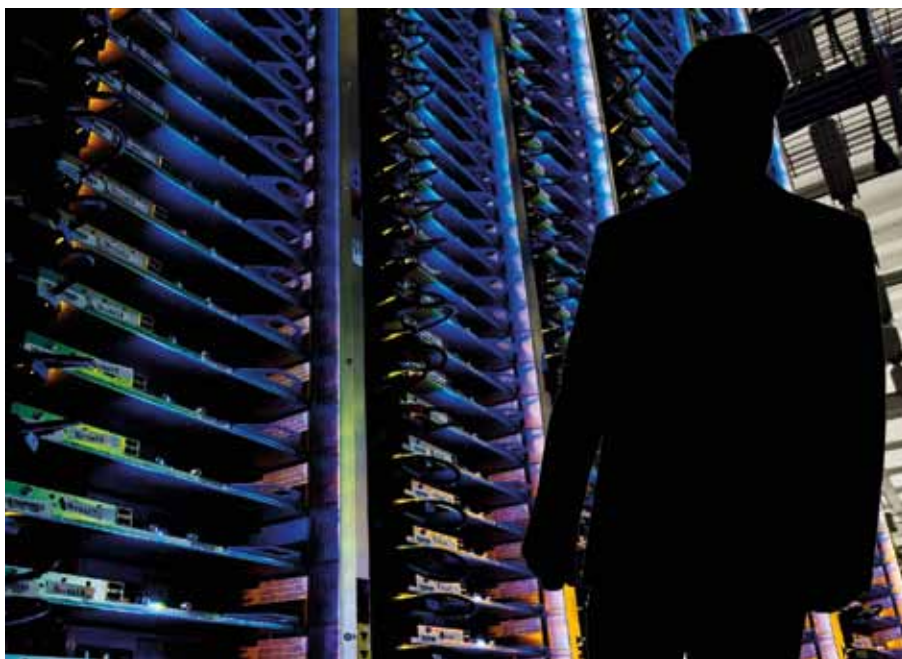
Investícia do ochrannej politiky a zabezpečenia, samozrejme, závisí od citlivosti dát, ktoré sa nachádzajú v danom firemnom systéme. Iný stupeň ochrany si vyžaduje IT systém maloobchodnej siete a iný systém banky či poisťovne. Každá firma by si mala zistiť, aká politika a systém ochrany sú pre jej IT systém a charakter dát najvhodnejšie. Náklady na zabezpečenie by mali byť v súlade s hodnotou dát, ktoré zabezpečujeme. V každom prípade, žiadna firma by nemala ochranu dát podceňovať, pretože sa tým vystavuje riziku.

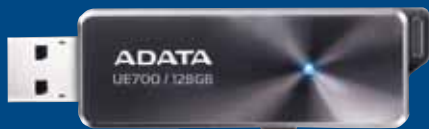
Podľa správy Eurostatu bola SR v počte útokov na počítače v prvej trojici štátov.

Pre dátového podvodníka (fraudstera) je totiž dôležitá jediná vec – ako sú firemné dáta zabezpečené. A vyberie si takú spoločnosť, kde mu hrozí najmenší odpor – pri zachovaní hodnoty dát.

Aktuálne sa okrem klasického monitoringu uloženia citlivých dát v celej infraštruktúre firmy (file shares, databázy, koncové stanice) začína čoraz častejšie realizovať kompletný monitoring obsahu sieťovej prevádzky z internetu a na internet za účelom odhalenia sofistikovaných útokov na citlivé dáta. Fraudsteri sú totiž čoraz vynaliezavejší a pre firmu je takto „menej bolestivé“ svoje dáta vopred zabezpečiť.

Peter Kucer,
country manažér EMC Slovakia
Ilustračný obrázok: SXC

Najtenší 128 GB USB disk na svete

USB flash disk ADATA DashDrive Elite UE700 prichádza v správnom čase. Od USB diskov sa očakáva, že budú slúžiť na ukladanie a prehrávanie osobného multimediálneho obsahu vo vyššej kvalite a s väčším objemom súborov než doposiaľ. Disk preto naplno využíva väčšiu šírku prenosového pásma rozhrania USB 3.0 a dosahuje rýchlosti prenosu dát až 200 MB/s pri čítaní a 100 MB/s počas zápisu, čím prekonáva drvivú väčšinu flash diskov na súčasnom trhu.

Disk je k dispozícii v kapacitách od 16 GB do 128 GB, pričom vo svojej najvyššej verzii je vôbec najtenším 128 GB USB Flash diskom na svete. Pridanou hodnotou je bezplatný softvér spoločnosti Adata. Disk UE700 je navyše chránený doživotnou zárukou. **JR**

Pozrite sa aj z mobilu do Tatier!

Spoločnosť Tatry mountain resorts prišla s požiadavkou na vybudovanie flexibilného kamerového systému, ktorý by okrem ochrany majetku využili aj na webových stránkach. Úlohy dodávateľa sa zhostila spoločnosť Canex connections s IP kamerami značky Axis. Už v prvej fáze presiahol celkový počet inštalovaných kamier číslo 130 a nechýbalo niekoľko zaujímavých a pre kamery jedinečných prostredí. TMR totiž prevádzkuje aj lanovku na druhé najvyššie položené miesto SR, na Lomnický štít.

Inštaláciou vo výške viac ako 2 633 m nad morom sa stala kamera AXIS Q6034-E najvyššie položenou bezpečnostnou kamerou na Slovensku. Rovnaké kamery boli inštalované napr. aj na vrchole Chopka, ktorý je jeden z najveternejších v strednej Európe. Živé video z Tatier (aj z Chopka a Lomnického štítu) nájdete na stránkach www.vt.sk. **ZF**

Šesťpalcový Full HD Android tablet

Nový ASUS Fonepad Note 6 je navrhnutý pre ľudí, ktorí nechcú so sebou nosiť smartfón na telefonovanie a mobilný internet, ale pre aplikácie alebo zábavu preferujú väčší displej tabletu. S hrúbkou iba 10,3 mm a hmotnosťou 210 g sa tento štýlový 6-palcový Android tablet jednoducho vmestí aj do vrecka, no vďaka Full HD displeju vyzerajú aplikácie, hry a webové stránky nádherne a ostro.

Poháňaný je novým procesorom Intel Atom Z2580 s technológiou Hyper-Threading a ponúka výbornú kombináciu výkonu a energetickej efektívnosti s výdržou batérie až 23 hodín telefonovania cez 3G sieť alebo 6,5 hodiny

prehrávania videa. Fonepad Note 6 podporuje písanie pomocou stylusu, ktorý je súčasťou zariadenia.

ASUS Fonepad Note 6

Novinky pre snímanie videí

Sony FDR-AX1

Akčnejšie, zábavnejšie a vo väčšom rozlíšení – tak vidí budúcnosť snímania videí spoločnosť Sony, ktorá predstavila tri nové modely kamier Handycam. Prvým modelom je vynovená

outdoorová Action Cam, kde okrem technických vylepšení, ako sú napr. prídanie GPS modulu alebo podpora NFC, pribudlo aj bohaté príslušenstvo pre „akčnejšie povahy“.

Druhý model Sony HDR-MV1 s prívlastkom Music Cam je určený najmä pre nadšencov hudby. Kombináciu Wi-Fi, NFC a špeciálneho zvukového formátu Linear PCM využijete najmä pri nahrávaní a zdieľaní záznamu z koncertov na sieti. Profesionálny svet zaujala kamera FDR-AX1 s 4K rozlíšením, čím sa Sony stala jedinou spoločnosťou, ktorá umožňuje nielen sledovanie 4K obsahu, ale aj jeho vytváranie. **VN**

Tlač skoro zadarmo

Epson vám pri tlači dokáže ušetriť nemalé peniaze. Vo svojom portfóliu totiž má niekoľko veľmi zaujímavých technologicky vyspelých modelov tlačiarní, pri ktorých sú samotné náklady na tlač až prekvapivo nízke. Jedným z nich je

Epson WorkForce M200

aj čiernobiely multifunkčné zariadenie Epson WorkForce M200.

Tlačiareň má veľký integrovaný čierny zásobník, ktorý sa jednoducho dopĺňa. Už v základnom balení dostávate toner na 11 000 stránok a za nový atrament pre 6 000 výtlačkov zaplatíte iba cca 15 €. Znamená to, že vás jedna vytlačená stránka stojí prakticky menej ako pol centu – a to už stojí za zváženie. Zariadenie je navyše vybavené kvalitným skenerom, tlačí 15 stránok za minútu a disponuje sieťovým rozhraním, pomocou ktorého sa dá veľmi jednoducho zdieľať aj v domácej sieti alebo v menšej kancelárii. Samozrejme, využívať sa dá aj mobilná tlač pomocou Epson iPrint pre vzdialenú tlač zo smartfónov a tabletov. **JR**

Zabudnite na televízny program

Určite si sami čas a miesto, kde si pozriete svoju obľúbenú reláciu

Televízie si samy určujú, kedy a čo budú vysielat', takže stihnúť všetky obľúbené programy je v dnešnej dobe takmer nemožné. Vďaka pokročilým funkciám digitálnej televízie od SWAN-u sa môžete znovu stať pánom vlastného televízora.

Funkcia TV archív sprístupňuje kompletne vysielanie vybraných televízií až sedem dní dozadu. Ak vám sedem dní nestačí a odvysielané filmy či relácie si chcete vychutnať ešte neskôr, je tu pre vás **funkcia Nahrávanie**. K dispozícii máte priestor na 24 hodín záznamu, v prípade potreby rozširiteľných až na 168 hodín. Sami si vyberiete, čo chcete nahrávať.

Ani jedna televízia nevysiela film, ktorý chcete vidieť? Pozrite si ho vo **Videopožičovni**, ktorá ponúka atraktívne tituly priamo z menu digitálnej televízie. Na prístup do nej tak postačí diaľkový ovládač.

Odpútajte sa

Aplikácia SWAN MULTIMEDIA pre mobilné zariadenia s iOS alebo Androidom vás od televízora v obývačke odpúta úplne. Aj na cestách si na svojom tablete či smartfóne môžete pustiť živé vysielanie alebo využiť mobilnú verziu TV archívu. Rozpozerané vysielanie sa dá **do-pozerat' neskôr**, a to presne od času, kedy sledovanie v aplikácii prerušíte.

Digitálnu televíziu od SWAN-u si môžete objednať samostatne alebo v balíkoch s neobmedzeným internetom či výhodným telefonovaním – záleží len na vašich preferenciách a potrebách. Kompletnú ponuku služieb a ich dostupnosť v jednotlivých regiónoch nájdete na www.swan.sk.

Funkcie digitálnej TV

Aplikácia SWAN MULTIMEDIA
Elektronický programový sprievodca
TV archív
Nahrávanie
Videopožičovňa
Internet
Funkcia zastavenia a pretočenia programu
TV mozaika
RSS správy
Teletext
Picasa
Flickr
Kurzy mien
Počasie
Služby SWAN MULTIMEDIA
Web kamery

SWANFORMER

PRINÁŠA BALÍKY SLUŽIEB PLNÉ ZÁBAVY

INTERNET

TELEVÍZIA

TELEFÓN

balík TRIO M len za 18,99 €/mes.

www.swan.sk

SWAN
MULTIMEDIA

Lídri európskeho stavebníctva očakávajú rast investícií

Stavebníctvo v EÚ postihla kríza, no tržby už dokázalo mierne zvýšiť.

Napriek pretrvávajúcej hospodárskej recesii v EÚ, ktorá má už piaty rok veľký vplyv na vývoj v stavebníctve, sa európskym stavebným lídrom podarilo zvýšiť ich celkové tržby v roku 2012 o 7 % na úroveň 335,5 miliardy EUR. Na popredných miestach rebríčka rastu a optimizmu sa v prieskume umiestnili stavebné skupiny z Francúzska, zo Španielska, z Veľkej Británie a Nemecka. Pre rok 2013 sa očakáva, že investície v stavebníctve v EÚ klesnú o 2,2 %, ale prognózy Európskej komisie na rok 2014 naznačujú nárast o 1,4 %.

To sú výsledky 10. ročníka prieskumu spoločnosti Deloitte s názvom „Európski stavební lídri“, ktorý analyzoval vývoj v 20 najväčších európskych stavebných skupinách v roku 2012.

Úspešní sú najmä Francúzi

„Výkonnosť stavebníctva v roku 2012 znova ovplyvnila politika znižovania deficitu, ktorú prijala väčšina vlád,“ konštatovala Diana Rádl

Rogeroová z Deloitte. „Väčšina európskych stavebných lídrov realizovala diverzifikačné stratégie zamerané na dosahovanie udržateľného rastu a zvyšovanie tradične nízkych marží v stavebníctve,“ povedala. Diverzifikácia smeruje do

V roku 2013 sa v EÚ očakáva pokles stavebných investícií o 2,2 %, v roku 2014 už rast o 1,4 %.

činností, ktoré majú spoločných klientov so stavebníctvom alebo sú súčasťou životného cyklu infraštruktúry.

„Sedem z dvadsiatich najväčších európskych spoločností dosiahlo v roku 2012 aspoň 40 % tržieb z nestavebných činností a jedenásť z nich dosahuje viac ako 50 % tržieb v zahraničí,“ upozornila D. Rádl Rogeroová.

Pozíciu vedúcej európskej stavebnej spoločnosti si vďaka celkovým tržbám vo výške 38,63 miliardy eur udržala francúzska skupina Vinci. Španielska ACS dosiahla tržby 38,40 mld. EUR, tretie miesto patrilo francúzskej

spoločnosti Bouygues (33,55 mld. EUR). Nasledujú nemecký Hochtief (25,53 mld. EUR) a švédska Skanska (14,86 mld. EUR).

Investície brzdia úsporné opatrenia

Správa pripomína, že v rokoch 2009 až 2012 investície v stavebníctve EÚ klesli postupne o 9,9 %, 3,2 %, 0,2 % a 2,8 %. Relatívne dobre sa však darí investíciám v stavebníctve v krajinách ako Estónsko, Rumunsko a Veľká Británie (ide predovšetkým o výstavbu domov).

Tretina veľkých stavebných spoločností v EÚ mala vyše 40 % tržieb z nestavebných činností.

Na druhej strane, v Španielsku, Grécku, Portugalsku, Slovinsku a na Cypre poklesli v roku 2012 investície v stavebníctve o viac ako 10 %. V eurozóne sa v roku 2013 očakáva pozitívna miera rastu len v Nemecku, Rakúsku, Slovinsku a na Slovensku. **DK**

Prologis stavia pri Prahe halu na špekulatívnej báze

Prologis, Inc., vedúci globálny vlastník, prevádzkovateľ a developer industriálnych nehnuteľností, v septembri oznámil, že začal výstavbu 22 500 metrov štvorcových v Prologis Parku Prague D1 West. Budova sa stavia špekulatívne.

Logistický park sa nachádza pri diaľnici D1 11 kilometrov juhovýchodne od centra Prahy oproti Prologis Parku Prague D1 East. Pozostáva zo štyroch budov s celkovou rozlohou viac ako 52 000 m² moderných distribučných priestorov. Medzi nájomcami je DHL Supply Chain či Nagel Česko. Nová budova navýši celkovú kapacitu oboch parkov na 212 000 m².

Prologis Park Prague D1 West & East

„Prologis Park Prague D1 West & East je veľmi žiadanou logistickou lokalitou, ktorá je obsadená na viac než 97 %,“ povedal Ben Bannatyne, výkonný riaditeľ a regionálny riaditeľ spoločnosti Prologis pre strednú a východnú Európu.

S portfóliom s celkovou plochou viac ako 3,5 milióna m² je Prologis popredným prevádzkovateľom distribučných nehnuteľností v strednej a východnej Európe – v Poľsku, Českej republike, Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku. **JF**

Developer Zuckerman dává priestor archeológom

Územie niekdajšieho bratislavského Zuckermanu, na ktorom spoločnosť J&T Real Estate plánuje vybudovať novú mestskú štvrť, predstavuje z pamiatkového hľadiska cennú lokalitu. Je v bezprostrednom kontakte s Podhradím, na ktorého časti sa predpokladá severné pokračovanie hradobného múru, vrátane vstupnej brány do Podhradia. Aby nedošlo k ohrozeniu možných archeologických nálezov, developer projektu umožnil realizovať prvú etapu archeologického výskumu už v predstihu počas leta, teda pred začatím stavebno-zemných prác. Ďalšia

etapa prieskumu by mala následne prebiehať už počas výstavby budúceho projektu Zuckermanu. Po odbornej stránke archeologický prieskum zastrešuje Mestský ústav ochrany pamiatok. Náklady spojené so zabezpečením lokality a nevyhnutnými zemnými prácami bude hradiť developer.

„Uvedomujeme si špecifiká výstavby na takomto historicky zaujímavom území v centre mesta, a preto sme vytvorili podmienky pre jeho podrobné zmapovanie ešte pred začatím akýchkoľvek zemných či stavebných prác,“ povedala PR manažérka J&T Real Estate Katarína Krajňáková. „Zároveň, ak by sa objavili historicky cenné nálezy, chceli by sme vytvoriť priestor na ich prezentáciu aj v novom Zuckermanu,“ dodala. **VN**

Budúci Zuckerman

Trh s kanceláriami: Bratislava v kontexte CEE

Realitný trh s kanceláriami v Bratislave rastie, ale nie tak výrazne ako v iných stredoeurópskych hlavných mestách. Kým v slovenskej metropole je momentálne vo výstavbe 53 000 m² kancelárskych priestorov, v Prahe je to 291 000 a vo Varšave 448 000 m². „Z hľadiska nájomných aktivít a počtu plánovaných projektov sú Varšava a Praha dominantnými trmi stredoeurópskeho regiónu,“ informoval Jonathan Hallet z poradenskej spoločnosti Cushman & Wakefield.

Celková výmera kancelárskych plôch v Bratislave dosiahla ku koncu druhého kvartálu 2013 číslo 1,452 milióna m². Je piatym najväčším trhom v regióne, za Varšavou, Budapešťou, Prahou a Bukurešťou.

V polovici roka sa na trhu objavili dve nové kancelárske budovy, Hamilton House a Forum Business Center spolu s 20 700 m² novej kancelárskej plochy v štandarde A. Vďaka tomu sa navýšil aj podiel priestorov štandardu A na 58,5 %; zvyšných 41,5 % predstavujú kancelárie štandardu B.

Celková výmera kancelárskych plôch v Bratislave, Budapešti, Prahe a vo Varšave predstavuje viac ako 11,5 milióna m². Z toho trh vo Varšave predstavuje 4,011 milióna m², nasleduje Budapešť s 3,1 milióna m². V Prahe má celková

plocha kancelárií presiahnuť 3 milióny m² do polovice roku 2014. **TA**

Hrubá stavba už za päť dní s brúsenými tehľami

Rýchlosť realizácie stavby si mnohí z nás spájajú s nekvalitným zhotovením domu či so „sľužovanou“ prácou. Výberom kvalitných materiálov však môžete získať aj v tomto smere. Ak chcete postaviť dom jednoducho, rýchlo, úsporne a uprednostňujete bývanie v zdravom a príjemnom prostredí, vhodným riešením je systém využívajúci brúsené tehly.

Ich vybrúsené ložné plochy umožňujú murovanie na tenkovrstvovú lepiacu maltu alebo špeciálnu murovaciu penu. Oba spôsoby majú svoje výhody. Murovanie na tenkovrstvovú maltu umožňuje až 90 %-nú úsporu murovacej malty a až 30 %-nú úsporu času oproti klasickému

murovaniu. „Brúsené tehly Porotherm Profi sú spojením tradície pálených tehál a najnovších technológií murovania. Prinášajú tak na stavbu jednoduché, presné a rýchle murovanie,“ hovorí Gabriel Szöllösi zo spoločnosti Wienerberger. Ešte väčšiu časovú úsporu je možné dosiahnuť použitím murovacej peny Porotherm Dryfix Extra – až 50 %.

Pri použití brúsených tehál netreba miešačku – okrem založenia prvého radu tehál – a pri murovaní na penu dokonca ani murovaciu maltu. Vylúčenie malty znamená aj elimináciu stavebnej vlhkosti v murive, čo zlepšuje tepelnoizolačných vlastností.

Komplexnosť systému Porotherm dopĺňajú aj špeciálne prvky na riešenie detailov, niekoľko druhov prekladov a stropný systém. Vďaka nim môžete postaviť hrubú stavbu rodinného domu hoci aj za 5 dní. **VN**

prologiscee.com

DOKÁŽEME TO RÝCHLEJŠIE!

Prologis ponúka tie najlepšie distribučné priestory v tých najstrategickejších lokalitách. A vďaka platným stavebným povoleniam a bohatým skúsenostiam vám novú nehnuteľnosť dodáme za okamih.

Máte špecifické požiadavky?

Postavíme vám vaše nové moderné distribučné centrum v súlade s najvyššími medzinárodnými štandardmi aj vašimi individuálnymi potrebami.

Alebo by ste radšej riešenie na kľúč?

Máme široké spektrum priestorov určených na okamžitý prenájom...

Preradte na vyššiu rýchlosť: prologiscee.com

Prologis je vedúcim poskytovateľom distribučných nehnuteľností, ktorý vlastní a spravuje viac ako 1 mil. m² plochy v 9 parkoch v Českej republike a na Slovensku.

PROLOGIS.

Váš lokálny partner pre globálny obchod

Trendy na trhu logistických nehnuteľností

Automobilky či online predaj – aj to prinieslo nové impulzy

Investičné podmienky a podnikateľské prostredie sa musia zlepšiť, aby sektor dokázal čeliť konkurencii v regióne.

Trh s logistickými nehnuteľnosťami je ovplyvnený vývojom v logistike ako takej a ekonomickou situáciou. Ak sa pozrieme na región strednej a východnej Európy, vidíme, že za posledných dvadsať rokov doháňa západnú Európu a kopiruje jej základné trendy rozvoja. Rásta spotreba, pribudli investičné projekty spojené s výrobou.

S nárastom spotreby a dopytu po tovare a službách vzrástol i dopyt po retailových a logistických jednotkách. To všetko malo za následok rýchly rozvoj logistiky ako celého sektoru. Otázkou je ďalšie smerovanie, aktuálne trendy, preferencie medzinárodných spoločností pri umiestňovaní investícií v krajinách strednej a východnej Európy a akou časťou sa na ďalšom raste bude podieľať Slovensko.

Expanzia sa spomalila, dopyt ťahá sektor automotive

V posledných piatich rokoch ovplyvnených dopadmi hospodárskej krízy môžeme tu na Slovensku sledovať niekoľko zmien v základných faktoroch, ktoré majú vplyv aj na trh so skladovými nehnuteľnosťami.

V prvom rade treba povedať, že expanzia spoločností sa v rámci regiónu strednej a východnej Európy spomalila. Kríza vytvorila veľký tlak na úspory, teda i úspory v logistike, a prinútila spoločnosti prehodnotiť ich doterajší dodávateľský reťazec. To posilnilo tlak na konsolidáciu logistiky v rámci európskeho trhu a vytváranie regionálnych hubov. V našom segmente to znamená, že v developmente logistických

Obchodovanie cez internet so sebou prináša nárast crossdockových operácií.

priestorov vznikajú s rozvojom centrálnych hubov pre väčšie regióny nové štandardy pre tzv. XXL haly s plochou väčšou ako 40 000 m².

Tento faktor sa najviac prejavuje v oblasti retailu. Ďalším faktorom je zmena dodávateľských tokov a výrobných procesov v rámci výrobných závodov. Tá je na Slovensku najviac viditeľná v oblasti automobilového priemyslu. Tento sektor v posledných piatich rokoch značne posilnil svoje pôsobenie v regióne strednej a východnej Európy a taktiež významne narástol. Ak sa pozrieme na automobilky ako KIA, Volkswagen, Fiat alebo Ford, firmy, ktoré expandujú práve v regióne CEE, pozorujeme výstavbu centrálnych skladov v blízkosti výrobných závodov.

Impulzy z online retailu

Tretím významným faktorom, ktorý má vplyv na trh s logistickými nehnuteľnosťami, je prudký

nárast e-commerce. Obchodovanie cez internet so sebou prináša nárast crossdockových operácií, ktoré majú na logistické centrá svoje špecifické nároky. Vďaka vyššiemu podielu práce s vysokou pridanou hodnotou, ako

Vývoj prináša zvýšené požiadavky na technologický štandard skladov.

sú balenie tovaru, akciové sety, kompletizácia a tak ďalej, je tu i vyšší podiel pracovnej sily, čo kladie nové nároky na zázemie pre zamestnancov. Vyšší je i podiel administratívnych plôch v rámci logistických nehnuteľností pre spoločnosti podnikajúce v oblasti online predaja. E-commerce chce byť takisto bližšie svojim zákazníkom, pozorujeme preto i nové aspekty v rozhodovaní spoločností o lokalizácii logistických centier, ktoré smerujú bližšie k regionálnym centráram a veľkým mestám.

V neposlednom rade musíme spomenúť aj zmeny v investovaní do výstavby logistických nehnuteľností. Došlo k zmenám v investičnom profile, znížil sa počet veľkých investorov, čo môžeme sledovať nielen na Slovensku, ale napríklad aj v Českej republike. Pre lepšie podmienky pre developement logistických nehnuteľností do budúcnosti je potrebné investičný trh štandardizovať a priniesť naň nové produkty, ktoré umožnia aj súkromným osobám investovať do podobných projektov. Toto tu zatiaľ chýba.

Nové výzvy pre sektor

Pokiaľ by sme to teda chceli zhrnúť, vývoj v logistike prináša do developementu logistických nehnuteľností najmä nové, zvýšené požiadavky

Peter Bečár

na technologický štandard budov. Ide napr. o zvýšenie nosnosti podlahy, ktoré súvisí s modernými regálovými systémami, vyššiu svetlú výšku hál v prípade retailových zákazníkov alebo bočné nakladacie rampy, ktoré sú často používané v automobilovom priemysle. Menia sa tiež požiadavky na technologické zázemie hál, ktoré sú spojené s inteligentným osvetlením a kúrením, s IT a bezpečnostnými systémami. V skladoch bude rásť význam automatických

zakladačov, a to z dôvodu rastúcich nákladov na pracovnú silu.

Možno predpokladať, že v horizonte 5 až 10 rokov nás viac ovplyvní rozmach skladových a výrobných priestorov v regióne juhovýchodnej Európy. Spolu s už rozvinutými trhmi Poľska a Česka majú krajiny ako Srbsko, Chorvátsko, Rumunsko, Bulharsko alebo Turecko potenciál pre rast a budú ovplyvňovať umiestnenie centrálnych hubov a nových projektov. Aby sme na

to boli pripravení, musíme nastaviť dobré podmienky pre investovanie do skladových a výrobných nehnuteľností a vzhľadom na veľkosť nášho trhu veľmi dobre nastavíme podnikateľské prostredie, ktoré umožní prilákať nových alebo rozšíriť prevádzky súčasných investorov.

Peter Bečár

**výkonný riaditeľ PointPark Properties
pre Českú republiku a Slovensko**

Zberná služba GEFCO – spoľahlivosť a bezpečnosť

Porozprával nám o nej
manažér pre zbernú službu
GEFCO Slovensko Tomáš
Rigó.

• **V čom spočíva princíp zbernej služby a v čom je výhodná pre zákazníka?**

Princíp spočíva v konsolidovaní zásielok – „zbieraní zásielok“ – od viacerých klientov na zberné terminály, podľa obsluhovaných území. Je to efektívne riešenie, vďaka ktorému sú viaceré zásielky prepravované ako jeden náklad, a preto je to cenovo výhodné. Klient platí iba za svoju zásielku, nie za celú kapacitu vozidla.

• **Pre aké podniky je určená ponuka zbernej služby, ktorú prevádzkuje GEFCO?**

Naša zberná služba ponúka viaceré riešenia pre široké portfólio klientov, ktorí požadujú prepravu prevažne paletových zásielok do 2 000 kg s maximálnou výškou do 2 m.

Vopred stanovené odchody a príchody medzinárodných liniek definujú štandardný prepravný čas, takže táto služba je určená najmä pre klientov, ktorí nepožadujú expresné doručenie zásielok.

Ide o systémový produkt, ktorý rešpektuje nastavené procesy a limity v celej zbernej sieti. Pre klientov, ktorí požadujú vysokú kvalitu služieb

a bezpečnosť zásielok, predstavuje zberná služba ich garanciu od odoslania až po doručenie zásielky.

• **Aká je pozícia a úloha GEFCO Slovakia z hľadiska zabezpečovania zbernej služby v celoeurópskom systéme?**

GEFCO Slovakia patrí z hľadiska zabezpečovania zbernej služby k významným spojeniam v strednej Európe. S viac ako 20-dennými spojeniami v exportnom a v importnom smere sme významným dopravným a zberným uzlom pre viaceré krajiny.

Štruktúra a rozmiestnenie našich pobočiek na Slovensku – v Trnave, Žiline, vo Zvolene a v Košiciach – nás približujú k našim klientom a prinášajú efektívne riešenie preprav s kratším prepravným časom.

Medzi najviac využívané spojenia patria, samozrejme, krajiny významné pre slovenský obchod, ako sú Česká republika, Nemecko, Maďarsko, Poľsko, Francúzsko a krajiny Beneluxu.

• **Akým spôsobom si možno objednať prepravu prostredníctvom zbernej služby GEFCO? Ako riešite prípadné neštandardné požiadavky?**

Klientmi najviac využívaný spôsob je prostredníctvom e-mailu. Je to rýchle a pohodlné riešenie pri objednávaní preprav menšieho počtu

zásielok. Pre klientov, ktorí denne prepravujú väčšie počty, viac ako 5 zásielok, sa oplatí využívať GEFCO web objednávkový systém WEBLINE.

Pri zasielaní desiatok zásielok denne už klientom odporúčame prepojiť naše systémy prostredníctvom EDI prepojenia. Je to najefektívnejšie riešenie v objednávaní preprav, pretože zásielky sa priamo prenášajú zo systému klienta do transport manažment systému spoločnosti GEFCO. Túto možnosť ponúkajú veľké logistické spoločnosti ako štandard a ani GEFCO Slovakia nie je výnimkou.

Ak má klient požiadavky, ktoré sa odchyľujú od stanovených parametrov zbernej služby, ponúkame mu iné riešenie z portfólia produktov našej spoločnosti a v prípade potreby ich kombináciu. Častým prípadom je spolupráca zbernej služby s celozozovými prepravami.

ZL

abcreklama.sk

Hľadáte dodávateľa?

internetový magazín
o REKLAME

www.abcreklama.sk
obchod@abcreklama.sk

agentúry
dodávateľa
médiá
štúdiá
tlačiarne
vonkajšia reklama
výroba reklamy

Kontraktná logistika prináša konkurenčnú výhodu

Vo svete globálnej konkurencie je čoraz zložitejšie nájsť si miesto na trhu a úspešne sa etablovať. Vyžaduje si to výnimočný nápad, kvalitný produkt alebo službu, dobrých zamestnancov a vysoké nasadenie.

Mnoho výrobcov hľadá cesty, ako pridať k svojej výrobu práve to, čo ostatní nemajú, a odlíšiť sa – hľadá konkurenčnú výhodu. Navyše, tlak na znižovanie nákladov so sebou priniesol nečakané zmeny vo výrobe a v obchode, ako aj nový smer do logistiky v našom regióne.

Nové situácie na trhu si vyžadujú nové logistické modely

Pokles výroby a objednávok v posledných rokoch spôsobil – najmä pri výrobných spoločnostiach – nevyváženosť existujúceho riešenia logistiky a novovzniknutej situácie na trhu. Najväčšou motiváciou zmien sa potom stala snaha dosiahnuť celkové úspory fixných nákladov ako

kompenzáciu zníženej produkcie a klesajúcich príjmov z predaja. Firmy boli nútené prehodnotiť svoj pohľad na logistiku. Zabehtnuté logistické riešenia z minulosti zrazu nepostačovali zmenej situácii na trhu.

Pokles objednávok spôsobil disproporciu medzi nastavením logistiky firmy a situáciou na trhu.

A tak po vzore západnej Európy objavil i región CEE výhodu outsourcingu v oblasti logistiky. Aj spoločnosti na Slovensku začali rozumieť tomu, že optimalizovanou logistikou v rukách odborníka je možné získať konkurenčný náskok. Jedným z trendov, ktoré s tým úzko súvisia, je tzv. kontraktná logistika – outsourcingové riešenie pre malé, stredné i veľké firmy.

Logistika v súvislostiach

Kontraktná logistika dokáže reagovať na nové požiadavky na trhu; dalo by sa povedať, že je to „vysoká logistika“ založená na logistickom myslení v širších súvislostiach.

Kvalitný poskytovateľ kontraktnej logistiky dokáže optimalizovať celý dodávateľský reťazec alebo jeho jednotlivé časti, zabezpečí prepravu, prevezme skladovacie procesy a uspokojí všetky náročné požiadavky na služby s vysokou pridanou hodnotou.

Saturácia trhu so spotrebným tovarom sa totiž prejavuje častými akciovými ponukami, ktoré si z pohľadu logistiky vyžadujú služby s vysokou pridanou hodnotou. Napríklad sa kompletizujú dva výrobky za cenu jedného, pribávajú sa vzorky, lepia sa etikety so sezónnymi motívmi a súťažami. Skladové operácie sú dnes oveľa intenzívnejšie ako v minulosti. A každá takáto aktivita má nároky na priestor, pracovnú silu, techniku, riadenie procesov, IT atď.

Neplaťte za sklady a prácu, keď ich nepotrebujete

Pokiaľ firma tieto činnosti s vysokou pridanou hodnotou robí sama, stojí ju to nielen náklady na zamestnancov, ale aj zvýšené režijné náklady, do ktorých sa premieta potrebná skladová plocha, zázemie pre väčší počet pracovníkov, energie a ďalšie. In-house riešenie, navyše, nie je dostatočne flexibilné na pokrytie sezónnych špičiek.

Poskytovatelia kontraktnej logistiky dokážu prevziať uvedené aktivity a uľahčiť tak

prevádzkovým nákladom výrobných alebo obchodných spoločností. A nielen to. Služby kontraktnej logistiky sa využívajú i v iných segmentoch ako v oblasti spotrebného tovaru.

Tlak na znižovanie nákladov prináša zmeny vo výrobe, v obchode a aj nový smer do logistiky.

Napríklad v strojárstve. Tu poskytovateľ logistických služieb zabezpečuje i drobné technické montáže či inštalácie hotového strojného zariadenia kdekoľvek po celom svete.

Voľné ruky pre core biznis

Kontraktná logistika prináša nielen vysoko kvalifikovaný servis, ale i nové zdroje úspor – na nákladoch alokovaných v logistických nehnuteľnostiach, procesoch a ich prevádzke.

Spoločnosti majú voľné ruky, nezväzujú ich záväzky vyplývajúce z vlastníctva alebo prevádzkovania logistických hál, odpadnú lizingy na manipulačnú techniku a iné skladové vybavenie, nie je nutné investovať do vzdelávania ľudí, ktorí sa logistike venujú.

V našej rýchlej dobe, keď sú všetky aktivity okolo nás ovplyvnené technologickým pokrokom, je prakticky nemožné byť výborný vo všetkom. Outsourcingové riešenie umožňuje firmám naplno sa venovať ich kľúčovým výrobným alebo obchodným aktivitám a využívať odbornosť poskytovateľa logistických služieb, ktorý sa zasa špecializuje vo svojom segmente. A outsourcing v podobe kontraktnej logistiky má ešte jednu nespornú výhodu – prenesenie zodpovednosti na tretiu osobu.

Rast bez ďalších investícií

V každom prípade majú dnes výrobné a obchodné spoločnosti na výber. Môžu ostať v situácii, ktorá ich zväzuje, alebo prijať rozhodnutie

v prospech ďalšieho rozvoja. Rozhodnutie preniesť logistické procesy na poskytovateľa kontraktnej logistiky im umožní rásť bez ďalších investícií.

Po vzore západnej Európy objavila i stredná Európa výhody outsourcingu logistiky.

Iste, zefektívniť výrobu a ušetriť náklady znížením stavu alebo presunutím personálu na potrebnejšie pracovné činnosti, to si žiada odvahy. Nesie to so sebou riziko nového pohľadu na proces. Ale dáva to flexibilitu reagovať na zmeny v každej situácii a prináša toľko žiadané konkurenčné výhody. A o to predsa v dnešnom biznise ide.

Ing. Roman Stoličný,
Managing Director a člen
predstavenstva Dachser Slovakia, a. s.

Koncept Lexus LF-NX

Yaris Hybrid R

Dacia Duster 2013

Konceptný crossover od Lexusu

Konceptným vozidlom sa na autosalóne vo Frankfurte blysol aj Lexus. Koncept LF-NX ponúka pridanú úroveň dynamiky dizajnu, kultivovanosti a vyspelých technológií.

Tvar impozantnej vretenovitej mriežky chladiča typický pre značku Lexus dopĺňajú expresívne predné osvetlenie a originálna úprava hrán. Mohutné podbehy kolies z boku pripomínajú mestský crossover, zatiaľ čo nad bočnou líniou karosérie pôsobí model LF-NX viac ako športové kupé. Ergonomická kabína je vybavená zdokonalenou prístrojovou doskou, ktorá uľahčuje intuitívnu interakciu vodiča s vyspelými palubnými technológiami.

Konceptné vozidlo poháňa systém Lexus Hybrid Drive – kombinácia 2,5-litrového zážihového motora s Atkinsonovým cyklom a výkonného elektromotora. **DV**

Toyota vo Frankfurte: samé hybridy

Len po šiestnástich rokoch sa v portfóliu hybridných vozidiel značky Toyota nachádza neuveriteľných 23 modelov, ktoré sa predávajú v 80 krajinách na celom svete. Do konca júla 2013 predala spoločnosť Toyota Motor Corporation

viac ako 5,5 milióna hybridných vozidiel. Tie už ušetrili približne 12 miliárd litrov paliva a 34 miliónov ton emisií CO₂.

Na frankfurtskom autosalóne 2013 spoločnosť naznačila ďalšie potenciálne smerovanie technológie vozidiel s nízkymi a nulovými emisiami. Yaris Hybrid-R je zaujímavý koncept s viacerými nápadmi súvisiacimi s rozvojom hybridnej technológie. Jeho metou je vysoký výkon a väčšie potešenie z jazdy. Koncept vychádza z 3-dverového modelu Yaris; pohon kombinuje 1,6-litrový motor Global Race Engine s tromi výkonnými elektromotormi, pričom trakcia sa „inteligentne“ prenáša na všetky štyri kolesá.

Do konca roka 2015 chce Toyota predstaviť ďalších 16 nových alebo prepracovaných hybridov. **VN**

Efektný facelift Dacie Duster

Nová Dacia Duster, ktorú predstavili na autosalóne vo Frankfurte, je vylepšením úspešného modelu. Jej dizajn je športovejší a kladie väčší dôraz na SUV charakter vozidla. Inovovaná nová mriežka chladiča a svetlomety podčiarkujú robustnosť auta na ceste a jeho charakter „go anywhere“.

„Prvky určujúce identitu vozidla boli zmodernizované. Taktiež sme sa sústredili na charakter

vozidla s pohonom 4x4. Nový Duster má oveľa výraznejšiu vizáž, no pritom si zachováva svoje pôvodné DNA,“ povedal David Durand, dizajnér modelov radu Entry. **JF**

Škoda vyrobila štvormilióntu Octaviu

Škoda vyrobila koncom augusta štvormiliónty automobil modelového radu Octavia. Jubilejné vozidlo, Octavia tretej generácie, zišlo z linky v hlavnom výrobnom závode v Mladej Boleslavi.

„Ako srdce značky, Octavia rozhodujúcim spôsobom ovplyvnila vynikajúci vývoj značky Škoda a urobila automobilku tým, čím je dnes – medzinárodne úspešným výrobcem, zastúpeným na viac ako 100 trhoch sveta,“ povedal predseda predstavenstva spoločnosti Škoda Winfried Vahland.

Po odštartovaní výroby v roku 1996 bola Octavia prvým kompletne novovyvinutým modelom značky Škoda po páde železnej opony a znamenala aj začiatok spolupráce medzi značkou Škoda a koncernom Volkswagen. Za toto obdobie má na konte asi 38 % celkového odbytu značky. Úspešná je tiež medzinárodne. Vyrába sa aj v Rusku, Indii, Kazachstane, na Ukrajine a v roku 2014 sa má začať výroba v Číne. **LB**

Nové autá vo Frankfurte: rozširovanie hraníc možného

Na septembrovom autosalóne predstavilo svoje novinky vyše 1 000 vystavovateľov.

Pred 116 rokmi sa začala éra frankfurtských autosalónov, keď v hoteli Bristol vystavovali 8 motorových vozidiel. Z týchto skromných začiatkov v roku 1897 sa vyprofilovala svetová prehliadka, na jednej strane osobných a, na druhej strane, úžitkových automobilov, ktoré sa každý rok striedajú.

Autosalón osobných automobilov vo Frankfurte sa zasa strieda s výstavou v Paríži a je po ženevskom autosalóne druhým najvýznamnejším výstavným podujatím, kde sa to len tak mihá svetovými premiérami. Organizátori v tomto roku marketingovo oznámili takmer 160 premiér. Ale to bolo len lákadlo; tých skutočných (považujeme za ne nové automobily a nie rôzne karosárske, interiérové a motorové úpravy) bolo okolo 50. A to, že éra prerodu vône benzínu

Koncept Nanuk s päťlitrovým motorom je kombináciou cestného športového auta a terénneho SUV.

a nafty na elektrické pohony je čoraz aktuálnejšia, dokumentovalo aj výstavnisko na 65. ročníku Medzinárodného autosalónu vo Frankfurte. Avšak klasické „vyšpičkované“ autá predsa len viac lákajú a „elektrika“ je stále pre svoju cenu na pokraji záujmov motoristov. Nič im nenahradí burácanie motora!

Spoločný luxus B, B a M

Tretia generácia BMW X5, ktorú predstavili vo Frankfurte, nadväzuje na dizajn novej X3. O 90 kg ľahšiu novinku spoznáte podľa zmenenej prednej masky chladiča, ktorú dizajnéri spojili so svetlometmi. Ak si sadnete do vozidla, privíta vás interiér s multimediálnym LCD s priemerom 26 cm.

Oproti predchádzajúcej X5 je o tri cm dlhší – meria 487 cm, rázvor je 293 cm. Má teda viac miesta aj vo vnútri – spokojnejší budú najmä pasažieri v treťom rade a tí, ktorí vozia veľa

Pozornosť priťahoval aj koncept Opel Monza.

batožiny. Kapacitu batožinového priestoru totiž zväčšili o 30 litrov na 650 l a pri sklopených sedadlách dosiahne hodnotu až 1 800 litrov.

V X5 je zaujímavý aj plnoautomatický asistent jazdy fungujúci do rýchlosti 40 km/h, vhodný napríklad do mestskej premávky v kolónach, kde udržiava štandardnú vzdialenosť od vozidla vpredu. Do X5 budú montovať jeden benzínový motor s objemom 4 395 cm³ a dva dieselové motory s objemom 2 993 cm³.

Skoro päťmetrový Bentley Continental dostal do vienka mnohé úpravy. Obe karosárske verzie – kupé GT aj kabriolet GTC – majú znížený podvozok s tuhším zadným stabilizátorom a upravenou kontrolou stability i účinnejšie brzdy.

Dvojturbový benzínový motor s priamym vstrekovaním a zníženým vnútorným trením má zvýšený výkon o 16 kW (22 k) na 388 kW (528 k) a krútiaci moment o 20 Nm na 680 Nm. Túto silu prenáša na všetky kolesá osemstupňová automatická prevodovka ZF.

Mercedes-Benz predstavil na domácej pôde novú triedu GLA. Je to najnižšie SUV (149 cm), po triedach A, B a CLA štvrtý a zároveň najmenší crossover, a to i napriek tomu, že po jarnom koncepte narástol do dĺžky. Od hatchbacku triedy A je len o 6 cm vyššie, ale od triedy B už nižšie. Dva benzínové motory s objemami 1 595 a 1 991 cm³ s výkonmi 85 kW (115 k) a 114 kW (155 k) a dva dieselové motory s rovnakým

Bentley Continental GTC

Audi Nanuk Quattro Concept

objemom 2 143 s výkonomi 74 kW (100 k) a 92 kW (125 k) sú síce na Mercedes trochu slabšie, ale veríme, že výrobca pridá časom aj silnejšie verzie.

Koncepty, ktoré si zapamätáte – Audi a Volvo

Audi Nanuk Quattro Concept navrhlo štúdio Italdesign Guigiaro. Jeho špeciálnu karosériu z kompozitných uhlíkových vlákien a ľahký hliníkový rám trochu odkopirovali z konceptu Par-kour, ktorý sme videli v Ženeve na jar.

Volvo Concept Coupé dizajnom odkazuje na úspešný typ P1800 pred 50 rokov.

Nanuk je kombinácia cestných „superšportov“ s praktickosťou SUV, preto dokáže aj jeho vzduchové pruženie zdvihnúť karosériu až o 40 cm! Tú nastavuje aj automat na základe rýchlosti a podľa informácií z navigácie. Konceptčné vozidlo meria 454 cm, je vysoké 134 cm (v dolnej polohe) a široké bez centimetra dva metre. Audi preň vybralo päťlitrový dvojnásobne preplňovaný naftový motor TDi s výkonom 400 kW (544 konských sil) a s obrovským krútiacim

Volvo Concept Coupé a jeho predchodca P1800

momentom 1 000 Nm už pri 1 500 otáčkach za minútu. Marketingovo však pôsobí spotreba – so sedemstupňovou automatickou prevodovkou je to len 7,8 litra.

Medzi lahôdky autosalóna patrilo aj Volvo Concept Coupé. Ambíciou automobilky bolo pripomenúť si slávne Volvo P1800 z obdobia rokov 1961 až 1973, na ktoré svojim dizajnom

odkazuje. Môžeme len veriť, že si ho o nejaký čas budeme môcť aj kúpiť.

Peugeot Onyx experimentuje s kontrastným spájaním rôznych materiálov a povrchov karosérie.

Na aute sa vynímajú LED-diodové svetlá na denné svetlenie v podobe písmena „T“. Dynamiku zdôrazňujú nízko položená strecha a dlhá kapota i 21-palcové kolesá vytvárajúce obrázok

rozkřútenej vrtule. Koncept zostrojili ako plug-in hybrid a poháňa ho štvorvalcový dvojlitier s kompresorom a turbom, ktorého výkon putuje k elektromotoru na zadnej náprave. Celkovo má k dispozícii 295 kW (401 k) výkonu a 600 Nm krútiaceho momentu. V interiéri nenájdeme tlačidlá, ale dotykový LCD displej a prírodné materiály – drevo a vlnu!

Nádielka od Peugeota

Ďalšiu zaujímavú štúdiu mohli návštevníci autosalóna vidieť v expozícii značky Peugeot. Jej Onyx sa nepochybne zaradil k najkrajším automobilom na výstavisku vo Frankfurtu. Peugeot tak predstavil superautomobil 21. storočia, ktorí vytvorili nadšenci, čerpajúci inšpiráciu zo športového prostredia.

Osemvalec, ktorý už pracoval na mnohých okruhoch v Európe, uložili vzadu v strede. Okrem úžasnej estetiky Onyx experimentuje s novými surovými materiálmi. Vyleštené medené pláty patinujú najazdené kilometre. Karoséria na seba upozorňuje kontrastom materiálov

Peugeot Onyx

a farieb. Blatníky a dvere vyrobil majster remeselník z jedného kusa plechu z čistej vyleštenej medi, ďalšie časti karosérie sú z uhlíkových vlákien. Onyx sa opäť objaví na okruhoch; za zmienku stojí aj koeficient odporu vzduchu c_x s hodnotou 0,30.

Zo širšieho pohľadu francúzska automobilka posunula svoju značku smerom k prémiovým kategóriám automobilov. Dokumentujú to nové modely 308, 3008 a 5008, ale aj vozidlá BlueHDi s exkluzívnou technológiou spĺňajúce normy Euro 6. Aj hybridná naftová technológia Hybrid4.

Nová 308-čka určite zamieša karty v segmente C, ktorý je dnes preplnený kvalitnými automobilmi. Nový model vybaví 5 motormi. Benzínové motory poskytnú výkony od 60 kW (82 k) do 114 kW (155 k) a emisie CO₂ od 114 g/km. Naftové motory majú od 68 kW (92 k) do 85 kW (115 k) a emisie CO₂ od 93 g/km. Po Novom roku dostane aj 3-valcový benzínový turbomotor 1,2 e-THP s emisiami CO₂ iba 82 g/km.

Peugeot zavádza mnohé nové technológie zvyšujúce bezpečnosť jazdy a komfort riadenia: systém sledovania mŕtveho uhla, aktívny tempomat, výstrahu pri hrozacej kolízii či systém automatického núdzového brzdenia.

Ferrari 458 Speciale

143 konských síl (105 kW) na liter, to je hodnota, ktorú sa konštruktérom Scuderie dlho nepodarilo dosiahnuť. Až teraz, v nasledovníkovi Challenge Stradale – modeli 458 Speciale. Lepšia je už len Honda, ktorá v modeli K20 vyladila dvojliter na 270 konských síl, a Peugeot s konceptom 308 R, ktorý má rovnaký výkon,

Vôňa benzínu pomaly ustupuje elektrine, ale nadšenci prúdia tam, kde počuť burácanie motorov.

ale s poháňajúcou 1 600-vkou. O spomínaný výkon sa vo Ferrari postaral atmosférický 4,5-litrový osemvalec s maximálnym výkonom 445 kW (605 k) pri 9 000 otáčkach za minútu a krútiacim momentom 539 Nm pri 6 000 ot./min. Zrýchleniu pomáha superaerodynamika s pohyblivými prítlačnými klapkami na zadnom nárazníku a Side Slip Angle Control (SSC), ako aj systém kontroly trakcie upravujúci distribúciu krútiaceho momentu medzi zadnými kolesami. Špeciálne pneumatiky Michelin Pilot Sport Cup 2 vydržia rekordné priečne zrýchlenie.

Pavel Jacz

Foto: TASR, firemné zdroje

Emocionálny dizajn Initiale Paris

Renault predstavil koncept Initiale Paris, v poradí šiesty v rámci dizajnerskej stratégie iniciovanej Laurensom van den Ackerom. Kombináciou technického know-how a dizajnerskej kreativity naznačuje nástupcu modelu Espace. Zároveň stelesňuje skúsenosti a ambície značky v prémiovom segmente. Ako povedal tvorca jeho dizajnu François Leboine: „Koncept Initiale Paris v sebe sústreďuje to najlepšie od Renaultu, pohľadí zmysly svojím štýlom a inováciami.“

Ambiciózny, ale nie výstredný koncept s dĺžkou 4,85 m sľubuje pozoruhodnú priestornosť. Jeho dizajn už na prvý pohľad vyjadruje:

- vitalitu sedanu – vďaka empatickej mriežke chladiča a svalnatému vzhľadu,
- charakter SUV – vďaka veľkým 22-palcovým diskom a mocným blatníkom,
- svetlosť a priestornosť minivanu – svojím veľkorysým lešteným povrchom a inovatívnou strechou, ktorá sa hrá so svetlom.

Motorizáciu predstavuje vylepšený downsizovaný motor dCi 130, ktorý má poskytovať silný krútiaci moment (do 400 Nm) v širokom pásme otáčok. Vybavený bude dvomi turbodúchadlami – pre nižšie a vyššie otáčky.

VN

Koncept Renault Initiale Paris

Technologická evolúcia terénnej legendy

Od svojho prvého uvedenia na trh v roku 1992 poskytuje Jeep Grand Cherokee svojim používateľom slobodu, originalitu, dobrodružstvo a vášň. Značka Jeep vtedy znovuobjavila segment prémiových športovo-úžitkových vozidiel (SUV) a posunula jeho hranice. Po takmer piatich miliónoch predaných automobiloch sa toto vozidlo stále vyvíja ďalej.

Nová verzia prináša redizajn karosérie aj interiéru, najmodernejšie technológie a vďaka novej osemstupňovej automatickej prevodovke aj lepšie jazdné vlastnosti na ceste aj v teréne. Nová prevodovka tiež významne redukuje spotrebu paliva.

Nové exkluzívne materiály, ako napríklad koža Natura Plus alebo vysokokvalitné drevo, dodávajú ručne montovaným interiérom vlajkovej lode značky Jeep výrazný štýl.

Jeep Grand Cherokee využíva na pohon efektívny diesellový preplňovaný vidlicový šesťvalec s priamym vstrekovaním paliva Common-rail s technológiou Multijet II a tiež trojicu benzínových motorov: 3,6 I Pentastar V-6, legendárny 5,7 V-8 a výkonný 6,4 HEMI V-8 (pre model SRT). JF

Jedno pivo vás môže stať tisíce eur!

Škodu spôsobenú pod vplyvom alkoholu môže poisťovňa od vodiča vymáhať

Sadnúť si za volant po pohári vína alebo piva sa skutočne neoplatí. Vodičovi okrem iného hrozí, že príde o veľmi veľa peňazí.

Dopravná nehoda pod vplyvom alkoholu má množstvo následkov. Okrem postihov zo strany polície (napr. strata vodičského oprávnenia) má poisťovňa právo späť od vodiča vymáhať škodu, ktorú zaplatila poškodeným z jeho povinného zmluvného poistenia. A tá sa v prípade väčšej dopravnej nehody môže vyšplhať až na desiatky tisíc eur. Navyše, postih za alkohol

poistných udalostí z PZP alebo havarijného poistenia s postihom za alkohol, v roku 2011 ich bolo 156.

Na čo nezabudnúť pri havarijnom poistení

Jazda pod vplyvom alkoholu je dôvodom krátenia poistného plnenia v havarijnom poistení. Krátenie alebo zamietnutie sa uplatní, ak vodič viedol v čase poistnej udalosti vozidlo pod vplyvom alkoholu, návykových látok alebo sa bezdôvodne odmietol podrobiť skúške na požitie alkoholických nápojov alebo návykových látok. Havarijné poistenie je určené na ochranu

vozidla pred nečakanými nástrahami, ako je napríklad dopravná nehoda či jeho krádež. Je dôležité uvedomiť si, že toto poistenie je určené na škody, ktoré sú spôsobené nie dopravnou nehodou, ale funkčným namáhaním, prirodzeným opotrebením, únavou materiálu, konštrukčnou alebo výrobnou chybou.

Jazdite podľa predpisov, lebo inak vás havarijné poistenie nemusí ochrániť.

Aby ste si zabezpečili rýchly a bezproblémový proces likvidácie poistnej udalosti, je dôležité dodržať niekoľko základných rád:

- Pre prípad, že vám auto ukradnú, nenechajte si doklad o evidencii vozidla v aute.
- Ak máte škodu väčšiu ako 4-tisíc eur, vždy privolajte na miesto nehody políciu.
- Zdokumentujte dopravnú nehodu čo najpodrobnejšie. Ak máte možnosť, odfotografujte si miesto, na ktorom sa stala, a škodu na aute.
- V žiadnom prípade si nesadajte za volant pod vplyvom alkoholu.
- Jazdite podľa predpisov – nikdy sa nespoliehajte len na to, že škodu vám zaplatí havarijné poistenie. V hre je nielen váš život, ale aj životy ostatných na cestách.

LM

Obrázky: SXC, VW

Alkohol je dôvodom krátenia či vymáhania poistného plnenia v havarijnom poistení aj PZP.

môže poisťovňa uplatniť aj v prípade havarijného poistenia. Allianz – Slovenská poisťovňa len v minulom roku krátila alebo zamietla poistné plnenie v 112 prípadoch poistných udalostí v dôsledku alkoholu v krvi vodiča.

Dobrou správou je, že, oproti minulým rokom, počet takýchto prípadov klesá. V roku 2010 Allianz – Slovenská poisťovňa evidovala 178

Komfortné technológie pre motorky HD

Harley-Davidson uviedol nový rad motocyklov pre rok 2014, ktorá zahŕňa 7 touringových motocyklov, model Trike a modely Custom Vehicle Operations (CVO). Nové modely obsahujú vylepšenia pripravené v rámci projektu Rushmore, spoločného úsilia značky a zákazníkov dosiahnuť lepší zážitok z dlhých trás. Výsledkom intenzívneho vývojového programu, ktorý trval 4 roky, je zavedenie nových prvkov špičkovej technológie a konštrukčné zlepšenia. K dispozícii bude napríklad informačno-zábavný systém „Boom! Box“ s pripojením Bluetooth, GPS

navigáciou a hlasovým ovládaním. Pribudnú LED svetlomety Daymaker a vzájomne prepojené brzdy Reflex s ABS. Súčasťou novej kapotáže Batwing je vetrací otvor splitstream. S novým radom prichádza aj dvojito chladený (vzduch + voda) výkonný motor Twin-Cooled High Output Twin Cam 103. Došlo aj k vylepšeniu vzhľadu a funkcie ďalších častí – odkladací priestor zmenil tvar, blatníky majú elegantnejší vzhľad. Vylepšenia sa realizovali na základe skúseností a postrehov získaných od motorkárov i vlastných zamestnancov, za ktorými sú tisíce najazdených míľ. Týkajú sa o. i. modelov Road King Classic, Street Glide, Electra Glide

Ultra Classic a Ultra Limited, CVO Ultra Limited a CVO Road King.

PS

Harley-Davidson Electra Glide Ultra Classic 2014

Cestovanie včera a dnes

Alebo: travel management na Slovensku

Pracovná cesta nie je cesta na dovolenku. Pre ňu platí príslovie, že čas sú peniaze. Zvažujte, na koho sa obrátite, aby vám oboje ušetril.

Spomínate si na svoju poslednú dovolenku? Asi ste prišli do cestovnej kancelárie, vybrali si, zaplatili. Možno ešte následné repete v poisťovni. Všetko bolo vybavené a už ste sa v lete cestovkou nezaoberali. Ani ona vami. Nepotrebovali ste vedieť, koľko ste preleteli za posledný rok, nežiadali ste korporátne zľavy, nepotrebovali ste analyzovať a racionalizovať cestovné náklady. Presne tak to funguje pri dovolenke.

Pri pracovnej ceste sú presnosť, cena aj komfort kľúčovými aspektmi. Lieta sa častejšie a rýchlejšie. Platí príslovie, že čas sú peniaze. Práve preto treba dôsledne odlišiť dovolenkové cestovanie a business travel.

Cestovný biznis a potreby vašej firmy

Dnes je trh s cestovnými službami rozdelený medzi niekoľkých silných hráčov. Môžeme z toho viniť globalizáciu, ale načo? Alea iacta est. Agentúry navzájom súperia cenovou politikou, kvalitou služieb a rozsahom reklamy. Ak pri verejnosti platí: „viac reklamy – viac klientov“, pri business travel je to skôr: „lepšie služby – viac klientov“.

Je rozdiel medzi jednorazovým zakúpením služby a dlhodobým obchodným vzťahom s dôverou a spokojnosťou.

Aj poskytovatelia cestovných služieb sa profilujú rôzne. Niektorí pracujú výhradne s verejnosťou, iní len s korporátnym sektorom a ďalší chcú všetko naraz. Charakter poskytovateľa má priamy vplyv na cenu služieb aj ich kvalitu. Kvalitu z hľadiska komfortu, kapacity rýchlo a dôsledne spracovať váš dopyt, kvalitu z hľadiska pripravenosti venovať sa vám vtedy, keď ste zmeškali let, keď ste zablokovaní štrajkom alebo čakáte v dlhom rade na letisku na posledné evakuačné lety. Tento prístup odlišuje jednorazové

zakúpenie služby od dlhodobého obchodného vzťahu so spokojnosťou a dôverou.

Tisíc a jeden klient

Klasické cestovné kancelárie spracujú dopyt, dodajú službu – a zabudnú. Poskytnú klientom letenky, autobusy, hotely, transfer, parkovné na letiskách. Je to štandardný servis. Agentúra sa snaží obslúžiť čo najviac klientov v čo najkratšom čase. Denne dostane stovky až tisícky dopytov. Telefonicky, cez e-mail, osobne. Agenti majú veľmi málo času na spracovanie dopytu a vytvorenie ponuky. Najmä vtedy, ak požiadavka znie: „Potrebujem letenku a hotel. Rád by som išiel v auguste na dovolenku niekam k moru. Najlepšie Južná Amerika alebo Thajsko.“ Toto sa skutočne stalo a klient nakoniec letel do Sankt Petersburgu.

Agent v takomto prípade preberá dopyt, ktorý je extrémne zložitý na realizáciu ponuky. Najprv manuálne zúži množstvo destinácií na niekoľko konkrétnych destinácií a následne nájde hotely a letecké spojenia v určenom časovom rámci. Klasická cestovná agentúra vynakladá množstvo prostriedkov na propagáciu služieb verejnosti a na všetky nezrealizované dopyty. Tieto výdavky zaplatia tí klienti, ktorí s touto agentúrou naozaj cestujú. Miera realizovaných ponúk pri práci s verejnosťou sa pohybuje okolo troch

percent. To znamená 3 uskutočnené cesty zo 100 dopytov. Je to skoro ako ryžovanie zlata v piesku.

Fungovanie a význam TMC

Naproti tomu travel management company (TMC) má odlišný spôsob fungovania. Orientuje sa na korporátny segment. Obchodné spoločnosti presne vedia, kedy a kam sa pocestuje. Tu nejde o žiadnu cestovnú pubertu. Cestovní agenti prijímajú ciele dopyty, čo im poskytuje čas na vytvorenie dôkladne premyslenej ponuky, šitej na mieru klienta. Pomer zrealizovaných ponúk z dopytov sa pohybuje okolo 80 percent.

Oproti klasickej cestovnej kancelárii je to ako rybačka v umelom chove. Povinnosťou TMC je pamätať si klienta, viesť si prehľadné záznamy o každej spoločnosti, ktorej dodáva služby. Preto klientovi mnohokrát stačí napísať, kto, kam a kedy cestuje, a TMC automaticky porovná dopyt s cestovnými správami, cestovnou politikou klienta, použije uchované fakturačné údaje, osobné preferencie cestujúcich a dodá objednané služby.

Význam TMC je teda najmä v efektívnosti organizácie obchodnej cesty, v prispôbivosti jej ponuky a v rýchlosti reakcie. Je to nový štandard pre business travel.

Travel management – komplexné a personalizované služby

Travel management v praxi znamená typ outsourcingu cestovných služieb, ktorý máte stále na dosah. Travel manager je osoba, ktorá sa komplexne stará o cestovanie klienta. Správa sa ako váš kolega, ktorý vás osobne pozná. Vie, že chcete sedieť pri okne, že cestujete prvou

triedou, a aj to, aké zdravotné ťažkosti vás limitujú. Žiadne zbytočné otázky. Stačí vám poslať SMS a môžete sa s pokojným svedomím venovať svojej práci. O všetko ostatné sa postará TMC.

Cestovná kancelária vám dodá službu – a zabudne; TMC si však pamätá vás, váš profil a preferencie.

Môže sa stať, že vám travel manager zavola a navrhne zmenu letového plánu, aby ste sa vyhli štrajku. Bude to prvá osoba, ktorá vám pomôže, ak sa okolo vás preháňa hurikán a potrebujete sa dostať preč.

Akokoľvek málo pravdepodobná sa vám táto situácia zdá, ak sa v nej ocitnete, rozhodujúcu úlohu zohrá kvalita spoločnosti, ktorá vám zabezpečuje cestu. Zaujímavý príklad z praxe je únik rádioaktivity z elektrárne Fukušima. Slovenskí klienti rozptýlení po Japonsku rozhodne

uvítali promptnú reakciu TMC – boli evakuovaní z ostrova do 24 hodín.

Chcíte viac

Na záver treba pripomenúť, že mnoho spoločností na Slovensku naďalej objednáva svoje pracovné cesty cez rôzne internetové portály či klasické cestovné agentúry. Znamená to vždy tie isté otázky a odpovede, vždy začínať od začiatku. Je na zvážení každej obchodnej spoločnosti, či nemá pre svojich logistikov, nákupcov a asistentky lepšie využitie pracovného času a či sa neoplatí namiesto toho budovať obchodný vzťah s profesionálnym a skúseným cestovným agentom, ktorý ušetrí čas, náklady a zbytočné problémy.

Aj u nás výhody TMC objavuje čoraz viac firiem, ktoré od svojich dodávateľov chcú viac ako štandard. Je to pozitívny trend, ktorý dovoľuje manažérom venovať sa naplno svojej práci aj na cestách.

Maroš Korman, ETN Slovakia
 Ilustračné obrázky ETN/PM

Veľké firmy a rozvoj manažérskych talentov

Podporovať rast lídrov vo vlastnej organizácii sa dlhodobovo vypláca.

Hay Group, globálna konzultačná firma špecializovaná na otázky manažmentu, vydala ôsmu výročnú štúdiu Najlepšie spoločnosti pre lídrov (Best Companies for Leadership). Hodnotí v nej spoločnosti podľa toho, ako podporujú manažérske talenty a inovatívnosť.

Strategické myslenie

Podľa štúdie si najlepšie globálne spoločnosti počínajú veľmi účelne a myslia strategicky, pokiaľ ide o rozvoj, poskytovanie právomocí a motivovanie všetkých vedúcich pracovníkov k tomu, aby vydali zo seba to najlepšie. V rámci štúdie sa porovnával prístup skupiny „Top 20“ spoločností s ostatnými. Z tejto skupiny uviedlo 73 percent respondentov, že každému pracovníkovi na každej organizačnej úrovni dávajú príležitosť rozvíjať a praktikovať jeho potenciál viest iných zamestnancov. Medzi zvyšnými spoločnosťami v rebríčku bol tento podiel iba 47 %. Najlepšie spoločnosti cielene hľadajú a pripravujú lídrov s vhodnými schopnosťami zodpovedajúcimi potrebám na pozíciách, ktoré považujú za kľúčové pre budúcnosť. Na podporu tohto procesu robí pre svojich stredných a nových

manažérov top 20 spoločností viac najmä vyšším využitím internetových výcvikových modulov pre vedúcich pracovníkov (72 % verzus 39 % ostatní), lektorských manažérskych školení (80 % vs. 55 %) a mentorského vedenia nadriadenými manažérmi (68 % vs. 39 %).

Tlak konkurenčného prostredia

„Štúdia Najlepšie spoločnosti pre lídrov ukázala, že mnoho z tých manažérskych zručností, ktoré sa kedysi vyžadovali len na plnenie úloh vyššie postavených lídrov, je dnes dôležitých na každej organizačnej úrovni. Sú to najmä vysoká úroveň emocionálnej inteligencie, snaha o sústavné vzdelávanie a analytické myslenie,“ povedala Ruth Malloy, šéfká divízie Leadership and Talent practice v Hay Group.

„S cieľom, aby vynikli v dnešnom veľmi zložitom a konkurenčnom podnikateľskom prostredí, prijímajú najlepšie spoločnosti opatrenia, ktorými rozvíjajú a odmeňujú uvedené schopnosti. Chcú tým umožniť, aby ich organizačné zložky mohli už dnes dosahovať operačnú excelentnosť pri súčasnej podpore inovácie pre zajtrajšok,“ dodala.

Až 82 % najlepších 20 spoločností využíva systém odmen a napomenutí založený na rigoróznom meraní výkonnosti vo vzťahu k stanoveným cieľom. 89 % z nich posmeľuje zamestnancov, aby si stanovovali náročné a ambiciózne ciele.

Zároveň presadzujú proinovačnú firemnú kultúru. 76 percent z Top 20 stimuluje kooperáciu naprieč rôznymi organizačnými zložkami, ktorá vedie k získavaniu nového biznisu.

RM

Top 20 spoločností pre lídrov	
1	Procter & Gamble
2	Microsoft
3	General Electric
4	Coca-Cola
5	Unilever
6	IBM
7	Wal-Mart
8	McDonald's
9	Telefónica
10	Facebook
11	Intel
12	Samsung
13	3M
14	Nestlé
15	Siemens
16	Oracle
17	Citigroup
18	Caterpillar
19	Toyota
20	Ford Motor

Odplavte stres v termálnej vode po celý rok!

Nielen cez leto, ale aj teraz na jeseň nám veľmi prospeje osvieženie a relax pri plávaní či wellness.

V čase, keď sme opäť v často až hektickom pracovnom nasadení, by sme mali porozmýšľať, kam možno ísť „vypnúť“ aspoň cez víkend. Slovensko je bohaté na celoročné možnosti kúpania sa v termálnej vode a využitia wellness služieb. Stačí si vybrať miesto, ktoré sa vám páči, sadnúť do auta či vlaku a zhodiť zo seba stres každodenných povinností.

Od západu na východ

Bratislavčania a ďalší obyvatelia západného Slovenska to majú len na skok do Thermalparku Dunajská Streda, ktorý je otvorený celoročne. Mimo hlavnej sezóny je k dispozícii vnútorné wellness s atrakciami, ale aj detským bazénom, ako aj vonkajšie bazény. Thermalpark je známy svojou vysoko mineralizovanou vodou, ktorú ochladzuje vo výmenníkoch, takže v bazénoch nájdete 100-percentne termálnu vodu.

Známy letným cieľom dovolenkarov je aj kúpalisko Vadaš v Štúrove. Čo vám však bráni navštíviť ho aj inokedy? Časť areálu funguje celoročne, možno sa v ňom okúpať či zrelaxovať vo virivkách, saunách alebo pri masážach.

Kúpanie pod horami

Najviac kúpalísk sa nachádza v strednej časti Slovenska. V Štiavnických vrchoch leží Vodný raj Vyhne s liečivými termálnymi prameňmi. Prameň prírodnej termálnej vody vo Vyhniciach s teplotou 36,5 °C má vysoký obsah železa. Je tu aj celoročne otvorený bazén, ktorým môžete vyplávať aj pod holé nebo.

Turčianske Teplice patria medzi najstaršie kúpeľné mestá Slovenska. Spa & Aquapark Turčianske Teplice sú k dispozícii celoročne. Termálna minerálna voda má výrazné liečivé účinky predovšetkým na pohybové a močové ústrojenstvo. Užij si ju možno vo wellness časti Spa, ale aj v zábavnej časti Aquapark.

Obľúbené sú kúpaliská v okolí Tatier, ktorých je hneď niekoľko. AquaCity Poprad má zo svojich bazénov krásny výhľad na Tatry, no to nie je všetko. Ich mineralizovaná termálna voda pôsobí priaznivo na pohybové a dýchacie ústrojenstvo, krvný obeh, nervovú sústavu, ale má aj priaznivé kozmetické účinky. Celoročne si

možno oddýchnuť vo vnútorných a vonkajších bazénoch, ale aj na toboganoch a vo wellness komplexe s celoročnou prevádzkou.

Výhľad na slovenské veľhory je aj z Aquaparku Tatralandia, ktorý je najväčším celoročným vodným areálom zábavy a relaxu nielen na Slovensku, ale aj v rámci regiónu zahŕňajúceho aj

Česko a Poľsko. Aj v najtuhšej zime tu zažijete tropický raj pod priehľadnou strechou, kde teplota vody ani vzduchu neklesá pod 30 °C. Počas celého roka fungujú aj tobogany, vonkajšie aj vnútorné bazény s morskou, termálnou, ale aj čistou vodou.

Balzam na psychiku

Jedným z najznámejších a najvyhľadávanejších celoročných kúpalísk na Slovensku je Gino Paradise Bešeňová. Jeho horúce pramene blahodarne pôsobia na pohybové a dýchacie ústrojenstvo, majú priaznivé kozmetické účinky a vďaka lítiu pozitívne vplyvajú aj na psychiku človeka. Stredisko má celoročne otvorené nielen interiérové a exteriérové bazény, ale aj adrenalínovú zónu s toboganovou vežou.

V oblasti Západných Tatier možno navštíviť aj moderný Meander Thermalpark Oravice. Jeho vysoko mineralizovaná termálna voda pôsobí liečivo na psychiku a stres a využíva sa pri balneoterapii. Aj tu sú bazény v prevádzke 12 mesiacov v roku, možno sa tam teda ohriať napríklad aj v zime po celodennej lyžovačke.

Na opačnom konci Slovenska, na juhu pri Veľkom Krtiši, leží celoročne otvorené Kupko Strehová Aquathermal v Dolnej Strehovej. Zrekonštruovaný areál funguje celoročne; voda v bazénoch blahodarne pôsobí na pohybové ústrojenstvo a má priaznivé kozmetické účinky.

Východniari majú zatiaľ najmenej možností na kúpanie. Zmení sa to však v roku 2014, keď by malo vyrásť kúpalisko v lokalite Medvedia Hora na Zemplínskej Širave.

Valéria Nagyová

Foto: AG

Aquaparky na Slovensku

Bešeňová	Gino Paradise
Galanta	Aquapark Galandia
Oravice	Meander Thermalpark
Poprad	Aquacity
Senec	Aquathermal
Liptovský Mikuláš	Aquapark Tatralandia
Turčianske Teplice	Spa & Aquapark
Vyhne	Vodný raj

Termálne kúpaliská

Chalmová	termálne kúpalisko
Diakovce	termálne kúpalisko
Dolná Strehová	Kupko Strehová Aquathermal
Dudince	Kúpalisko Dudinka
Dunajská Streda	Thermal park
Horné Saliby	termálne kúpalisko
Chalmová	termálne kúpalisko
Kremnica	kúpalisko Katarína
Levice	kúpalisko Margita-Ilona
Liptovský Ján	termálne kúpalisko
Nové Zámky	Štrand Emila Tatárka
Patince	termálne kúpalisko
Podhájska	termálne kúpalisko
Poltár	termálne kúpalisko
Rajec	kúpalisko Veronika
Santovka	termálne kúpalisko
Sládkovičovo	kúpalisko Vincov Les
Strážavy	termálne kúpalisko
Štúrovo	kúpalisko Vadaš
Veľký Meder	kúpalisko Thermal Corvinus
Vrbov	termálne kúpalisko

Zdroj: kupele.objav.sk

Žitný ostrov stojí za návštevu

Rovinatý región medzi veľkým a Malým Dunajom má čo ponúknuť aj na jeseň.

Cyklotúry v rovinatej riečnej krajine či výlety za gastronómiou a históriou – to sú možnosti strávenia víkendy či neskorej dovolenky v okresoch medzi Bratislavou, Dunajskou Stredou a Komárnom. A vždy sa dajú kombinovať s kúpaním v termálnych zariadeniach tohto regiónu.

Komfort na termálnych kúpaliskách

Žitný ostrov ako najväčší riečny ostrov Európy je svojho druhu unikát; na mapu slovenského cestovného ruchu sa však dostal relatívne neskoro. Tunajšiu prítivú a úrodnú krajinu oceňovali už starí Rimania a Kelti, ako o tom svedčí rad archeologických nálezov. Aj oni si už užívali blahodarné účinky tunajších termálnych prameňov.

Dnešní návštevníci môžu využiť služby známeho kúpaliska Thermal Corvinus vo Veľkom Mederi s celoročnou prevádzkou –

www.thermalcorvinus.sk – alebo v Dunajskej Strede – www.thermalpark.sk.

Pramene Žitného ostrova sú horúce – s teplotou 50 až 76 stupňov Celzia a majú blahodarné účinky na pohybové ústrojenstvo a celkové zdravie človeka. To umožňuje na kúpaliskách nastaviť v jednotlivých bazénoch rôznu teplotu – takže návštevník si môže vybrať a prípadne sa postupne presúvať z teplej do ešte teplejšej vody či naopak. Okrem kúpania sa môžu návštevníci relaxovať pri animačných programoch, v oddychových priestoroch, sauna centre, wellness centre, morskou kúpeľou a občerstviť sa v reštauráciách i baroch.

OOCR Žitný ostrov – Csallóköz
Promenádna 3221/20
932 01 Veľký Meder
tel./fax: +421 / 31 555 21 04

email: info@ostrovzitny.sk
info@thermalcorvinus.sk

www.ostrovzitny.sk

Pre milovníkov prírody a športu

Žitný ostrov láka aj svojimi prírodnými zákutiami. Milovníci prírody, turisti a vodáci oceňujú sústavu dunajských ramien s jej Chránenou krajinnou oblasťou Dunajské luhy a rezerváciami ako Ostrov orliaka morského, rovnako ako meandre Malého Dunaja, kde leží aj ďalšia známa prírodná rezervácia Klátovské rameno. Práve tento tok ľudia odpradávnou využívali aj na pohon mlynov a dnes tu preto možno obdivovať aj technické pamiatky – vodné mlyny v Jelke, Tomášikove a Dunajskom Klátove a vodné koleso v Jahodnej.

Niektoré z najzaujímavejších lokalít ležia pri medzinárodnej Dunajskej cykloceste vedúcej od nemeckého horného toku veľrieky do Budapešti v dĺžke asi 1 200 km. Na slovenskom úseku dlhom 168 km vedie z väčšej časti po dunajskej hrádzi a cyklisti môžu na trase využiť pohostinnosť viacerých ubytovacích a stravovacích zariadení.

Ďalším lákadlom je vodné dielo Gabčíkovo s elektrárnou a plavebnými komorami pre veľké lode, do ktorých môžete nazrieť v rámci vyhladkovej plavby. Návštevu Dunajskej Stredy si môžete spestriť aj prehliadkou Žitnoostrovného múzea v budove kaštieľa.

VN

SÚŤAŽ
o dovolenky
a ďalšie
ceny!

www.VyhrajDovolenku.sk

Nové podunajské cyklotrasy

V roku 2014 majú okrem cyklotrasy Komárno – Kolárovo v tomto regióne otvoriť aj trasu medzi Komárnom a Kravanmi nad Dunajom v dĺžke 40 km. Ide o cezhraničný slovensko-maďarský projekt s podporou eurofondov (2,2 mil. EUR), ktorého partnermi sú obce na oboch stranách Dunaja.

Zainteresované samosprávy očakávajú zvýšenie zamestnanosti vďaka cestovnému ruchu. Ako uviedol starosta obce Moča Pál Banai Tóth, v nedávnej minulosti sa väčšina obyvateľov zaoberala poľnohospodárstvom, čo sa však v uplynulých desiatich rokoch zmenilo. „Rieka Dunaj a jej turistický potenciál – to je ten kapitál, ktorým disponujeme a musíme čo najlepšie využiť,“ povedal. Cyklotrasa podľa neho môže osloviť nielen zahraničných turistov, ale aj návštevníkov z bližšieho i širšieho okolia. **TA**

Vzdelávacie centrum pri hotelovej škole

Pri Strednej odbornej škole hotelových služieb a obchodu v Nových Zámkoch začalo fungovať centrum zamerané na prípravu v oblasti cestovného ruchu, hotelových služieb a obchodu. Vzdelávanie tu bude prebiehať v siedmich akreditovaných programoch. Na ich základe bude SOŠ zabezpečovať prípravu odborníkov podľa požiadaviek zamestnávateľov.

V tomto a ďalších špecializovaných centrách chce Nitriansky samosprávny kraj ako zriaďovateľ sústrediť moderné technologické zariadenia, ktoré nie sú súčasťou bežnej vybavenosti škôl. Majú sa v nich koncentrovať aj pedagógovia schopní poskytovať vysoko odborné vzdelávanie a prípravu na výkon daného povolania. Súčasťou projektu je aj prepojenie vyučovacieho procesu s praxou a požiadavkami a profesijných organizácií. **TA**

Príjemná jeseň v kúpeľoch

Jeseň je pre seniorov, ale aj mnohých ďalších klientov najobľúbenejším obdobím na návštevu Bardejovských kúpeľov. Počasie už netrápi vysokými teplotami a jesenné parky a lesy v okolí sú ideálnym miestom na prechádzky, výlety a hubárčenie. Preto, okrem pobytov hrađených od poisťovní, zvýšený záujem o kúpele prejavujú samoplátcovia. Hlavné kúpeľné kapacity v hoteloch Ozón a Astória sú aj po skončení letnej kúpeľnej sezóny takmer vypredané a záujem o hotely a vilky neutícha ani v tomto období. Bardejovské kúpele patria k trom najobľúbenejším, najnavštevovanejším a počtom 860 používaných lôžok k najväčším slovenským kúpeľom. V roku 2012 zamestnávali priemerne 265 osôb. Rozprestierajú sa na ploche 31 hektárov a vo

vlastníctve spoločnosti je 34 objektov. Podľa expertov sa ich minerálne pramene zložením podobajú na žriedla vo francúzskom Vichy. **ŠK**

Slovenské hotely mali dobrú sezónu

Letná sezóna 2013 v cestovnom ruchu bola na Slovensku úspešná. Väčšina zariadení združených vo Zväze hotelov a reštaurácií (ZHR) SR evidovala zvýšenie počtu prenocovaní a súvisiacich služieb.

„Tento rok bol od začiatku celkom dobre našliapnutý, čo sa týka cestovného ruchu a výkonov. Pomohla nám k tomu dobrá a dlhá zima. Očakávali sme, či nám vyjde počasie v letnej sezóne, a tento základný predpoklad nám vyšiel,“ priblížil

generálny sekretár ZHR SR Marek Harbulák. Hoci štatistiky ukazujú, že počet návštevníkov Slovenska vzrástol medziročne asi o 16 %, podľa M. Harbuláka bol nárast v hoteloch nižší. Viac ako polovica klientov boli Slováci. „Tradične zaujímaví sme boli pre Poliakov, Čechov, Maďarov, menej pre Nemcov. Zaznamenali sme však výraznejší nárast po rusky hovoriacich klientov,“ informoval zástupca ZHR. **JF**

Finančný bonus za hostí z východu

Zariadenia, ktoré na Slovensko prilákajú návštevníkov z vízových krajín na viac dní, chce štát finančne podporiť. Za každý pobyt v dĺžke päť a viac nocí majú dostať 35 eur. Vyplýva to z rezortného návrhu novely zákona o podpore cestovného ruchu, ktorá by mohla nadobudnúť účinnosť v januári 2014. Rezort odhaduje, že v budúcom roku takto podporí pobyt približne

60 000 turistov z krajín s vízovou povinnosťou. Opatrenie by malo podľa odhadu priniesť štátu vyšší príjem z DPH z príjazdového cestovného ruchu. Pri hodnote jedného pobytu minimálne 684 eur by to mohlo v budúcom roku robiť 6,84 milióna eur. Mestám a obciam to prinesie vyšší príjem z miestnych daní za ubytovanie. **TA**

Do Rakúska za vínom

Bohatá úroda, prvé zrelé hrozno, ochutnávky vína a všadeprítomné kríkové venčeky, tzv. Heurigen, vás pozývajú objavovať tajomstvá jesene v Dolnom Rakúsku. Tzv. vínna jeseň sa v Dolnom Rakúsku oslavuje už po osemnásty raz. Vo viac ako 100 obciach a mestečkách sa od septembra do novembra koná asi 800 podujatí, na ktorých sa ochutnávajú dobré miestne vína a vládne kulinárska atmosféra.

Niekoľko tipov: Vínna jeseň v malebnom mestečku Spitz, Vínna rely v regióne Wolkersdorf,

Wetzmannsthalerske dni muštu, podzemné prechádzky v Herrnbaumgartene, výstava Chlieb a víno v Poysdorfe. **BZ**

Fotografie na tejto strane: TASR, Dolné Rakúsko, firemné zdroje

Ak cestujete do trópov, myslite na zdravie

Očkovanie pred cestou do exotického zahraničia je účinný spôsob, ako zabrániť neprijemným ochoreniam.

Spoznávanie exotických kútov sveta je čoraz viac obľúbené. Cestovné kancelárie lákajú bohatou ponukou, niektorí cestovatelia sa vydávajú do neznámych krajín individuálne a niekto tam cestuje aj za prácou.

Aktuálne informácie od odborníkov

Cestovateľ by mal o krajine, ktorú chce navštíviť, získať vopred dostatok informácií. Mal by tiež venovať náležitú pozornosť očkovaniu – ochrane pred možnými zdravotnými rizikami. O potrebu očkovania do exotických krajín sa treba zaujímať minimálne 6 – 8 týždňov pred odchodom, pretože niektoré očkovania majú viacdávkovú schému. Lekár – infektológ zostaví individuálny očkovací plán podľa destinácie, charakteru a dĺžky pobytu, aktuálnej situácie v krajine, sezóny a aj podľa zdravotného stavu cestovateľa.

V prípade vycestovania do krajín s výskytom malárie lekár obvykle odporučí aj antimalarické lieky, ktoré je potrebné počas pobytu užívať. Okrem toho by mal mať cestovateľ aj platné očkovanie proti tetanu, záškrtu a detskej obrne. Tieto informácie mu poskytne aj jeho ošetrojúci lekár; ak uplynula platnosť očkovania, preočkuje ho.

Povinné a odporúčané očkovanie

Do približne 50 krajín Afriky, niektorých štátov Strednej a Južnej Ameriky a Karibskej oblasti

– spravidla medzi 15 rovnobežkou severnej šírky a 10 rovnobežkou južne od rovníka – sa vyžaduje povinné očkovanie proti žltej zimnici. Je to komármi prenášané vírusové, život ohrozujúce ochorenie. Neabsolvovanie tohto očkovania môže byť príčinou zamietnutia vstupu do krajiny. Pravidelné a odporúčané očkovania sa vyznačujú v medzinárodnom očkovacom preukaze. K nim patrí napríklad očkovanie proti vírusovej hepatitíde typu A a B, brušnému týfusu, detskej obrne, záškrtu, meningokokovej meningitíde, besnote, japonskej encefalitíde, cholere či chripke. Odporúčajú sa najmä pri cestách do krajín Afriky, Ázie a Južnej Ameriky. Odporúčané očkovania sú dobrovoľné a nie sú hrazené z verejného zdravotného poistenia.

Maximálne obmedziť riziká

Očkovanie však nechráni cestovateľa pred všetkými infekčnými chorobami. Môže ochorieť aj na chorobu, proti ktorej nie je vyvinutá

očkovacia látka. Preto je potrebné, aby sa cestovateľ vopred oboznámil s rizikami chorôb v navštívenej oblasti a možnosťami ich prevencie. Ide predovšetkým o opatrenia zamerané na hygienu rúk, bezpečnosť potravín a vody, ochranu pred komármi a iným hmyzom, ako aj pred rizikovými zvieratami.

O potrebe očkovania do exotických krajín sa treba zaujímať aspoň 6 – 8 týždňov pred odchodom.

Potrebné informácie získa cestovateľ v prvom rade od lekára – infektológa. Informácie o potrebe očkovania pred cestou do zahraničia poskytnú aj v ktoromkoľvek Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v SR, odbore epidemiológie a v očkovacích centrách v oddelení cudzokrajných chorôb.

TA/KA
Foto: TASR, SXC

Očkovacie centrá pre cudzokrajné choroby v SR

Bratislava	Inštitút očkovania a cestovnej medicíny
Bratislava	Poliklinika cudzokrajných chorôb
Košice	Stredisko pre cudzokrajné choroby a cestovnú medicínu
Banská Bystrica	Ambulancia cestovnej medicíny pri FNŠP F. D. Roosevelta
Martin	Klinika infektológie a cestovnej medicíny

Krajina záchrancov

Hoci mnohí z nás prešli v škole alebo v autoškole kurzom prvej pomoci, pri nehodách v domácnosti alebo na ceste zrazu mnohí prvú pomoc nevieme podať. Projekt Krajina záchrancov to chce zmeniť.

„Veríme, že sa nám podarí dosiahnuť to, že viac ľudí na Slovensku bude schopných v prípade potreby účinne a bez váhania poskytnúť prvú pomoc. Chceme vytvoriť nové možnosti, aby si každý záujemca jednoducho osvojil techniku prvej pomoci,“ uviedol MUDr. Pavol Adamkov

zo spoločnosti Pfizer, ktorá je hlavným partnerom projektu.

Štúdie ukazujú, že vo väčšine európskych krajín dokáže poskytnúť prvú pomoc len 5 až 10 % populácie. Najmä obyvatelia južnej, východnej a strednej Európy sa spoliehajú na zásah rýchlej zdravotnej služby. Ale ak absolvuje kurzy prvej pomoci aspoň 30 % populácie, šance na prežitie obeť nehody alebo úrazu sa značne zvyšujú. Pritom poskytnutím prvej pomoci zachraňujeme najmä svojich blízkych – až tri štvrtiny úrazov sa stanú v prítomnosti príbuzných či priateľov.

V rámci projektu je na stránke www.prvapomoc.sk bezplatný e-learningový kurz prvej pomoci. Jeho absolvent získa na základe testu certifikát Krajiny záchrancov, s ktorým môže absolvovať aj praktický skrátený kurz prvej pomoci. Odborný partner projektu je Slovenský Červený kríž.

BK

KRAJINA
ZÁCHRANCOV

Pozor na chrípku

Každý rok začiatkom jesene ide pre chrípku na PN množstvo ľudí. Nenechajte svoj organizmus vírusom bez boja!

Leto je obdobím dovolení, no zároveň aj časom, keď organizmus vystavujeme vplyvom klimatizácie a prostrediu exotických krajín, v ktorých na nás číhajú neobvyklé vírusy. Aj napriek pocitu, že sme zdraví, sme si tak možno podkopali zdravie a staneme sa ľahkou korisťou vírusov chrípky. Čo teda robiť, aby sme neskončili v posteli v horúčkach hneď po lete?

Vírusy chrípky v akcii

Chrípka je vysoko nákazlivé vírusové ochorenie, ktoré sa prenáša kvapôčkovou infekciou – vzduchom, ale napríklad aj podaním rúk. Medzi jej príznaky patria celková únava, horúčka, triaška a bolesti hlavy, kĺbov a svalov. Treba ju poriadne vyležať – najmä s horúčkou netreba chodiť von z domu a už vôbec nie do práce!

Začiatkom jesene sa dohadujú zmluvy na ďalšie obdobie, prebiehajú rokovania a opätovne sa vo veľkom rozbiehajú konferencie. Vo väčších skupinách ľudí hrozí, že sa v nich objaví prenášač chrípky, hrozí nakazenie množstvu prítomných. V klimatizovaných miestnostiach sa udržiavajú vírusy v uzavretom priestore a majú tak šancu opätovne zaútočiť. Zdravíť sa podaním rúk je zdvorilé, ale v čase, keď sa rozmáhajú chrípkové vírusy, to môže byť spúšťačom ochorenia. Dôležité je zakrývať si nos a ústa pri kýchaní a pravidelne a dôkladne si umývať ruky.

Pripravte sa na chrípkovú sezónu

Dôležitá je prevencia. Silná obranyschopnosť je základom rýchleho a úspešného vyliečenia

sa z chrípky. Vyčerpanosť organizmu pri infekciách rozhodne nepomáha. Treba si teda ako prevenciu naordinovať pravidelný poriadny spánok, šport a zdravú životosprávu.

Ak vás už chrípka dostihla, v prvom rade zostaňte doma a naordinujte si prinajhoršom home office. Totiž okrem toho, že ste nebezpeční pre svoje okolie, kolegov v práci a obchodných partnerov, je pre vás prechodenie chrípky mimoriadne nebezpečné. Môže sa stať, že v budúcnosti práve vďaka tomu skončíte s nejakým vážnejším ochorením. Odporúča sa zostať doma aj tri dni po tom, ako horúčka klesne. Poďakujú vám za to aj kolegovia, ktorých vďaka tejto karanténe nenakazíte.

Ako sa správne liečiť

Ak ležíte doma s teplotou, nezabudnite na príjmanie dostatočného množstva tekutín. Vodu

striedajte s čerstvými ovocnými a zeleninovými šťavami. Výborné sú aj teplé čaje z bylín, ktoré zaberajú na rozličné príznaky chrípky. Hotové zmesi nájdete v obchodoch a lekárnach. Ak chcete vyskúšať niečo chutné, rýchlo a účinne zaberie horúci nápoj Paralen Grip s čerešňovou príchuťou.

Ak ste zástancom liečby bylinkami, v lekární vám poradia vhodné herbálne produkty, napríklad sprej či kvapky Florsalmin na bolesti v krku, Bronchicum na kašeľ či bylinné kvapky do nosa Pinosol. Odporúča sa tiež jesť osvedčený silný kurací vývar, ktorý si dokáže poradiť s príznakmi chrípky. Existuje aj množstvo potravín, bohatých na vitamín C, ktorý podporuje imunitu.

A o pár dní budete znova robiť biznis ako zvyčajne.

VN
Foto: TASR

Menej chorôb z povolania

Podľa Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI) bolo vlani u nás historicky najmenej chorôb z povolania. Zaznamenali 344 prípadov chorôb z povolania a profesionálnych otráv – o 29 menej ako v roku 2011.

Podľa hovorca NCTI Petra Bublú bola, podobne ako v minulých rokoch, najčastejšou chorobou z povolania choroba kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z dlhodobého, nadmerného, jednostranného zaťaženia horných končatín – celkovo 168 hlásených prípadov. „Druhým najčastejším – 49 prípadov – bolo ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov končatín spôsobené pri práci s vibrujúcimi nástrojmi. Trojicu

najčastejších chorôb z povolania uzatvára porucha sluchu z hluku – 37 prípadov,“ doplnil P. Bublú.

Najviac novopriзнaných chorôb z povolania hlásili v uplynulom roku zdravotnícke zariadenia v Košickom (až 93 prípadov), Žilinskom a Banskobystrickom kraji. Podľa NCZI trpeli vlani chorobami z povolania najčastejšie ľudia pracujúci v priemyselnej výrobe (177 prípadov), v ťažbe a dobývaní (56), v poľnohospodárstve a lesníctve (43) a v zdravotníctve (21). **TA**

Prvý Dia šlabikár

Aby žiadne dieťa s diabetom I. typu nestálo v škole, doma či v detskom kolektíve bokom od

diania len preto, lebo jeho okolie nevie, ako sa k nemu správať a čo potrebuje – to bolo motívom vzniku novej publikácie. Iničiovali ho členovia Združenia rodičov a priateľov diabetických detí Spišiačik v Spišskej Novej Vsi.

Autori podávajú ucelené informácie o problematike samotným diabetikom, ich rodinným príslušníkom, ale i všetkým, ktorí s detským diabetikom prichádzajú do kontaktu, najmä učiteľom, trénerom či animátorom voľného času. Obsahuje tiež praktické rady, ako zvládnuť pobyt na dovolenke, v školskom prostredí, v telocvični a pod. Vznik Dia šlabikára podporila Nadácia pre deti Slovenska z fondu Hodina deťom.

AK

Potápačská medicína

Rekreačnému potápaniu sa venujú asi tri milióny ľudí na celom svete. Početnou skupinou sú aj profesionálni potápači z radov polície, armády, záchranných zložiek atď. Zdravotnou problematikou týchto skupín sa zaoberá potápačská medicína, ktorá je súčasťou systému lekárskeho vied.

Profesor František Novomeský, prednosta Ústavu súdneho lekárstva a medicínskych expertíz Jesseniovej lekárskej fakulty UK a Univerzity nemocnice Martin, sa medicíne potápania venuje nepretržite od ukončenia štúdia, teda takmer 40 rokov. Je aj aktívnym potápačom a inštruktorom potápania a zároveň

forenzným expertom. „Potápanie považujem za jeden z najväčších úspechov ľudstva, rovnako ako lietanie či cesty do kozmu,“ hovorí. Zároveň však upozorňuje: „Človek je pod vodou veľmi, krehká nádoba a ak chce prežiť, musí sa okrem vhodnej techniky vyzbrojiť aj serióznymi vedomosťami o sebe samom.“ O najnovších poznatkoch o potápačskej medicíne, ako aj vlastných experimentoch a praktických skúsenostiach napísal nedávno F. Novomeský knihu.

Lekár pracujúci s potápačmi by mal podľa neho dobre ovládať základy fyziky plynov, problematiku dýchania v pretlaku, musí mať jasno v otázkach sytienia organizmu inertnými plynmi, mal by poznať princípy a podstatu vzniku

potápačských nehôd a ich liečby v pretlakových komorách.

TA

Pomoc pre mladých diabetikov

Podstatou celoživotného liečebného režimu diabetika 1. typu, čo je problém týkajúci sa už detí a mladých ľudí, je dosiahnuť kombináciou faktorov inzulín – strava – pohyb rovnováhu v organizme. Strava je v tejto schéme kľúčová. Chorý musí poznať obsah sacharidov v jednotlivých potravinách, aby vedel, či a ako ich môže zaradiť do jedálneho lístka, a prispôbiť tomu svoj denný režim i inzulínové dávky.

Najťažším obdobím pre detského diabetika a jeho rodičov je obdobie dospievania, keď deti túžia byť samostatné a chcú samy zvládnuť aj svoju diagnózu. A to aj vtedy, keď idú s kamarátmi napríklad na zmrzlinu a nechcú pre každú maškrtu volať rodičom.

„To nás priviedlo na myšlienku vytvoriť online aplikáciu, ktorá deťom – a nielen im – umožní všade, kde práve sú, získať potrebné informácie o potravinách, ktoré chcú konzumovať,“ povedala predsedníčka OZ Diabetikinfo.sk Lubica Pilková.

„Stránka www.sacharidydovrecka.sk im dovolí viesť samostatný život rovnocenne s rovesníkmi a neškodí si.“

TA/DD

VÝNIMOČNÉ ZARIADENIE PRE VÝNIMOČNÝCH ĽUDÍ

IMAGING DEVICE

ImaGING DEVICE je technologický artefakt s unikátnym dizajnom chráneným v EÚ, Číne, USA, Kanade, Japonsku, Južnej Kórei, Švajčiarsku a Taiwane. Zariadenie prostredníctvom krvného obehu (erytrocytov) a „hmatových“ nervových ukončení vysielá 4 signály do akupunktúrnych energetických dráh a mimodráhových akupunktúrnych bodov, pomocou ktorých:

- + riadi aktivitu buniek vo vybraných častiach tela
- + odstraňuje energetické bloky
- + harmonizuje a vitalizuje bunky v tele
- + zvyšuje imunitu
- + odstraňuje stres, únavu a nespavosť
- + pomáha odstraňovať zápalové procesy
- + tlmi bolesti v organizme
- + slúži ako podporná terapia pre mnohé ťažko liečiteľné choroby

Umožňuje 4096 nastavení pre plné a duté orgány zvlášť. Nevyžaduje konvenčné zdroje energie, prakticky nemá obmedzenú životnosť, pracuje v 24 hodinovom režime. Vyrába sa z materiálov: Titanium Grade 5, Ne 430, vzácné zeminy, supravodivé materiály.

Obezita skrakuje život

Žijeme v storočí obezity. Len na Slovensku sa tento problém týka asi 1,5 milióna ľudí. Patríte medzi nich aj vy?

Málo pohybu, sedavé zamestnanie, zanedbávanie zdravej životosprávy – to všetko vedie vo veľkej časti populácie k alarmujúcemu výskytu obezity, a to vo všetkých generáciách.

Je nadváha aj môj problém?

Prvým kritériom na zistenie, či sa obezita týka aj vás, je obvod pásu. Merať treba v polovici vzdialenosti medzi dolným okrajom rebier a vrcholom panvovej kosti. Ak je obvod väčší ako 80 cm u ženy a 94 cm u muža, spĺňate základné diagnostické kritérium metabolického syndrómu. „Obvod pásu je nezávislým rizikovým faktorom srdcovo-cievnych ochorení. Tukové bunky v bruchu vylučujú škodlivé látky, ktoré priamo poškodzujú cievy. Okrem toho zvyšujú aj krvný tlak a hladinu cukru,“ vysvetľuje MUDr. Ivan Majerčák, kardiológ a prezident Ligy proti obezite Slovenskej republiky.

Týchto „tichých jedov“ v organizme sa treba zbaviť, lebo sú spúšťačmi mnohých chorôb skraccujúcich život. Cestou k tomu je zmena stravovacích návykov v kombinácii s pravidelnou pohybovou aktivitou. Napríklad už nahradením masla kvalitnými margarínmi je možné znížiť hladinu cholesterolu v krvi asi o 7 – 10 % za 2 – 3 týždne. V kombinácii s pestrou vyváženou stravou a zdravým životným štýlom môže toto zníženie dosiahnuť až 15 %.

Pravidelné cvičenie a čím viac chodiť

Podľa štúdie Nemeckej neurologickej spoločnosti (DGN) a Spoločnosti pre náhle cievne mozgové príhody nám môže už 15 minút cvičenia v priebehu dňa predĺžiť život až o 3 roky. Významne totiž znižuje riziko kardiovaskulárnych ochorení, cukrovky či dokonca rakoviny. Pomáha tiež udržiavať v norme aj krvný tlak, cholesterol a hmotnosť. Odporúčaných 15 minút cvičenia denne je však len polovica času, ktorý na cvičenie odporúča Svetová zdravotnícka organizácia.

Dôležité je zaťažovať telo primerane. „Pulzová frekvencia pri cvičení závisí od toho, či je

primárnym cieľom zredukovať hmotnosť alebo skôr zlepšiť kardiovaskulárnu výkonnosť,“ vysvetľuje známa fitnesska Zora Czoborová. Napríklad pri zväčšenom obvode pásu postačuje podľa nej na redukcii zásobného tuku chôdza, ktorá menej zaťažuje váhonsné kĺby. Viac ako pulzy je však dôležitá pravidelnosť. Zvýšiť pulz a „rozpumpovať“ srdce môže každá, aj kratšia aktivita. Dobrý tip je napríklad prechádzať sa pri dlhšom telefonovaní, využívať schody namiesto výťahu, robiť si každú hodinu prestávku na ponáhľavanie sa či krátku prechádzku.

TA
Foto: TASR

Do aktivít proti detskej obezite sa pravidelne zapája aj Michele Obamová. Na obr. pri stretnutí s aktivistami v Bielom dome.

Vydajme sa na cestu k zdravému srdcu

V kontraste s priaznivým vývojom a znižovaním úmrtnosti na väčšinu srdcovocievnych ochorení sa výskyt chronického srdcového zlyhania celosvetovo neustále zvyšuje. Len v Európe žije s týmto invalidizujúcim ochorením viac ako 15 miliónov ľudí. Kumulatívne celoživotné riziko je po štyridsiatke až 20 %.

Ide o chronické, spočiatku nenápadne sa vyvíjajúce ochorenie, ktoré postihuje pacientov s rôznymi kardiovaskulárnymi ochoreniami. Je to dlhodobý proces, pri ktorom sa srdce postupne vyčerpáva a slabne, až nie je schopné prečerpávať dostatočné množstvo oksyločenej

krvi do krvného obehu. To ho podnecuje k väčšiemu výkonu, a tým stále viac slabne.

Výskyt srdcovocievnych ochorení je alarmujúci, stále rastie a postihuje čoraz mladšie ročníky. Pri znižovaní výskytu ochorenia je okrem samotnej liečby mimoriadne dôležitá prevencia – teda dostatočný pohyb a správna životospráva.

Medzi hlavné príčiny ochorenia patria: koronárna choroba srdca, choré alebo poškodené srdcové chlopne, kardiomyopatia, vysoký krvný tlak, fibrilácia predsieni, vrodené srdcové chyby a infekcia srdcových chlopní. Prejavy ochorenia sú: objektívne znaky srdcovej nedostatočnosti, dýchavičnosť, únava, znížená tolerancia fyzickej aktivity, svalová slabosť, zadržovanie tekutiny v tele, zvýšená potreba močiť v noci,

nechutenstvo, pocit plnosti brucha, zápcha a niekedy aj mentálne prejavy ako zmätenosť, závraty, poruchy pamäti.

Podstatné však je, že ochorenie, ak sa včas odhalí, sa dá dnes veľmi dobre liečiť, a tým podstatne zlepšiť kvalitu života. Komplexná liečba pozostáva z diétnych a režimových opatrení, cvičenia a záťažových tréningov, kombinovanej farmakoterapie a chirurgickej alebo prístrojovej liečby.

O srdce sa treba starať a nemožno podceňovať rizikové faktory srdcovocievnych ochorení. To nám opäť pripomína aj Svetový deň srdca (29. 9.), ktorý sa koná na celom svete pod heslom „Vydajme sa na cestu k zdravému srdcu“.

EZ

Žite naplno do vysokého veku

... a predchádzajte osteoporóze!

Osteoporóza – „tichý zlodej kostí“ – sa môže bez zjavných príznakov vyvíjať desiatky rokov. Dá sa tomu predísť.

Ak si aj človek uvedomuje ťažkosti týkajúce sa kostí, pripisuje ich problémom súvisiacim so starnutím a nerieši ich. Bolesť chrbta medzi lopatkami bývajú prvými príznakmi osteoporózy. Prichádzajú zväčša pri dlhšom státi alebo sedení.

Rizikové faktory sú vyšší vek, ženské pohlavie, fajčenie, konzumácia alkoholu a kávy atď.

„Pridáva sa postupné zníženie výšky a guľatenie chrbta. V dôsledku toho nastávajú ďalšie zdravotné problémy, najmä s dýchaním, trávením a bolesťou dolných rebier. V tomto štádiu je už zväčša zdeformovaných či zlomených niekoľko stavcov,“ hovorí MUDr. Pavol Masaryk, CSc. z Osteocentra Národného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch.

Oslabenie kostí

Osteoporóza je metabolická kostná choroba, ktorá sa prejavuje rednutím kostí, oslabením ich pevnosti, zvýšením lámavosti a následne obávanými zlomeninami. Veľa ľudí zistí, že má túto zákernú chorobu, až keď si niečo zlomia a osteoporóza je už plne rozvinutá. Rednutie kostí postihuje každú tretiu ženu a každého šiesteho

muža vo veku nad 50 rokov. Osteoporotikou stále pribúda. Súvisí to nielen so starnutím obyvateľstva, ale aj so zmenou životného štýlu k horšiemu.

Niektoré skupiny obyvateľstva sú na osteoporózu náchyľnejšie ako iné. „Vo všeobecnosti sú rizikové faktory vyšší vek, ženské pohlavie, skorý nástup prechodu, výskyt osteoporózy v rodine, štíhla útlá postava, málo pohybu, fajčenie, vyššia konzumácia alkoholu a kávy, užívanie niektorých liekov a prítomnosť iných ochorení,“ vysvetľuje P. Masaryk.

Dôležitá je prevencia

Dedičné faktory ovplyvniť nevieme, no je toho veľa, čo dokážeme zmeniť. Zčať by sme mali úpravou stravy. Dôležité je, aby bola bohatá na vápnik, pretože tento minerál je základnou

stavebnou zložkou kostí. Naše kosti predstavujú akúsi zásobáreň vápnika, čiže ak ho máme v tele nedostatok na správnu činnosť srdca, svalov či nervov, telo si jeho hladinu doplní z kostí. Bohaté na vápnik je mlieko a mliečne výrobky, nájdeme ho aj v rastlinných zdrojoch – v maku, brokolici, orechoch či sóji.

Pre pevné kosti sú dôležité vápnik a vitamín D, ktorý pomáha jeho vstrebávaníu.

Pre pevné kosti je rovnako dôležitý aj vitamín D, ktorý je zodpovedný za dobré vstrebávanie a využitie vápnika. Tvori sa v koži pri pobyte na slnku. Prijímať ho môžeme aj v strave, nájdeme ho napríklad v morských rybách, vajciach či v mlieku. Vo vyššom veku si ho môžeme doplniť aj užívaním kvalitných výživových doplnkov, akým je napríklad Vitamín D3 800 I.U. Obsahuje „dėčko“ rozpustené v olivovom oleji, čo zaručuje jeho vysokú biologickú dostupnosť a lepšiu využiteľnosť v organizme.

Svetový deň osteoporózy

Závažnosť tejto choroby a boj s ňou si pripomíname každoročne 20. októbra v rámci svetového dňa osteoporózy. Na jej prevenciu však treba myslieť každý jeden deň. Ved' stačí málo – dodržiavať zásady zdravého životného štýlu, pravidelne sa hýbať a jesť vyváženú stravu. Nečakajte, kým u vás osteoporóza prepukne. Najviac pre svoje zdravie môžete urobiť práve teraz v rámci prevencie.

VN

Žijeme zdravo?

Väčšina obyvateľov Slovenska si myslí, že sa u nás žije nezdravo – ale že sa to týka najmä tých druhých. Podľa prieskumu agentúry TNS si až 81 percent opýtaných myslí, že ľudia na Slovensku žijú nezdravo. Pri hodnotení vlastného životného štýlu však až takí negatívni neboli. „Až tretina Slovákov si myslí, že žije zdravým životným štýlom, ďalšia tretina svoj životný štýl hodnotí negatívne – a to viac muži ako ženy – a zvyšná tretina Slovákov pristúpila k hodnoteniu opatrne alebo sa nedokázala vyjadriť,“ uvádza sa v správe.

Na otázku, čo robia pre svoj zdravý životný štýl, respondenti väčšinou odpovedali: „nefajčím“. Takto sa ich vyjadrilo 71 percent. Nasledovala snaha viac sa pohybovať (59 %), mať na jedálnom lístku zdravú stravu (59 %) a nepiť alkohol (44 %). „Iba 34 percent opýtaných uviedlo, že pravidelne behá alebo cvičí,“ uviedla agentúra. Kým muži viac uvádzali, že pravidelne cvičia (41 %), ženy sa viac vyhýbajú nezdravej strave (60 %). Za základ zdravého životného štýlu považujú respondenti pozitívny prístup k životu (70 %), pozitívne myslenie (67 %) a kvalitný spánok (66 %).

Prieskum sa uskutočnil v apríli na vzorke 500 respondentov od 15 až 65 rokov z rôznych skupín z hľadiska veku, vzdelania a miesta bydliska.

TA

Dajme šancu potravinám domáceho pôvodu

Čoraz väčšiu váhu má odporúčanie, aby ľudia jedli potraviny, vyprodukované v oblasti, v ktorej žijú. Bolo by to najmä zdravšie.

Aká je však realita predaja? Čomu dáva náš obchod a zákazník prednosť? Napriek tomu, že sa neustále hovorí o podpore domácej produkcie, podiel slovenských potravinárskych výrobkov na regáloch predajní v SR v júni 2013 klesol oproti vlaňajším 46 % na 44 %. Vyplýva to z 3. ročníka prieskumu agentúry GfK Slovakia realizovaného pre Potravinársku komoru Slovenska na vzorke 360 predajní.

Podiel slovenských výrobkov v hypermarketoch medziročne klesol zo 47 % na 45 %, v supermarketoch z 54 % na 51 %, v malých predajniach zo 67 % na 61 % a v diskontných predajniach a veľkoskladoch z 32 % na 30 %. SR má tak v porovnaní s okolitými krajinami domáce potraviny zastúpené na pultoch najslabšie. V ČR predstavuje podiel domácich produktov 70,24 %, v Maďarsku 67,47 % a v Poľsku až 81,87 %.

Kvalita a cena

„Výrobky z čerstvého mäsa majú určite inú chuť ako výrobky z dovezeného, niekoľko mesiacov zmrazeného mäsa. Zámer ministra pôdohospodárstva, predávať na domácom trhu 80 % výrobkov vyrobených na Slovensku, má svoju logiku aj opodstatnenie. Naplniť však tento zámer bude veľmi ťažké,“ uviedol na Agrokomplexe v Nitre Stanislav Šilhár z Výskumného ústavu potravinárskeho. Spotrebiteľ by si mal podľa

neho pri mäsových výrobkoch všimnúť na etikete predovšetkým podiel mäsa vo výrobku.

„Po vstupe do Európskej únie sme začali súťažiť na trhu s výrobkami napríklad z Nemecka, kde

SR má v porovnaní s okolitými krajinami na pultoch najmenej zastúpené domáce potraviny.

je chémia skutočne na vysokej úrovni. Ponúkli nám také aditívne látky a prísady, vďaka ktorým saláma s 10 %-ným podielom mäsa vyzerá ako mäsový výrobok. Zvyšok tvorí voda a prídavné látky.“ Pritom podľa S. Šilhára medzi menej kvalitnými a kvalitnými výrobkami nie je až taký

finančný rozdiel, najmä keď sa vezme do úvahy skutočný obsah kvalitnej suroviny.

Tradičné a prírodné mliečne výrobky

Pri mliečnych výrobkoch odporúča potravinársky odborník preferovať prírodné fermentované výrobky typu ovčí syr zo surového mlieka, bryndza či jogurt fermentovaný jogurtovou kultúrou, ktorá má deklarovaný účinok. „Najnovšie vedecké poznatky hovoria, že mliečny tuk vôbec nie je taký nebezpečný, neprijateľný pre zdravú výživu, ako sa hovorilo – práve naopak.“ Zároveň odporúča spotrebiteľovi preferovať výrobky s kratšou dobou spotreby, pretože je menej pravdepodobné, že pri nich došlo k neželaným zmenám.

TA
Foto: TA

Produkcija syrov v SR o percento narástla

Na Slovensku sa v prvom polroku 2013 vyrobilo spolu 16 394,9 tony syrov – bez topených, čo bolo o 0,9 % viac ako pred rokom. Z toho bolo polotvrdých syrov 4 886,8 t, čo je medziročný pokles o 6,9 %. Na celkovej produkcii syrov sa podieľali 29,8 %. Produkcia parených syrov sa, naopak, oživila a dosiahla 2 048,3 t – o 5,1 % viac ako vlni. Výroba topených syrov bola na úrovni 4 998,3 t, o 15,4 % menej ako pred rokom. Masla a ostatných výrobkov z mliečného tuku

sa vyrobilo do konca júna 2013 spolu 3 467,0 t (nárast o 2 %). Produkcia konzumného mlieka bola 166 525,1 t (nárast o 0,9 %). Trvanlivé mlieko malo na celkovej produkcii až 88,9-percentný podiel. Výroba konzumnej smotany mierne (o 1,3 %) klesla, na 15 592,3 t. TA

FAO poukazuje na plytvanie potravinami

Tretina všetkých potravín vyprodukovaných vo svete sa vyplytvá, uviedla Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo FAO. Celkovo

sa ročne nevyužije 1,3 miliardy ton potravín, čo spôsobuje priame hospodárske straty vo výške 750 miliárd USD. Vo svojej novej správe FAO uvádza, že príčinou plytvania potravinami v rozvojových a rozvíjajúcich sa krajinách sú zastarané techniky zberu úrody a vo vysoko-príjmových regiónoch nezodpovedné správanie spotrebiteľov.

Plytvanie potravinami poškodzuje aj prírodné zdroje, od ktorých je ľudstvo závislé. Zafažuje životné prostredie, keďže zbytočne zvyšuje uhlíkové emisie, spotrebu vody a obmedzuje biodiverzitu, pretože si vyžaduje viac pôdy. TA

Sviatok francúzskych vín

Už po štvrtýkrát prináša Lidl svojim zákazníkom nevšedný zážitok v podobe kolekcie exkluzívnych francúzskych vín vo svojej ponuke. Výberové vína z najznámejších vinárskych oblastí Francúzska majú zákazníci možnosť nakúpiť a ochutnať v rámci tematickej predajnej akcie od 30. septembra.

V spolupráci s odborníkmi spoločnosť Lidl nakupovala vína vo Francúzsku priamo od majiteľov jednotlivých chateaux a vybrala tie najlepšie klenoty z vychýrených provincií Bordeaux, Côtes du Rhône, Burgundsko, Languedoc-Roussillon či Alsasko.

Zákazníci si môžu dopriať takmer 60 výborných vín z ročníkov 2005 až 2012. Ako sprievodca pri výbere poslúži brožúra s opisom jednotlivých vín, ale aj s informáciami o vinárskych oblastiach Francúzska a tiež

o vhodných kombináciách vína s jedlom. „V tejto ponuke som našiel vína na každodenný konzum, ale aj vína k výnimočným udalostiam či do archívu,“ hovorí someliér Gabriel Kollár. „Dobré víno nemusí byť zákonite to najdrahšie. Práve naopak, nájdete tu aj veľmi príjemné vína s ľahkým ovocným charakterom za priaznivú cenu. Na druhej strane, nájdete sa tu aj výnimočné vína, ku ktorým sa nedostanete každý deň,“ zhodnotil ponuku francúzskych vín spoločnosti Lidl.

Preneste sa teda v duchu do slnkom zaliatych francúzskych viníc a vychutnajte si poklady, ktoré odtiaľ prichádzajú. A to v cenovom rozpätí od 1,99 € do 14,99 € za fľašu. Urobte si z každého dňa malý

sviatok, veď aj známe francúzske príslovie hovorí, že „deň bez vína je ako deň bez slnka“.

VN

METRO Víno roka

Súboj rekordných 138 vín z produkcie 29 slovenských vinárstiev priniesol 9. ročník súťaže METRO Víno roka. V rebríčkoch TOP 15 suchých a TOP 5 sladkých tuzemských vín mierne prevažujú biele odrody, silný rok má za sebou najmä vinárstvo Elesko.

Z víťazstva v kategórii suchých a polosuchých vín sa tento rok môže tešiť vinárstvo Elesko, ktoré si domov odnieslo zlatú aj striebornú medailu za Chardonnay 1, ročník 2012 – výber z hrozna a za barikové červené víno Dunaj, ročník 2011 – výber z hrozna. Bronzovú medailu získala Frankovka modrá, ročník 2011 – výber z hrozna z vinárstva Víno Matyšák.

Polosladkým a sladkým slovenským vínam tento rok kraľuje ľadové víno Frankovka modrá ružová, ročník 2011 od Vinárskeho závodu Topoľčianky. Druhú a tretiu priečku obsadili Rulandské biele, ročník 2012 – ľadové víno od

Víno degustovala naslepo 12-členná porota; bodovanie bolo podľa medzinárodných pravidiel.

Ladislava Trnovca a biele slamové víno Pálava, ročník 2011 z vinárstva Elesko.

„Chuť slovenských vinárov súťažiť nás teší – odkazuje totiž na vysokú kvalitu nášho vína. Súťaž METRO Víno roka organizujeme, pretože nám záleží nielen na samotnom predaji, ale najmä na šírení dobrého mena slovenských producentov, ktorí sa tomuto ušľachtilému remeslu venujú,“ povedal riaditeľ súťaže Richard Süss.

MJ

Keď víno znie

Vitis Pezinok už dlhodobo spája svoje vína s umením. Po mimoriadne obľúbenom rade Vitis Galéria predstavuje novú kolekciu šiestich akostrých odrodových vín z juhoslovenskej vinohradníckej oblasti s názvom Vitis Symphony, inšpirovanú láskou k hudbe.

Medzi bielymi vínami sú zastúpené Chardonnay, ktoré poteší jemnou vôňou agátového medu, Rizling rýnsky a Rulandské šedé, na Slovensku vzácné pestovaná odroda, zaujme decentne korenistú

vôňou a zlatožltou farbou. Medzi červenými vínami nechýbajú obľúbená Frankovka modrá ani Cabernet Sauvignon s plnou a korenistou chuťou čiernej ríbezle s tmavou čokoládou. Kolekciu uzatvára suché ružové víno – Frankovka modrá rosé s vôňou lesného ovocia.

Fľaše s dizajnom etikiet inšpirovaných hudbou sú vybavené skrutkovými uzávermi, aby ste si mohli pohár kvalitného vína vychutnať kedykoľvek a kdekoľvek.

VN

Vinobranie v Tokaji sa začalo skoro

So zberom hrozna odrody Muškát žltý začali vo vinohradoch v slovenskej časti Tokajskej oblasti rekordne skoro – už koncom augusta. Vysoké teploty počas leta urýchlili proces zrenia. Oberané hrozno je určené na výrobu ľahkých sviežich vín v kategórii akostrých vín a vín s chráneným označením pôvodu. Cukornatosť je podľa pestovateľov veľmi dobrá, Muškát žltý má 19 – 20 stupňov.

Podľa vinohradníka Jaroslava Ostrožoviča sa choroby podarilo tento rok udržať pod kontrolou, aj napriek nízkemu počtu postrekov. Na produkciu „putňových“ vín má priaznivý vplyv daždivé počasie na jeseň, ktoré podporuje rast ušľachtilej plesne botrytídy na bobuliach. Z hľadiska kvantity je tento ročník štandardný. „Pohybujeme sa niekde okolo 5 – 6 ton z hektára, s čím sme veľmi spokojní,“ konštatoval J. Ostrožovič, ktorý obhospodaruje vinice pri obci Veľká Trňa.

TA

Ovocný nektár po novom

Do ovocného nektáru je možné pridávať cukor alebo med až do 20 % celkovej hmotnosti hotového výrobku. Vyplyva to z návrhu vyhlášky o ovocných šťavách a niektorých podobných výrobkoch určených na ľudskú spotrebu, ktorá má po pripomienkovom konaní nadobudnúť účinnosť 1. októbra.

„Ak sa ovocný nektár vyrába bez pridania cukru alebo so zníženou energetickou hodnotou, cukor môže byť úplne alebo čiastočne nahradený sladidlom,“ konštatuje ďalej v predpise Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka (MPRV) SR.

„Tvrdenie, že do ovocného nektáru sa nepridá cukor, a každé tvrdenie, ktoré môže mať pre spotrebiteľa rovnaký význam, sa môže uvádzať len vtedy, ak výrobok neobsahuje žiadne pridané monosacharidy, disacharidy ani žiadnu inú potravinu použitú pre jej sladiace vlastnosti vrátane sladidiel. Ak sa v ovocnom nektári vyskytuje cukor v prirodzenej podobe, tak sa na označení uvedie, že výrobok obsahuje prírodné cukry,“ hovorí text vyhlášky. Ovocným nektárom je podľa nej fermentovateľný, avšak nefermentovaný výrobok získaný pridaním vody do ovocnej šťavy, ovocného pretlaku alebo do koncentrovaného ovocného pretlaku a/alebo do zmesi týchto výrobkov. Cukrom na výrobu ovocného nektáru sa rozumie cukor, fruktózový sirup a ovocný cukor.

TA

Žuvačky inšpirované komiksovým hrdinom

Milovníci dobrodružstiev a komiksových hrdinov si prišli na svoje. Plátkové žuvačky 5 spoločnosti Wrigley, ktoré sú typické dlhotrvajúcou chuťou stimulujúcou všetkých päť ľudských zmyslov, prinášajú intenzívny zážitok, navyše chránia zuby.

Najnovšia limitovaná edícia žuvačiek 5 – The Wolverine – je inšpirovaná filmom o kultovom komiksovom hrdinovi s Hughom Jackmanom v hlavnej úlohe. Vznikla na základe spolupráce spoločnosti Wrigley s distribútorom filmu. Obal s minimalistickou grafikou a s prvkami Wolverina robí z týchto žuvačiek zaujímavý lifestyleový doplnok. **VŠ**

Majonéza bez konzervačných látok

Aj ten najväčší milovník zdravej výživy občas zatúži po niečom „nedovolenom“ a dopraje si. Ak si však vyberie majonézu 75 % repkového oleja od značky SPAK, jeho svedomie môže ostať čisté. Novinka je totiž bez „éčok“, konzervačných látok, neobsahuje ani zahusťovadlá, pridané farbivá či arómu. Krémovú farbu majonéze dodávajú starostlivo vybrané vajíčka, pikantnú chuť zasa citrónová šťava.

Vďaka kvalitným surovinám a starostlivej príprave chutí nová majonéza ako domáca. Navyše, obsahuje 75 % zdraviu prospešného repkového oleja, ktorý má vhodný pomer nenasýtených mastných omega kyselín a vďaka nim pomáha znižovať hladinu cholesterolu v krvi. **VN**

Krtkova torta s lentilkami

Nová limitovaná edícia obľúbenej Krtkovej torty teraz obsahuje na výzdobu balíčok lentieli. Príprava Krtkovej torty je veľmi jednoduchá. Podľa zrozumiteľného návodu ju dokáže pripraviť naozaj každý. Stačí upiecť čokoládový korpus, vydlabať ho lyžicou, naplniť banánmi a následne ho prikryť šľahačkovým krémom s kúskami čokolády. Vrch torty sa posype cestom, ktoré ste získali dlabaním korpusu, a nakoniec spolu s deťmi vyzdobíte tortu pestrofarebnými lentilkami. **MB**

Nové jesenné „džemovanie“

Jesenné ovocie – jablká, hrušky, slivky či hrozno – je nielen plné slnka, ale aj cenných vitamínov a potrebných antioxidantov, ktoré stojí za to uchovať si na sychravé dni. Džemy dnes pripravujeme jednoduchšie a zdravšie ako v nedávnej minulosti. Skutočne kvalitný džem varíme po malých množstvách, nie celú úrodu naraz. Druhým pravidlom je variť ovocnú zmes krátko a želirovanie radšej zabezpečiť pomocou prírodných pektínov. Tretím pravidlom je vhodný pomer cukru a ovocia. Ideálny je 2 : 1, teda 2 diely ovocia a 1 diel cukru.

Nový Korunný cukor želirovací 2 : 1 túto prípravu džemu ešte viac uľahčí. Má správny pomer cukru, prírodných pektínov a kyseliny

citrónovej, a preto je vítaným pomocníkom pri domácej príprave džemu, ktorý si vďaka šetrnému spracovaniu a rýchlemu vareniu zachová všetky cenné látky. **PS**

Tohtoročný hit pre zdravšie stravovanie

Maslo obsahuje 67 % nasýtených mastných kyselín z celkového obsahu tuku a tie zvyšujú hladinu cholesterolu v krvi. Jeho vhodnou náhradou je kvalitný margarín. Flora Gold – novinka

na trhu rastlinných tukových nátierok z portfólia nátierok Flora – je vďaka svojmu zloženiu a chuti plnohodnotnou náhradou tradičného masla. Je vhodná nielen na studenú kuchyňu, ale dá sa využiť aj pri varení a pečení.

Flora Gold má vysoký obsah polynenasýtených mastných kyselín, omega-3 (ALA) a omega-6 (LA) mastných kyselín a obsahuje o 67 % menej nasýtených mastných kyselín ako maslo. To, spolu s pestrou vyváženou stravou pri zdravom životnom štýle, prispieva k udržaniu normálnej hladiny cholesterolu v krvi, a tým pomáha udržiavať aj zdravé srdce. **VN**

Syrová pochúťka vo voľnom štýle

Syr je obľúbenou a vyhľadávanou kulinárskou ingredienciou. Nové ryžové kolieska Racio Free Style so syrovou príchuťou v praktickom desiatiovom balení môžete mať vždy pri sebe. Predstavujú chutnú alternatívu zdravého chrumkania.

Jemné pufované ryžové kolieska majú príjemnú chuť syra, ale menej než 1 % odporúčaného denného príjmu tuku. Prekvapia aj nízkou energetickou hodnotou – tvoria iba 5 %

odporúčaného denného príjmu energie. Môžu si ich teda bez výčitiek dopriať aj milovníci zdravého životného štýlu. **MB**

Kávovo-krémové pokušenie

Každému milovníkovi kávy je nepochybne známa káva Latte, v ktorej sa snúbi šálka espressa s jemne našlahanou mliečnou penou. Vďaka novej čokoládovej tyčinke si teraz môže dopriať toto lahodné

spojenie v novinke – Kofila Latte, ktorá má intenzívnu chuť kávy s krémovou náplňou.

Spolu s tradičnou Kofilou patrí aj Kofila Latte do rodiny čokoládových tyčienok spoločnosti Orion. Jej obal je trojfarebný a okrem typickej žltej farby Kofily evokuje i nové obohatenie o príchuť kávy Latte v bielom a hnedom podaní. **VN**

Zemiakové čipsy majú 160 rokov

Po prvý raz ponúkol hosťovi vypražené tenké zemiakové čipsy George Crum, šéfkuchár reštaurácie v Saratoga Springs v americkom štáte New York. Bolo to 24. augusta 1853. Nebol to však pokus o nové jedlo, ale sarkastická reakcia vynaliezavého kuchára na protivného hosta, ktorý dva razy vrátil podávané hranolčeky, pretože sa mu zdali príhrubé. Crum nakrájal zemiaky na tenké lístky a vypražil ich do zlatista v oleji. Chrumkavé čipsy na tanieri hosťovi na prekvapenie tak zachutili, že sa stali špecialitou reštaurácie. Crum si síce neskôr otvoril vlastnú reštauráciu, ktorej atrakciou bol košík čipsov na každom stole, ale inak si svoj nápad nikdy nedal

patentovať, ani sa nepokúsil rozvinúť obchodovanie s čipsami.

Zemiakovú pochúťku začal vyrábať a dodávať do miestnej obchodnej siete až William Tappendon v roku 1895 v americkom Clevelande. Spočiatku ich pražil v domácej kuchyni, neskôr v malej výrobni. Keď vynálezy viacerých zariadení, ktoré uľahčovali čistenie zemiakov a ich krájanie na čo najtenšie plátky, umožnili výrobu čipsov vo veľkom, zmenili ich zo vzácnej pochúťky na dostupnejšiu. V roku 1921 už vyrábali čipsy viacerí podnikatelia a ponúkali ich vo veľkých baleniach obchody v celej krajine.

Ďalšie sprístupnenie čipsov umožnilo ich balenie do menších vreciek z voskovaného papiera. Odvtedy im už nestálo nič v ceste ku konzumentom po celom svete. Stali sa neodmysliteľnou súčasťou rýchleho občerstvenia napriek varovaniam zdravotníkov pred ich nadmernou konzumáciou. **TA**

Ľadové kávové potešenie

Viete, že ročne sa na Zemi vypije viac ako 400 miliárd šálok kávy a že jej vôňa patrí k najlepšie rozpoznateľným vôňam na svete? Milovníci kávy si okrem horúcej kávy radi vychutnávajú aj chladené kávové nápoje ako ľadovú kávu či caffè latte freddo. V štýlových kaviarňach Café Dias, ktoré sú súčasťou vybraných knihkupectiev Panta Rhei, si môžete vychutnať nielen lahodné espresso či nadýchané kapučíno, ale aj ľadové nápoje z kávy Dias. Tvoria ju zmesi 100 % arabík, ktoré sa navzájom dopĺňajú a dodávajú tejto káve charakteristickú korenistú vôňu a bohatú zamatovú chuť. **LP**

Bylinné zmesi Babky Zelinkovej

Užívame síce návrat k prírode a radi by sme využívali osvedčené možnosti, ktoré nám ponúka. Avšak pri rýchlym životnom tempe nemáme

čas zbierať liečivé bylinky a ani ich nevieme správne skombinovať. Spoločnosť Bio Berkana, ktorá sa špecializuje na zdravú výživu, biopotraviny a na prírodnú kozmetiku, ponúka namiešané bylinné zmesi „Babky Zelinkovej“, určené na rôzne zdravotné problémy.

Ide o trojicu nových zmesí – na chudnutie, pre ženy a na detoxikáciu. Nielenže si pitím bylinkových čajov doplníte svoj pitný režim, ale urobíte aj niečo pre seba a svoje zdravie. **LP**

Ocenená minerálka Budiš

Minerálna voda Budiš má unikátne zloženie minerálov, výbornú chuť a blahodarné účinky na ľudské zdravie. Jej vysokú kvalitu potvrdzuje aj udelenie prestížneho ocenenia „Značka kvality SK“, ako aj skutočnosť, že je u nás najpredávanejšou minerálnou vodou.

Ak hľadáte spôsob, ako naplno využiť svoj fyzický a psychický potenciál,

potrebujete v prvom rade zdravo žiť. K zdravému životnému štýlu patrí kvalitný pitný režim. Minerálna voda Budiš nahrádza nedostatok minerálov v tele, vhodne dopĺňa ich dennú potrebu, priaznivo pôsobí na tráviaci a dýchací systém a na činnosť obličiek. Dopĺňa aj dennú dávku vápnika a chráni tak organizmus pred osteoporózou. **VN**

Spotrebiteľov zaujíma krajina pôvodu

Nedávny prieskum ukázal, že slovenský spotrebiteľ si uvedomuje dôležitosť krajiny pôvodu potravinárskych výrobkov. 35,9 % opýtaných sleduje tento ukazovateľ pri väčšine výrobkov, ktoré nakupuje, 27,1 % respondentov skúma pôvod pri vybraných druhoch. Podiel slovenských výrobkov v nákupných košíkoch (podľa počtu kusov) sa medziročne zvýšil o 5 bodov. V roku 2012 predstavoval 54 %, v tomto roku to bolo 59 %. Pokiaľ ide o potraviny, bol tento podiel na úrovni 75 %, teda najvyššej z jednotlivých kategórií, s výnimkou toaletného papiera (76 %).

Prieskum realizovala v období január až jún 2013 Spoločnosť GfK Slovakia pre projekt Kvalita z našich regiónov na vzorke 1 500 domácností. Celkový počet sledovaných tovarových položiek bol 3 508. Až 82,9 % opýtaných sa vyjadrilo kladne k otázke, či si myslia, že reklama k uvedenej kampani motivuje ľudí ku kúpe slovenských výrobkov. Štvrtý ročník kampane v roku 2014 má akcentovať o. i. aj vplyv kupovania domácich výrobkov na zamestnanosť. **JF**

Chrumkavé pizze so salámou

K obľúbeným teplým pokrmom, ktoré si môžeme rýchlo doma upiecť, patria mrazené pizze od Dr. Oetkera. K bohatému pizzovému sortimentu v jeseni pribudli tri novinky – salámové pizze. Chrumkavá salámová pizza Giuseppe Salami so suchou salámou, červenými feferónkami a kukuricou, pikantná Giuseppe Ham & Salami Hot so šunkou, suchou salámou, zelenými feferónkami, jalapeño papričkami a syrom, ale ak máte chuť na čerstvú pizzu ako od mamy s nepredpečeným cestom, potom asi uprednostíte Pizza Casa di Mama Salame. Jej bohaté obloženie tvorí paradajková omáčka, pikantná saláma, syry mozzarella a eidam a drvené oregano. **BK**

Pivo je priateľský nápoj

O jeho výrobe a mieste v našej spoločnosti sa rozprávame s prezidentkou Slovenského združenia výrobcov piva a sladu SR Júliou Hurnou.

- **Kedysi bolo na Slovensku oveľa viac pivovarov ako dnes. Pije sa menej piva ako v minulosti?**

Posledné dramatické zvýšenie spotrebnej dane na pivo v roku 2003 o 117 percent malo veľmi negatívne dôsledky a vyústilo do zatvorenia siedmich z dvanástich veľkých slovenských pivovarov. V súčasnosti je na Slovensku 30 pivovarov, z toho štyri veľké. Spotreba piva mala od roku 2003 klesajúci trend, ale v posledných dvoch rokoch sa mierne stabilizovala.

- **Možno hovoriť o slovenskom pive, keď sú majiteľmi pivovarov globálne spoločnosti?**

Jednoznačne máme byť ako Slováci na čo hrdí a slovenské pivo je pojem, za ktorým si pevne stojím. Možno nie je celkom známy fakt, že napríklad 85 % surovín, z ktorých sa vyrába pivo v našich členských pivovarochoch, pochádza priamo zo Slovenska.

Slovenské pivo je stále pojem; 85 % surovín, z ktorých sa u nás vyrába, pochádza zo Slovenska.

Globálne spoločnosti vložili nemalé investície do obnovy pivovarov, do technologických inovácií, priniesli nový štýl riadenia a firemnej kultúry. Uvediem príklad: dve zahraničné spoločnosti pôsobiace na Slovensku preinvestovali za posledných 10 rokov viac ako 330 miliónov eur do rozvoja slovenských pivovarov, a to bez daňových prázdnin alebo iných úľav.

Vďaka tomu, že zachovali výrobu piva v takom objeme, aký dnes dosahujú, sa podarilo udržať pracovné miesta v ekonomicky slabších regiónoch Slovenska. Venujú sa tiež rozvoju miestnych komunit, podporujú kultúru, šport a zachovávajú tradície slovenského pivovarníctva. Zároveň rozvíjajú tradičné značky, ktoré boli v regiónoch obľúbené. Môžeme povedať, že pivo je regionálny produkt, a preto ľudia siahnu po tradičnom pive, ktoré poznajú.

Júlia Hurná

- **Aká je pozícia pivovarníctva v našej ekonomike?**

Pivovarnický priemysel na Slovensku je dôležitým sektorom národného hospodárstva. Podľa štúdie spoločnosti Ernst & Young z roku 2011 má výrazný priamy aj nepriamy pozitívny vplyv na našu ekonomiku. Je významným a stabilným zdrojom príjmov štátneho rozpočtu a ďalších verejných rozpočtov vo forme daní a odvodov.

V minulom roku iba na spotrebnej dani získal štát z predaja piva 56,6 milióna eur. Keď k tomu pripočítame DPH, ďalej dane z príjmov právnických a fyzických osôb v pivovarníckom priemysle a nadväzujúcich odvetviach, do štátneho rozpočtu prídre ročne vyše 230 miliónov eur.

Pivovarníctvo vytvára na Slovensku takmer 16 000 pracovných miest, a to najmä v HoReCa segmente, maloobchode a poľnohospodárskej výrobe. Je tradičným zamestnávateľom v lokalitách a regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti, akými sú napríklad Hurbanovo, Šariš, Banská Bystrica, Vyhne, Bytča.

- **Pivo má tradičné miesto v našej gastronomickej kultúre. Prečo a kam chodia Slováci na pivo?**

Pivo je symbolom túžby po spolupatričnosti a vzájomnej komunikácii. Ak sa rozprávame pri pive, rozhovory sa odrazu stávajú menej formálnymi. Posedenie pri pive nás vracia k podstate, že človek je tvor spoločenský, rád sa socializuje a vyhľadáva nové priateľstvá.

Pivo je nápoj, ktorý pomáha vytvárať priateľskú atmosféru. A aj k chutnému jedlu si často doprajeme pohár piva. Pivo podľa mňa najlepšie chutí v spoločnosti, v tradičnej krčme či, ako sa moderne povie – v pube, ale má svoje čaro aj doma, v kruhu rodiny.

- **Pozrime sa na problém kvality. Mnohi sládkovia tvrdia, že z pivovarov vychádza kvalitné pivo, ale potom ho „zlomia“ v hostincoch, výčapoch a pod. Aké sú pravidlá pre predaj a výčap piva?**

S týmto tvrdením súhlasia aj členovia nášho združenia. Pivo vychádza z pivovaru vždy v tej najvyššej kvalite a na to, ako sa s ním nakladá počas prepravy, v skladoch či vo výčape, už pivovary nemajú priamy vplyv. Keďže im však záleží na tom, aby jeho kvalita bola aj potom čo

Pivo z pivovaru má vysokú kvalitu a výrobcovia chcú, aby si ju udržalo až do načapovania zákazníkov.

najvyššia, samotné pivovary z vlastnej iniciatívy organizujú semináre pre prevádzkarov a obslužný personál. Učia ich, ako čo najlepšie uchovať kvalitu piva, ako s ním zaobchádzať, keď je sud narazený, ako čistiť výčapné zariadenia, ale aj ako správne pivo načapovať.

VN

Slováci a pivo

Pivo v SR v roku 2012:

Výroba piva vo fľašiach: 1 838 000 hl

Výroba sudového piva: 961 163 hl

Výroba piva v tankoch: 61 527 hl

Výroba piva v plechovkách: 635 803 hl

Výroba nealkoholického piva: 197 870 hl

Priemerná spotreba piva na obyvateľa:

78,2 l (v ČR 144 l)

Solárna energia pre školy

ZSE v spolupráci s Nadáciou Ekopolis už piaty rok pomáha realizovať projekty investičného alebo neinvestičného charakteru prostredníctvom Nadačného fondu Živá energia. V tomto ročníku bolo zo 60 predložených projektov vybraných 14, ktoré získali finančnú podporu v celkovej výške 90 225 eur.

Väčšina z projektov rieši ohrev teplej úžitkovej vody na strechách školských zariadení, vďaka čomu samosprávy šetria náklady na energie a tie môžu tak následne využiť na financovanie iných aktivít, na ktoré v miestnych rozpočtoch nie sú prostriedky. Napríklad v Devínskej Novej Vsi, kde o nedlho vyrastie na streche ZŠ fotovoltaická elektrárňa, chcú ušetriť financie na

energiách použiť na vyššie odmeny učiteľom. Zaujímavý je tiež projekt na inštaláciu solárnych kolektorov v materskej škole vo Veľkom Mederí. V jedálni tu denne pripravujú jedlo pre cca 170 detí a inštaláciou kolektorov sa výrazne znížia náklady na ohrev vody. **PM**

Dachser podporuje nevidiace deti

Projekt Most medzi svetlom a tmou, ktorý tento rok spustila spoločnosť Dachser Slovakia, podporuje rozvoj priestorovej orientácie nevidiacich

detí. Tá je jedným zo základných predpokladov dobrej integrácie do spoločnosti. V škole pre nevidiacich sa preto deti už od malička učia orientácii v neznámom prostredí.

Dachser Slovakia v rámci projektu podporil výlet detí zo Základnej školy pre nevidiacich v Bratislave do Malých Karpát na biofarmu Príroda a ako správna logistická firma pre ne zabezpečil prepravu. Deti si tu mohli doslova ohmatať zvieratká, vyskúšať detské ihrisko a ochutnať čerstvý ovčí syr i ďalšie dobroty z domácej kuchyne. **VN**

Oriflame otvoril tri detské ihriská

Rozbehnutá výstavba nových bytov akoby zabúdala na potreby ich obyvateľov. Príležitosti na oddych, detské hry a zábavu v bezpečnom a príjemnom prostredí je stále nedostatok a aj tých pár, ktoré fungujú, by si zaslužili rekonštrukciu. Spoločnosť Oriflame sa preto rozhodla pomôcť mladým rodinám a trom mestám darovala nové a bezpečné detské ihriská.

Novovybudované ihrisko v hodnote 6-tisíc eur dostali Spišská Nová Ves a Svidník, ako aj najmenšie mesto na Slovensku – Modrý Kameň. Primátorom ich koncom leta odovzdali regionálne riaditeľky Oriflame Slovensko. O tom, kde nové ihriská vyrastú, rozhodli obyvatelia miest, ktoré sa do projektu zapojili. Tí mohli počas jednodňovej celoslovenskej súťaže v septembri

2012 zahlasovať za svoje mesto podpisom. Zapojilo sa 138 miest a kozmetické poradkyne Oriflame v nich vyzbierali spolu vyše 160-tisíc podpisov.

Na nových ihriskách nechýbajú rôzne preliezačky, bezpečné hojdačky, farebné šmýkačky a čisté pieskoviská od firmy Drevené ihrisko, ktoré spĺňajú prísne bezpečnostné normy. **LP**

GEFCO ČR získalo európske ocenenie CSR

GEFCO Česká republika získalo európske ocenenie CSR, udeľované firemným projektom v oblasti spoločenskej zodpovednosti v 28 európskych krajinách. Jeho projekt bol medzi 20 ocenenými spomedzi 42 predložených projektov. Cieľom hodnotenia je podporovať najlepšie aktivity v oblasti spoločenskej zodpovednosti na báze partnerstiev medzi firmami a neziskovými organizáciami.

GEFCO ČR predstavilo projekt Little Clown, ktorý vypracovalo jeho personálne oddelenie v spolupráci s neziskovou nadáciou Provázek a spoločnosťou Little Clown. Projekt zahŕňal zorganizovanie dňa zameraného na umelecké aktivity so zábavnými, ako aj terapeutickými témami (mejkap, maľovanie, vyrábanie bábok) pre zanedbávané a choré deti z centra v Miloviciach. **ZL**

Šetrnejšie osvetlenie pre Betliar a Krásnu Hôrku

Národné kultúrne pamiatky hrad Krásna Hôrka a poľovnícky kaštieľ v Betliari patria k významným miestam našich dejín. Kaštieľ Betliar každý rok priláka okolo 20 000 návštevníkov z celého sveta. Hrad Krásna Hôrka podstupuje po poškodení rozsiahlym požiarom v roku 2012 náročnú rekonštrukciu. Vďaka nápadu študenta Obchodnej akadémie v Rožňave Juraja Oravca a podpore z Nadačného fondu Živá energia a ZSE svietia v týchto dvoch prevádzkach Slovenského národného múzea od tohto leta úspornejšie.

Projekt spočíva vo výmene klasických žiaroviek za novú LED technológiu. Výmenou klasických 40-wattových žiaroviek za osvetlenie typu LED s výkonom len 4 W sa navyše zvýšila svietivosť, výhodou je aj zníženie produkovaného tepla v blízkosti cenných obrazov. Úspora bude až 5 000 eur ročne; podpora projektu bola v sume 4 500 eur. **ES**

Tablety do priemyselky

Tridsať prvkov Strednej priemyselnej školy (SPŠ) strojníckej v Považskej Bystrici študujúcich odbory strojárstvo a technika a prevádzka dopravy dostane nové tablety v hodnote takmer 7 000 eur. Najväčšou časťou, sumou 2 000 eur, prispela k tomuto daru domáca strojárka spoločnosť Sauer Danfoss.

Podľa riaditeľa školy Tibora Macháča ide o snahu zatriaktivniť ťažké technické odbory, o ktoré je medzi študentmi klesajúci záujem. „Sľubujeme si od toho čiastočnú elektronizáciu vyučovania. Budeme sa snažiť prepojiť klasickú výučbu s výučbou pomocou takýchto elektronických zariadení. Na skvalitnenie vyučovacieho procesu touto formou sme použili prostriedky, ktoré sme získali z dvoch percent dane,“ povedal.

Riaditeľ spoločnosti Sauer Danfoss Miloš Kraus je presvedčený, že podobná podpora technických odborov je potrebná i vzhľadom na tradíciu strojárstva na Považí. „Potrebujeme dorast pre stredné a vyššie technické kádre. V tomto roku by už mali prví absolventi končiť štúdium na technických univerzitách, takže verím, že nejaké ovocie to prinesie,“ uviedol.

TA

Intenzívne jesenné krémy Doliva

Zelené zlato v kozmetike Doliva pripravilo trojicu bojovníkov proti vráskam a na regeneráciu suchej pokožky: krém Doliva Intensivcreme Light s príjemnou vôňou a výťažkami z toskánskych olív sa rýchlo vstrebáva a nezanecháva mastný film, takže je vhodný i pod mejkap. Vďaka olivovému oleju, vitamínom A a E, pantenolom a formule na ochranu buniek ošetruje a chráni pokožku pred starnutím, zlepšuje proces obnovy buniek a bojuje proti vráskam.

Doliva Intensivcreme Exklusiv je určená pre vekovú kategóriu 40 – 45+. Obsahuje vysokokvalitný toskánsky olivový olej, vitamín A, izoflavóny a formulu Derm-A-Favón, ktoré

pôsobia na zlepšovanie štruktúry pleti. Je určený najmä na suchú pleť a podporuje vlastnú regeneračnú schopnosť pokožky. Mastnejší krém Doliva Intensivcreme + vitamíny A, E s včelím voskom je vhodný skôr pre staršiu generáciu. **VN**

Naše mačky milujú kvalitnú stravu

Na Slovensku žije viac ako 2 milióny domácich zvierat, z toho takmer 750 000 mačiek. Podľa prieskumu, ktorý urobil vlani Ipsos Marketing pre spoločnosť Mars, chová u nás 25 % domácností minimálne jednu mačku. To radí Slovensko mierne nad priemer EÚ. Svojim mačacím miláčikom aj doprajeme. Trh s mačacím krmivom predstavuje 24 % z celkového trhu so stravou pre domáce zvieratá a ročne vygeneruje tržby v hodnote 9,5 milióna eur.

Spoločnosť Mars rozšírila portfólio krmív pre mačky o prémiovú značku Sheba v podobe individuálne balených praktických vreciek. Individuálne balenia tvoria u nás až 37 % trhu.

Vrecká Sheba Delicato a Sheba Cuisine obsahujú v rôznych variantoch kuracie, morčacie alebo hovädzie mäso alebo kúsky tuniaka a príchuť lososa. **VN**

Viac farieb do slovenských domácností

Okrem dobrej ceny a nízkej spotreby elektrospotrebičov sú dnes dôležité aj dizajn a farba. Slúžia totiž nielen ako pomocníci, ale často tvoria aj elegantný doplnok domácnosti. Trend farebných elektrospotrebičov sledujú takmer všetci výrobcovia, ktorí prinášajú technické novinky s čoraz atraktívnejším dizajnom a farbami.

„Teraz sú v móde červená, višňová a fialová farba domácich spotrebičov,“ hovorí Miroslav Šaškovič zo siete Expert Elektro. Prieskum v predajniach tejto siete na Slovensku ukázal, že u nás stále prevláda trend zladíť farbu spotrebičov s kuchynskou linkou a využívanie výrazne odlišných farieb je zatiaľ opatrné.

„Nájdu sa však aj zákazníci, ktorí radi

experimentujú. Kupujú si drobné elektrospotrebiče ako kávovar či rýchlovarnú kanvicu vo fialovej, červenej alebo zelenej farbe. Z ponuky vysávačov sa darí najmä zeleným,“ dodáva M. Šaškovič. „V našej ponuke je veľa elektrospotrebičov, ktoré svojimi farbami môžu zdôrazniť štýl a osobitosť celej domácnosti. Napríklad domáci kávovar Krups Dolce Gusto máme od neutrálnej

bielej a striebornej cez štýlovú čiernu až po sytočervenú. Osobitý ráz môže získať aj obývačka s televízorom červenej, ružovej či zelenej farby, ktorú ponúkajú televízory značky Loewe. Eleganciu a štýl dodá interiéru aj farebné podsvietenie televízorov – Ambilight, ktoré zároveň šetrí aj zrak.“ **AK**

Nové rýchle chladenie nápojov

Podľa štatistik sú v slovenských domácnostiach energeticky najnáročnejšie chladničky a mrazničky. Podiel ich spotreby energie na celkovej spotrebe domácnosti predstavuje až 26 %. Odhaduje sa, že v Európe spotrebujú kombinované chladničky/mrazničky 85 TWh elektriny ročne, čo zodpovedá energii potrebnej na napájanie viac ako 20 miliónov domácností. Konzorcium RapidCool vyvinulo zariadenie na ochladenie plechoviek a fliaš s nápojmi z izbovej teploty na 4 °C za 45 sekúnd alebo rýchlejšie. Výsledky ukazujú viac ako 80-percentnú

úsporu energie v porovnaní s niektorými štandardnými chladiacimi zariadeniami s otvorenou čelnou stranou a 54-percentné úspory v porovnaní s automatmi na výdaj nápojov so sklenenými dvierkami (tieto čísla sú založené na ochladení 200 x 500 ml plechoviek za deň). Potenciálna úspora nákladov na elektrinu je asi 580 € na chladničku za rok (pri predpokladanej cene elektriny 0,14 EUR/kWh).

Ako to funguje? RapidCool sa zameriava na rýchle ochladenie malých objemov. Na ochladenie nápoja najrýchlejším možným a pritom relatívne rovnomerným spôsobom sa kvapalina musí účinne premiešať. Patentovaná technológia RapidCool V-Tex dokáže nápoj premiešať bez toho, aby po otvorení šumel.

Konzorcium RapidCool, ktoré vedie dodávateľ predajných automatov Vending Marketing DOO (Slovinsko), má ďalších štyroch partnerov z priemyslu a univerzít z V. Británie, zo Španielska a z Holandska. **MJ**

Nový parfum Instinct for Her

Spoločnosť Avon v spolupráci so svetoznáμου herečkou Megan Fox prináša nový exotický toaletný parfum Instinct for Her z kategórie kvetinových ovocno-drevitých vôní. Vytvoril ho úspešný parfumér Rodrigo Flores-Roux.

Parfum je určený najmä pre sebavedomé a odvážne ženy. Vôňu tvorí zmes sviežich tónov

zelene, mandarínky a karamboly a jej jadro dopĺňajú tóny exotického kamélie, pivónie a vodného lekna, ktoré sú podporené základnými tónmi zmyselných svetlých drevín a santalového dreva. **VN**

Módna kolekcia Reserved

Značka Reserved prichádza so štýlovou dámskou kolekciou jeseň/zima 2013 – 2014. Tvárou kampane novej sezóny je známa dánska modelka Freja Beha Erichsen. Jej chlapčenský vzťah a štýl dobre korešpondujú s charakterom

novej kolekcie, inšpirovanej 90. rokmi minulého storočia. Jej základné trendy sú: Wild Life, čo predstavuje pohodlnú kolekciu, inšpirovanú britskou prírodou s jesennou farebnou paletou. Typické sú leopardie vzory, kožušínové vesty a štruktúrované svetre. Grunge zasa preferuje vrstvené materiály, odvážne kombinácie vzorov, hrubé kožené bundy a výrazné doplnky. Premium Soldier je vojenský štýl adaptovaný napríklad na bežné odevy, vhodné do kancelárie. Charakterizujú ho zlaté gombíky a retiazky na čiernych modeloch.

Pánska kolekcia ponúka širokú škálu oblečenia od voľnočasového až po elegantný office štýl v troch trendoch: Dandy Nature s prírodnou zemitou paletou farieb a trendových svetrov, Elegant Darks charakterizuje čierna a šedá farba odevov a minimalistické strihy oblekov i kabátov. Naopak, Projection predstavuje muža ako moderného cestovateľa vo farebnom športovom oblečení či voľných prešivaných bundách s kontrastnými detailmi. **AŠ**

Značka F&F v našich obchodoch

V srdci Londýna, jedného z centier svetovej módy, predstavila módna značka F&F svoju dámsku a pánsku kolekciu na sezónu jeseň/zima 2013. O atraktívne kombinácie sa postaral známy newyorský stylista Luis Rodríguez, ktorý okrem kampaní a svetových módnych magazínov úspešne spolupracuje aj s touto značkou.

Prezentáciou po prvýkrát na londýnskom móle značka F&F potrdila svoju pozíciu v módnych kruhoch. Jej kolekcie sú dostupné vo viac ako 2 000 predajniach v dvanástich krajinách sveta vrátane Slovenska. **VN**

Ak chcete svetlejšiu pleť

Vplyvom slnečného žiarenia, genetických a hormonálnych zmien, prípadne pre chorobu

kože či vnútorných orgánov niekedy dochádza k poruchám pigmentácie kože, ktoré sa prejavujú nadprodukciami pigmentu – hyperpigmentáciou. Značka Dermacol vyvinula nový rad Whitening – bieliacich prípravkov na korigovanie pigmentových škvŕn. Denný a nočný krém Dermacol Whitening face cream obsahuje aktívne látky potláčajúce syntézu melanínu, pohlcujúce lúče UV B žiarenia a zabráňujúce nadmernej pigmentácii.

Ďalšími produktmi sú čistiaci gél s mikroperličkami a krém na ruky s bieliacimi účinkami, ktorý pomáha redukovať existujúce pigmentové škvŕny. **AK**

Pre pekný biely úsmev

K tradičným receptom na belší úsmev pribudlo bielenie modrou penou. Na trhu sa totiž objavila zubná pasta Signal White Now Gold vyzbrojená trojnásobnou bieliacou silou bluelight technológiou. Tá zaručuje rozdiely viditeľné už po jednom použití.

Novinka je šetrná k ďasnám a zubom, ktorým ponúka fluoridovú ochranu. Je vhodná na každodenné používanie. Zaručene biely úsmev si tak s novinkou značky Signal môže užiť každý aj bez návštevy zubára. **VN**

Notebook, ktorý mení spôsob života

Nový Samsung ATIV Book 9 Lite v sebe snúbi dokonalejší dizajn a inteligenciu. Už nemusíte robiť kompromisy medzi tým, čo sa vám páči, a tým, čo je, naopak, funkčné, pretože Samsung ATIV Book 9 Lite ponúka oboje.

Svojou hrúbkou 16,9 mm a hmotnosťou 1,44 kg prekonáva väčšinu bežných tenkých notebookov. Môžete ho brať všade so sebou, pretože zaberie menej miesta než kniha. S touto novinkou sa na svojich cestách už nebudete nudiť, či už ich strávite produktívne alebo sa budete chcieť zabaviť dobrým filmom. ATIV Book 9 Lite sa stane štýlovým doplnkom, bez ohľadu na to, či si vyberiete elegantnú bielu farbu alebo čiernu „klasiku“. **JF**

Kreatívny účes s Toni & Guy

S novou kolekciou vlasovej kozmetiky Creative spoločnosti Unilever z dielne kaderníckych majstrov Toni & Guy môžete mať ten najmodnejší účes. Súčasné vlasové módné trendy odporujú zemskej príťažlivosti, uprednostňujú štruktúrované dlžky, silnú fixáciu a odvážne tvary.

Noví vlasoví stylingoví pomocníci na výrazné štruktúry a pevnú fixáciu vám to umožnia. Môžete mať vlasy vyčesané hore, dole, mužský či ženský štýl – všetko je možné. Kolekciu tvorí tvarujúca pasta, extrémne tužiaci lak a tužiaci gél na vlasy. **GP**

Kde vziať nových zákazníkov?

Strácať zákazníkov nie je pre podnikateľov príjemné, no mnohí stále nevedia nájsť recept, ako tomu zabrániť a čím si ich udržať.

Hneď na začiatku musím priznať, že názov tohto článku nie je úplne presný. Vlastne by sa mal volať „Ako zvýšiť svoj obrat v podnikaní?“ No pravdou je, že väčšina klientov, ktorí sa na nás obrátia so žiadosťou o marketingové poradenstvo, nám položí otázku: „Kde vziať nových zákazníkov?“ Prečo?

Pretože si buď neuvedomujú, alebo nepripúšťajú, že zlepšenie starostlivosti o zákazníkov už existujúcich by možno zvýšilo ich obrat oveľa efektívnejšie. Chcú pripraviť direct mailovú kampaň a osloviť nové firmy, spustiť reklamu na internete či objednať priestor v klasických médiách. Ale keď im povieme, že by mali pravidelne komunikovať so svojimi dnešnými klientmi, pripadá to mnohým ako strata času a peňazí. Tí už predsa nakúpili!

Pravidelná komunikácia s existujúcimi zákazníkmi upevní ich lojalitu.

Nechcem tu rozoberať podnikanie, ako je obchod s potravinami, kde dôležitosť lojality, hádam, nikomu vysvetľovať netreba. Aj pri tovaroch dlhodobej spotreby sa následná pravidelná komunikácia s existujúcimi zákazníkmi premietne do lepších vzťahov, ochoty prísť niekedy znova, zaplatiť si update či rozširujúce služby alebo odporučiť firmu ďalším známym. Posielať newsletter vás nemusí stáť takmer nič, dá sa to robiť elektronicky. Dá sa to dokonca robiť často, no iba tak často, ako ste schopní pripraviť zaujímavý a užitočný obsah.

Ponúknite riešenie problému

Ono „stáť takmer nič“ neznamená, že to bude bez práce, skôr naopak. Extrémne dôležité je, aby ste v komunikácii so zákazníkmi mali čo ponúknuť. Myslite na to, že hodnotná informácia je veľmi žiadaný benefit, ale samotná propagácia vašich produktov nikomu hodnotu neprináša. Až príliš často si ľudia zamieňajú samochoválu s reálnou ľudskou komunikáciou. Majú pocit, že stačí rozposlať krátke pripomenutie, „že tu sú“, a čitatelia to zaregistrujú a zapíšu si do pamäti. Mýlia sa. Človek je ochotný prečítať si

aj čosi reklamné, ale nie strácať čas, ktorého nemá nazvyš.

Preto predtým, ako na čitateľa spustíte svoje predajné argumenty, považujte o tom, čo by ho mohlo trápiť a s čím by ste mu mohli pomôcť. Ak

totiž takéto boľavé miesto objavíte a dokázate poukázať na možnosti „liečenia“, dostane vaša informácia úplne iný rozmer. Aj keby sa čitateľ listu nepoponáhľal práve čosi u vás nakúpiť, mal by mu v mysli zostať aspoň záznam, že ste človek, ktorý mu má čo rozumné povedať.

Vernostné programy – áno či nie?

Program, ktorý má podporovať opakované nákupy, môže byť úžasným nástrojom zvyšovania predaja, ak sa robí správne. Alebo nesmiernou pascou na mrhanie časom i peniazmi, ak sa nastaví dobre. Nudných a bezduchých kariet na zbieranie bodov je už rozdaných až príliš veľa a zákazníci sú trochu rezistentní.

Čím ich teda presvedčiť? Odborníci na zákaznícku vernosť hovoria o troch dôležitých krokoch. Tým prvým bude stanovenie jasného cieľa, ktorý má zákazník dosiahnuť. Druhým dôležitým bodom je vaše rozhodnutie, aké aktivity musí zákazník urobiť, aby sa priblížil k cieľu. A v treťom kroku musíte vymyslieť a poskytnúť zákazníkovi výhodu či odmenu, ktorá ho

skutočne zaujme. Samozrejme, že pre vaše podnikanie je výborné, keď odmenou môže byť váš výrobok. Starbucks v čase mojej dovolenky na Rodose ponúkal program, kde každá šiesta káva bola

Dbajte o súčasných zákazníkov – nepustite z hrsti holuba, zatiaľ čo naháňate vrabca!

zadarmo. Zákazníci, ktorí si radi zídu na kavičku, si v dovolenkových destináciách vyberajú z veľkého množstva možností. Ale keď je niekde káva naozaj dobrá, dosiahnuť odmenu nie je náročné a cieľ sa nestráca v nedohľadne. Prečo nejst práve sem?

Vyjdite v ústrety hravosti klientov

Nemám k dispozícii konkrétne merania, ale myslím si, že úspech dosahuje aj firma Yves Rocher, ktorá za opakované nákupy poskytuje verným zákazníčkam zľavy a kozmetické darčeky. Dôležitým faktorom je pravidelnosť zásielok, ale tiež vytváranie čo najosobnejšieho vzťahu. Pošta prichádza adresne na meno a firma nikdy nezabudne na narodeninový darček.

Náročnejšia je úloha marketéra, ak vaše produkty nemôžu byť priamym darčekom. Tu sa oplatí prejavovať viac kreativity a vložiť do programu prvky hry, napätia, zábavy. Nejde totiž o cenu získanej odmeny, často je to práve súťaživosť a hravosť, ktorá ľudí nadchne viac než hmotný benefit.

Prvý krok je najdôležitejší

Ludia sa občas dajú zaregistrovať do súťaže, ale potom nepodniknú žiadne kroky. Pri surfovaní po internete som objavila informáciu o zaujímavej metóde na zvýšenie motivácie, ktorú použila zahraničná umývačka áut. Na karte vernostného programu bolo potrebné zozbierať osem pečiatok a potom mal zákazník jedno umytie zdarma. Fungovalo to, ale chceli dosiahnuť viac, a tak skúsili aj inú formu.

Vytlačili kartičku s desiatimi políčkami na zbieranie pečiatok, kde prvé dve políčka opečiatkovali vopred – ako darček pre nového zákazníka. A počet ľudí, ktorí celý program dotiahli do konca, sa takmer zdvojnásobil! Áno, prekonal prirodzenú ľudskú vlastnosť odkladania a „pomohli zákazníkovi začať“. Aj keď úloha bola

v oboch prípadoch rovnaká, mentálne nastavenie ľudí bolo odlišné.

Pozor na konzistentnosť komunikácie

Keď budete najbližšie uvažovať o tom, ako oslovíte nové cieľové skupiny, zamyslite sa, či robíte všetko, čo môžete, pre svojich dnešných klientov. Nie vždy je honba za novými zákazníkmi ten správny postup. Posolstvo, ktoré je potrebné komunikovať potenciálnym novým zákazníkom, sa nemusí vždy zhodovať s posolstvom, ktoré oslovilo a priviedlo k vám už existujúcu klientelu. Spôsobí chaos v ich mysli je veľmi riskantný

Pouvažujte o tom, čo by mohlo klienta trápiť a s čím mu môže vaša ponuka pomôcť.

krok, namiesto zisku môžete zaznamenať nepríjemný výpadok v príjmoch. Aby ste, ak budem parafrázovať staré príslovie, nepustili z hrsti hobluba, zatiaľ čo ste naháňali vrabca!

Jana Škutková

www.marketingovo.sk

Ilustračné obrázky: SXC, SP, SB

Darčeky zo zľavových portálov

Prostredníctvom zľavových portálov sa najviac predávajú produkty s cenou do 15 eur. V roku 2013 bol doteraz najväčší záujem o viazanie diplomoviek, USB kľúče a pánske boxerky. Vyplýva to zo štatistik portálu Zľavomat.

„Neustále sledujeme aktuálne požiadavky zákazníkov a podľa nich potom staviame ponuky. Prichádzame s novými, ale opakujeme aj úspešné a žiadané evergreeny,“ priblížil riaditeľ portálu Tomáš Sroka. Medzi najobľúbenejšie v kategórii tovarov patria fotografické darčeky ako fotoobrazy, fotoknihy či tlač fotografií. V popredí záujmu o zľacnený nákup je aj elektronika, drogéria, pánska spodná bielizeň či pomôcky do domu. Asi 60 % nákupov na portáli robia ženy.

TA

O Vaše zásielky sa postaráme, ako o vlastné.

Zberná služba - preprava tovaru s hmotnosťou do 2 ton, alebo 2 ložných metrov s dôrazom na **zvýhodnenú cenu**.

Sme v spojení s **35 krajinami** s viac ako **10 pravidelnými linkami denne** do celej EÚ.

GEFCO

LOGISTICS FOR MANUFACTURERS

Customer Service
customer.service@gefco.sk
+421 (0)33 321 32 39
www.gefco.sk

Ako zvládať zmenu alebo: myslite na mozog

„Zmena“ – takmer zaklínadlo doby. Stretávame sa s ňou na každom kroku, vari v každom rozhovore, každý deň, každý okamih. Ako ju však úspešne zvládať vo firemnom prostredí?

Zmena je, bola a bude stále prítomná. Považujeme ju za bežnú súčasť osobného i pracovného života, no napriek tomu samotná myšlienka na zmenu v nás nezriedka vyvoláva neprijemné pocity, neistotu, strach, stres, niekedy až katastrofické scenáre.

Vo firemnom a podnikateľskom prostredí manažéri a lídri chápu potrebu a nevyhnutnosť zmeny, sú ochotní pripustiť aj jej prínosy, ale keď príde „na lámanie chleba“ – reštrukturalizáciu, fúziu tímov, znižovanie stavu pracovníkov, zmeny v zabehnutých postupoch, alebo len keď musia prinútiť ľudí, aby zmenili svoje správanie – akoby im toto pochopenie bolo málo platné. Aj keď navonok prejavujú sebavedomie a istotu, vnútorne cítia obavy, strach, neistotu. Napriek tomu, že do zmeny vkladajú veľké úsilie, všetok

Namiesto zahltenia ľudí informáciami je užitočné využiť ich vlastné myšlienky a skúsenosti.

svoj um, veľa presvedčania, sľubov aj hrozieb, na strane zamestnancov sa stretávajú s nepochopením, viditeľnou nechufou až odporom, polovičatosťou, výhovorkami, vyčkávaním. Aké frustrujúce, stresujúce a namáhavé. Rozpor medzi našim tak jasným, zmysluplným a prínosným zámerom a jeho reálnym dopadom a výsledkom jeho realizácie je nezriedka zarážajúci. Ako je to možné?

Najskôr trochu vedy: za nechuť k zmene môže mozog

Možné vysvetlenia nám ponúka moderná neuroveda. Ak naozaj chceme, aby zmena nastala, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť hlavnému

nástroju: nášmu mozgu. Pre každého manažéra – lídra, ktorý chce naozaj uspieť v zmene, je porozumenie toho, ako funguje ľudský mozog, nielen vhodnou pomôckou, ale dnes už takmer nevyhnutnosťou.

Všetci v nejakej miere odmietame zmenu a skutočné dôvody sa nám často veľmi ťažko hľadajú. Náš odpor k zmene je úplne prirodzený a reakcie na zmenu sú univerzálne a predvídateľné. Všetci odpovedáme na zmenu tým, že sa jej snažíme vyhnúť.

Mozog moderného človeka funguje v podstate rovnako ako mozog našich pra- pra- prapredkov.

Stále rovnako na nevedomej úrovni mapuje prostredie a hovorí nám, či to, čo sa deje, ohrozuje naše blaho alebo nie. Ak zistí niečo, čo sa odlišuje od toho, čo očakáva či predvída, identifikuje to ako hrozbu a zameria na ňu našu pozornosť. Kontrolu preberá časť mozgu známa ako **limbický systém**. Ten nás pripravuje na to, aby sme hrozbe čelili v podstate tromi automatickými reakciami: útok, obrana, zmeravenie. Ak sme v podruží tohto skôr primitívneho (limbického) systému, je úplne zbytočné hovoriť o zmysle a poslaní čohokoľvek nového. Nepočujeme, lebo sa sústreďujeme na prežitie. V praxi sme

potom svedkami skôr emotívnych reakcií ľudí, odmietania nového a obhajoby obvyklých, naučených akcií a postupov.

Zmena si pýta viac energie

Zmena si vyžaduje, aby sme zmenili nielen naše správanie, ale aj myslenie, často aj zásadným spôsobom¹. Tá časť nášho mozgu – **prefrontálny kortex** (PFC, označovaný aj ako „pracovná pamäť“), ktorú potrebujeme na to, aby sme mysleli „po novom“ a vymysleli nové postupy, si vyžaduje na svoje bezchybné fungovanie veľa energie, ktorá sa v situáciách ohrozenia sústreďuje na zabezpečenie funkcií nevyhnutných pre naše prežitie.

O ľuďoch nepremýšľajte ako o pasívnej komodite, ale ako o zdroji významnej konkurenčnej výhody.

A tak namiesto toho, aby sme boli schopní niečo nové vymyslieť, vidieť v zmene príležitosť, riskovať, nájsť a zohľadniť nové informácie a podobne, správame sa skôr zvykovým spôsobom, podľa vzorcov, ktoré sú uložené v trvalých zápisoch v časti mozgu zvanej **bazálne gangliá**. Tie obsahujú obrovské množstvo informácií, sú veľmi efektívne a vyžadujú si len minimum energie. Ako hovorí doktor Jeffrey Schwartz z Losangelskej univerzity, „kontroluje naše návykové správanie, nad ktorým nemusíme premýšľať“. K takémuto správaniu patrí väčšina toho, čo robíme v práci. Toľko k základnému vedeckému rámcu hovoriacemu o tom, ako sa správa náš mozog a my s ním, keď sme vystavení zmene. Možno nám to vysvetľuje mnohé z toho, čo sa deje v našej realite, ale aj to, prečo sa také množstvo veľkých či malých iniciatív a aktivít zameraných na zmenu končí neúspechom.

Ako je to dnes: dôvody neúspechu v praxi

Čo sa v praxi deje? Uplatňujú sa mechanizmy „best practice“, ktoré podľa Waltera McFarlanda² prispievajú k doterajším „mizerným výsledkom zmenových iniciatív“. Spomeniem len niektoré typické:

- Trvalo nedostatočná príprava: zmena vždy vtedy desí a prekvapí zamestnanca.
- Vnímaná potreba „vyvolať naliehavosť“³, to znamená potreba „motivovať“ zamestnanca priamou alebo nepriamou hrozbou.
- Vykonávať zmenu v smere „zhora nadol“: iba niekoľko jednotlivcov je aktívne zapojených do zmeny a s ostatnými sa komunikuje buď nedostatočne, alebo neúprimne.
- Na realizáciu zmeny je privolovaný externý poradca, ktorý skúma, čo všetko je zlé,

a nedostatky následne podrobne analyzuje s dotknutými zamestnancami s cieľom, aby vykonali nápravu (teda aby nasledovali jeho odporúčania).

- Manažér na presadenie zmeny používa „osvedčený“ motivačný nástroj v podobe cukru a biča alebo sa snaží o prospešnosti zmeny svojich zamestnancov presvedčiť, v očakávaní, že to pochopia a vykonajú.
- Často sa ako nástroj realizácie zmeny uplatňuje takzvaná konštruktívna spätná väzba: najskôr sa ukáže, čo zamestnanec robí zle, a potom mu vysvetlíme, ako to má robiť správne.

Zmena „zhora“ nefunguje

K čomu tieto „best practice“ vedú, to poznáme zo života. Netreba už vysvetľovať, že keď „vyvoláme naliehavosť“ a motivujeme ľudí tým, že keď k zmene nedôjde, bude zle (prepúšťanie, zatvorenie podniku, zlúčenie s iným tímom a tak ďalej), vyvoláme pocity diskomfortu a namiesto toho, aby sme ich pre zmenu získali, tak im ju (silou) vnútíme.

Podobné, ak nie ešte horšie dôsledky má spôsob, ak je zmena vedená chaoticky a nie je pripravená. To vyvoláva u zamestnancov zmätok, posilňuje už aj tak silnú neistotu a vedie ich k pasivite. Keď je zmena vedená „zhora“, pripravujeme zamestnancov o naplnenie ich primárnych sociálnych potrieb⁴, ktoré sú hybnou silou ich správania na pracovisku.

A čo ostatné praktiky zamerané na zmenu správania ľudí? Efekt a dopady sú rovnaké: reakcie ohrozenia, zosilnené emócie a znížená schopnosť kreatívneho jasného myslenia. Zoberme si príklad, keď sa niekoho snažíme k zmene presvedčiť tým, že mu prostredníctvom „konštruktívnej spätnej väzby“ hovoríme, aký negatívny dopad má (mala) jeho činnosť. Väčšina ľudí je expertmi na zdôvodnenie a obhajobu svojho správania a na nachádzanie výhovoriek/dôvodov, prečo sa nemení.

A ako by to malo byť odteraz: kľúč je v zmene myslenia

Je zrejmé, že nastal čas, aby sme premýšľali o zmene inak. A začať môžeme, slovami W. McFarlanda, tým, že budeme „odlišne premýšľať o ľuďoch – nie ako o komodite, ktorá je ľubovoľne poháňaná a postrkovaná, ale ako o zdroji reálnej a významnej konkurenčnej výhody. V druhom kroku budeme nazerať na zmenu odlišne – nielen ako na stálu krízu, ale ako na príležitosť lepšie sa pripraviť a vybaviť sa na riadenie organizačných zmien, ktoré vnímame ako normálnu súčasť biznisu a príležitosť osobného rozvoja a rastu.“

Zmena si vyžaduje zapojenie, angažovanosť zamestnancov. Aby sa ľudia zmenili a plne zapojili, potrebujú sa dostať do správneho mentálneho nastavenia (takzvaného „ústretového

nastavenia“), keď sa naplňajú naše primárne potreby, a to vrátane sociálnych. V tomto mentálnom nastavení sa ľudia lepšie učia, sú schopní prijímať a spracovávať viac informácií, menej sa nechajú rozptyľovať silnými emóciami, lebo sú schopní tlmiť emočné centrum (limbický systém a amygdala) a majú uvoľnenú plnú kapacitu na premýšľanie, riešenie problémov a rozhodovanie.

Zmenu nevnímajte ako krízu, ale ako príležitosť k vlastnému osobnému a profesionálnemu rastu.

Čo nám teda poznatky modernej neurovedy hovoria o tom, čo ľudia potrebujú na plné zvládanie procesu zmeny?

1. možnosť premýšľať,
2. vytvoriť „ústretové nastavenie“,
3. pomáhať tvorbe nových myšlienok a nápadov,
4. ukotviť nové myšlienky.

Prechod z fixného na rozvojový mód

Možnosť premýšľať. Počas celého nášho života sa náš mozog mení. Učenie a zmenu máme zakódované (hoci nemáme radi, keď nás niekto k zmene núti). Samozrejme, že náš potenciál mení sa neznamená, že sme k zmene ochotní, obzvlášť ak máme takzvané „fixné nastavenie mysle“. Napríklad ako direktívny líder uveríte tomu, že to je osobnostná črta, ktorú nemôžete zmeniť. Žiadny proces zmeny vám nepomôže zmeniť váš štýl riadenia, kým nezmeníte svoje nastavenie mysle z fixného na rozvojové (rastové)⁵ – ľudia sa meniť môžu a je to bezpečné, aj keď pri tom robia chyby.

Lídri sú zodpovední za vytvorenie prostredia

je užitočné využiť ich vlastné myšlienky, skúsenosti, používať príbehy, metafory a historiky. Zároveň využívame individuálne sociálne motívatory spomenuté vyššie pri modeli SCARF4. Každý z týchto motívatorov (status, istota, autonómia, vzťahovosť a férovosť) môže viesť buď k vytvoreniu ústretového nastavenia, alebo k reakciám hrozby – podľa toho, čo ich spúšťa.

Lídri sú pre svojich ľudí aj koučmi; kladú otázky zamerané na riešenie, nie na problém.

Ak chceme, aby naši spolupracovníci boli pozitívne naladení (ústretovo nastavení), dávame im pocítiť, akí sú dôležití (status), delíme sa s nimi o dostupné informácie o zmene (istota), dávame im možnosť voľby, zapájame ich do realizácie zmeny (autonómia), prejavujeme voči nim rešpekt a dôveru (vzťahovosť), konáme autenticky, držíme slovo a zabezpečujeme transparentnosť celého procesu (férovosť).

Lídri vedú ľudí k vnútornej motivácii

Jedným z najsilnejších motívatorov je jasná, zrozumiteľná vízia. Umožňuje ľuďom, aby boli zameraní a aktívne prispievali k jej naplneniu.

Umožniť ľuďom, aby si **vytvárali nové myšlienky**, znamená umožňovať im, aby prichádzali na vlastné nápady týkajúce sa realizácie zmeny. Posilňuje sa tým ich vnútorná motivácia. Zameranie sa na riešenie a na hľadanie toho, „čo je v tom o mne a pre mňa“, umožňuje ľuďom, aby prepojili svoje vlastné hodnoty s vykonávanou zmenou. Keď prichádzajú nové myšlienky a nápady, vytvárajú sa v mozgu nové hlboké zápisy, ktoré sa stávajú alternatívou pre staré existujúce vzorce správania.

bezpečného pre zmenu a za to, že budú podporovať tých, ktorí prechádzajú zmenou, v ich zmene myslenia a nastavenia mysle (z fixného na rozvojové).

Pre úspešnú zmenu potrebujeme vytvoriť „ústretové nastavenie“ (pozitívne naladenie). V bežnej reči by sme povedali, že potrebujeme vytvoriť optimálne podmienky pre pochopenie poslania. Namiesto zahľtenia ľudí informáciami

Ukotviť nové myšlienky je ďalší logický krok k zmene, ktorej zmysel tkvie v tom, že sa nové krehké neurospojenie (myšlienka) posilní a prehĺbi. Deje sa tak prostredníctvom opakovania, pozitívnym povzbudzovaním a silným zameraním a pozornosťou na niečo nové. Úloha lídrov spočíva v individuálnom prejednávani realizácie nápadov a myšlienok v praxi svojich ľudí.

Lídri sa musia stať pre svojich ľudí lepšími „koučmi“, musia im vedieť kľásť otázky zamerané na riešenie (nie na problém), pomáhať im pri generovaní nápadov a vytvárať prostredie, ktoré im umožní vyvolať pocity odmeny.

Všetko v živote zahŕňa zmenu – úspech akejkoľvek iniciatívy alebo aktivity zameranej na realizáciu zmeny je v konečnom dôsledku určovaný tým, ako zmenu riadime na individuálnej ľudskej úrovni. To si vyžaduje zmenu myslenia a významnú zmenu v prístupe k mnohým metódam a modelom zmeny. Kým sa v tom nezlepšime, sme odsúdení na to, že budeme naďalej učiť ľudí v našich organizáciách, aby sa báli zmeny so všetkým, čo to zahŕňa.

Vladimír Tuka
Regional manager NLG & Executive manager, Neuroleadership Group, s. r. o.
Medzitulky redakcia;
ilustračné obrázky: SXC, TASR

- ¹ Albert Einstein: „Svet, aký sme stvorili, je procesom nášho myslenia. Nemôže byť zmenený bez zmeny nášho myslenia.“
- ² Walter McFarland – americký expert na organizačné zmeny. Citácia z jeho článku HBR Blog Network z 16. 10. 2012.
- ³ Jeden z 8 krokov modelu zmeny amerického experta na riadenie J. P. Kottera.
- ⁴ Tieto sociálne potreby zahŕňajú status (postavenie), istotu, autonómiu (voľbu), vzťahovosť a férovosť. David Rock zhrnul tieto potreby do modelu SCARF.
- ⁵ Autorkou konceptu Fixed mindset a Growth mindset je profesorka Kalifornskej univerzity Carol Dwecková.

Zmeny vo vedení Bayer CZ + SK

Novým generálnym riaditeľom (Managing Director) spoločnosti Bayer pre Českú republiku a Slovensko sa stal od júla 2013 Frank Held (40). Vystriedal Antonia Payana, ktorý odišiel na globálnu pozíciu v centrále nemeckej firmy Bayer v Leverkusene. F. Held zároveň zastáva funkciu Country Division Head divízie Bayer HealthCare Consumer Care a Bayer HealthCare representative pre ČR a SR. V koncerne pracuje od roku 1993; pôsobil v organizačných zložkách v Nemecku, Thajsku, USA a ČR. Od augusta riadi divíziu Bayer

HealthCare Pharmaceuticals v ČR a SR Rong Yang. Vedenie divízie ochrany rastlín a funkciu Country Head Bayer CropScience prevzala v apríli 2013 Daniela Mienack. **LZ**

Návrat do Aholdu

Do funkcie PR manažérky spoločnosti Ahold Retail Slovakia, ktorá na Slovensku prevádzkuje obchodné reťazce Hypertnova a Albert, sa v polovici septembra vrátila Diana Chovancová-Stanková. Zastreší všetky PR aktivity a bude vykonávať aj funkciu hovorkyne spoločnosti.

„Sme jedným z najväčších predajcov potravin na svete a našou filozofiou je zodpovedné

podnikanie. To dáva veľa príležitostí a možností na komunikáciu, teším sa,“ povedala staronová hovorkyňa. **VN**

Manažérka P3 pre rozvoj biznisu

PointPark Properties (P3), spoločnosť zaoberajúca sa správou a developmentom skladových nehnuteľností so silnou pozíciou v CEE, menovala Noru Hategan do funkcie Business Development Manager.

Výkonný riaditeľ P3 Ian Worboys k tomu uviedol: „Nora Hategan nás zaujala svojim proaktívnym a dynamickým prístupom pri budovaní pobočky P3 v Rumunsku. Som presvedčený, že prispíše k ďalšiemu rozvoju medzinárodného biznisu spoločnosti P3.“ **PB**

Vzdelávanie, kurzy, semináre

Bratislavský kraj

Manažment

Asertívna komunikácia, rozvoj argumentačných zručností, 24. – 25. 9., BA, Centrum vzdelávania MPSVR SR

Manažér ako mentor a kouč, 26. – 27. 9., BA, ADDA Consultants

Stres a výkonnosť, 10. – 11. 10., BA, TOP Consult Group & VKC Intenziva

Diplomatický protokol a spoločenská etiketa, 17. – 18. 10., celá SR, Centrum vzdelávania MPSVR SR

Tréning pamäti a rozvoj vnútorného potenciálu, 18. 10., BA, Timan

Vyjednávacie zručnosti pre pokročilých, 21. – 22. 10., BA, TOP Consult Group & VKC Intenziva

Tvorba a manažment projektov a štrukturálne fondy EÚ, 4. – 8. 11., Svätý Jur, Academia Istropolitana Nova

Business Brunch, rozvoj kreativity, 17. 9., BA, agentúra Motiv P

Ľudské zdroje a personalistika

Personálny audit – novinka, 8. 10., BA, TOP Consult Group & VKC Intenziva

Personalistika z pohľadu pracovného práva, 15. 10., BA, Agentúra Apollo

Sociálny fond a sociálna politika v podniku, 30. 10., BA, Agentúra Apollo

IT a počítače

INTAJAX – Tvorba webových aplikácií pomocou AJAX, 7. 10., BA, Gopas SR

ITIL Service Strategy, 4. – 6. 11., BA, Omnicom

ITIL V3 Release, Control and Validation, 7. – 11. 10., BA, Hewlett-Packard

VMware vSphere 5. 1: Optimize and Scale, 21. – 25. 10., BA, Hewlett-Packard

UNIXB1 – UNIX/Linux – Bezpečnosť, zabezpečenie serveru, 4. – 5. 11., BA, Gopas SR

Financie, účtovníctvo a dane

IFRS, komplexný kurz, 18. – 20. 9., BA, ZA, Patince, Vysoké Tatry, Verlag Dashöfer

Diploma in IFRS, 25. – 27. 9., BA, BPP Professional Education

Praktický reporting na podporu riadenia, 26. – 27. 9., BA, Agentúra Tempo

Novela zákona o DPH od 1. 1. 2014 a dodanie tovaru a služieb v EÚ, 10. 10., BA, Poradca podnikateľa

Interný auditor QMS podľa normy ISO 9001:2008 – akreditovaný IRCA, 30. – 31. 10., BA, Det Norske Veritas SK

Certifikovaný interný auditor, 26. – 27. 9., BA, BPP Professional Education

Odborné

Školenie internetového marketingu, 21. 10., BA, Verlag Dashöfer

Obnovovacie školenie bezpečnostných poradcov podľa ADR, 7. – 11. 10., Senec, ADR

Nový zákon o pozemkových spoločstvách účinný od 1. 5. 2013, 8. 10., BA, Iura Edition

Požiadavky právnych predpisov SR pre oblasť ochrany ŽP a norma EN ISO 14001, 9. 10., BA, TÜV SÜD Slovakia

Interný auditor kvality podľa ISO 9001, 22. – 23. 10., BA, Výskumný ústav zväračský – Priemyselný inštitút SR

Stredné a západné Slovensko

Manažment a personalistika

Interný auditor systému manažérstva kvality (ISO 9001:2008), 24. – 25. 9., Trnava, Lloyd's Register Quality Assurance Limited

Event marketing, 26. – 27. 9., Trenčín, Eventive

Vyjednávacie zručnosti, 26. – 27. 9., Jasná, Timan

Výrobný manažment, 16. – 17. 10., ZA, IPA Slovakia

Brief coaching, 23. – 25. 10., Tajov, Bratislava, Co/Man, 1. systemická

Mediácia a facilitácia, alternatívne riešenie konfliktov, 23. – 25. 10., Zavar, AiO Education

Leadership k novým horizontom, 19. 9., Mojmirovice, Vzdelávací inštitút COOP

Strategic Performance Leadership, 16. – 17. 10., Rajecské Teplice, Roman Research

Zlepšovacie procesy vo verejnej správe, 25. 9., Žilina, IPA Slovakia

Riešenie konfliktných situácií, 10. – 11. 10., Zavar, AiO Education

Sociálne a zdravotné poistenie v praxi (zmeny od 1. 10. 2013 a 1. 1. 2014), 20. 9., Žilina, Educo – Consult

IT a počítače

Excel – tvorba makier, 20. 9., Nitra, Lapis

Microsoft Access, Microsoft Project, 23. – 24. 9., Trenčín, InSYS

CorelDraw, PowerPoint, Photoshop, 30. 9., Trenčín, InSYS

Financie, účtovníctvo a dane

Zákon o DPH: školenia v 24 mestách SR, od 22. 9., Agentúra Jaspis

Interný auditor podľa medzinárodných potravinových noriem IFS a BRC, 28. – 29. 10., Tále, SGS Slovakia

Veľká novela č. 95/2013 Z. z. o verejnom obstarávaní platná od 1. 7. 2013, 27. 9., BB, Actoris System

Odborné

Aktualizačná Odborná príprava revíznych technikov, 9. 10., Nitra, Ing. Vladimír Švec – OHSAS

Verejné obstarávanie, výklad zákona o VO, 21. – 23. 10., BB, Actoris System

Nástroje na zabezpečenie kvality – QFD a DOE, 31. 10., Považská Bystrica, Det Norske Veritas SK

Výklad a spôsob auditovania požiadaviek ISO 22000:2005 – manažérstvo bezpečnosti potravín a požiadavky FSSC 22000, 24. – 25. 9., Nitra, Astraia Certification

Východné Slovensko

Manažment a personalistika

Novela Zákonníka práce, odborné školenie, 18. 9., KE, Agentúra Jaspis

Efektívna manažérska komunikácia, 23. – 24. 9., KE, Timan

APQP/PPAP, 9. 10., KE, Q-System

Lektorské a andragogické minimum, 12. 10., KE, Global Education Centre

Tréning efektívnej komunikácie, 14. – 18. 10., KE, Agentúra Jaspis

IT a počítače

Excel 2010, 17. 9., KE, Agentúra Jaspis

Grafický dizajn v praxi – propagačná grafika/layout, 16. – 30. 9., KE, Andromedia SK

Financie, účtovníctvo a dane

Jednoduché účtovníctvo, večerný kurz, 23. 9. a 9. 10., Poprad a Prešov, Agentúra Jaspis

Účtovný a mzdový koktejl, praktické témy a konzultácie, 28. – 30. 10., Vysoké Tatry, Verlag Dashöfer

Interný auditor QMS podľa normy STN EN ISO 9001:2009, 18. – 20. 9., Košická Belá, SGS Slovakia

Odborné

Odborný seminár BOZP – Nové a novelizované predpisy na úseku BOZP, 20. 9., Prešov, BTS – PO

Aktualizačná odborná príprava bezpečnostného technika, 26. – 27. 9., Prešov, BTS – PO

Epidemiologicky závažná činnosť pri úprave vody a obsluhu vodovodných zariadení, 10. 10., KE, Medison

Ďalšia odborná príprava špecialistov požiarnej ochrany, 21. – 25. 10., Prešov, BTS – PO

Pracovné činnosti v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, 24. 10., KE, Medison

Informácie o vzdelávacích aktivitách prinášame v spolupráci s internetovým portálom www.education.sk

Economic Freedom Report

Economic freedom in Slovakia has been hovering at the same level, according to the latest report, drafted by 75 NGOs across the world under the baton of the Canadian Fraser Institute.

Slovakia came 36th out of the 152 countries monitored within the research, which was based on data from 2011. Slovakia fell halfway between Spain (32nd place) and France (40th place), for example. "Slovakia's evaluation improved by 0.04 points when compared to the results of the previous monitored year of 2010. This increase wasn't enough for the country to advance in the rankings, however," said Matúš Pošvanc of F. A. Hayek Foundation.

Country's best placing was for monetary stability - 15th. It came 17th in the category of international trade. Conversely, the worst position related to the judicial system and the protection of property rights (63rd).

Meanwhile, Hong Kong emerged with the highest level of economic freedom on a global basis. Next came Singapore, New Zealand, Switzerland, the United Arab Emirates, Mauritius, Finland, Bahrain and Canada.

Slovakia Self-sufficient in Energy

Slovakia was self-sufficient in terms of electricity generation in 2012, according to a report on the security of energy supplies released by the Economy Ministry. "It can be stated that Slovakia was self-sufficient in electricity production, as the country was capable of covering the statistical difference between energy consumption

and production. Nonetheless, electricity imports were more efficient from the market perspective," reads the report.

The volume of electricity generated in Slovakia in 2012 reached 28,393 GWh, which was 258 GWh more than in 2011. The lion's share of generated volume was produced by Slovakia's nuclear power plants, which accounted for 54.6 percent. Next came fossil-fuel thermal power plants with a 18.4-percent share, hydro-electric power plants with 15.3 percent, and so-called 'other power plants' generating 11.7 percent of total energy.

Slovakia's Growth: Will It Be 1%?

Slovakia's economy grew by 2.4 percent year-on-year in current prices and by 0.9 percent in fixed prices in the second quarter of this year, the Statistics Office have announced. GDP totalled €18.255 billion between April and June. When seasonal influences are taken out of the equation, GDP rose by 0.3 percent on a quarterly basis.

Analysts expect annual growth in the Slovak economy in 2013 to stand between 0.3-1 percent of GDP. "An expected resumption in the growth of most eurozone economies, and the expected acceleration in Germany's economic growth in particular, could have a favourable effect on Slovakia's economic growth in the second half of this year," said UniCredit Bank analyst Ľubomír Koršňák, who predicts that the indicator will reach 1 percent of GDP for the

whole of 2013. Meanwhile, Andrej Arady of VUB Bank has revised his estimate for the GDP rise in 2013 from 0.3 to 0.8 percent. He cautioned of risks, however, especially those related to domestic demand.

Trade Surplus to Remain

Analysts expect Slovakia's foreign trade to continue to post surpluses throughout the rest of this year. They foresee a boost in exports following an increase in foreign demand in European countries. Home Credit Slovakia analyst Michal Kozub praised the fact that Slovakia's foreign trade is not reliant exclusively on a single country. "It stretches between the EU and Russia, so a drop in demand in one country can be

offset by other countries," he said. Indications of a mild revival coming from Germany - the EU's core - provide favourable news, as this should lead to fresh demand for goods from other countries, he noted.

Although overall exports from Slovakia dropped by 0.7 percent in July, according to Kozub, it was due to a high basis of comparison from last year.

China - Slovakia: Very Good Relations

China is interested in reinforcing its economic and trade cooperation with Slovakia. The excellent geographical location within Europe, qualified and cheap labour are among Slovakia's key competitive advantages according to Zhang Dejiang, the Chairman of the Standing Committee of the National People's Congress of the People's Republic of China who visited Bratislava in September.

"Economic cooperation between China and Slovakia has constantly been moving forward and up. Many Chinese electronics and

computer companies have firmly established themselves on the Slovak market and, equally, a lot of Slovak car producers successfully import their products to China," he said during the meeting with Slovak President Ivan Gašparovič. The Chinese guest appreciated the quality in Chinese-Slovak relations. "That Slovakia is the first stop on my European tour only proves the importance China attributes to our mutual relations," he stated.

PRC is currently seventh largest trade partner to Slovakia.

VW Slovakia Boosted Car Output

Volkswagen Slovakia produced over 219,500 cars over the first half of 2013, which represents an annual increase of 4.8 percent. "Notwithstanding the more difficult conditions on the market, our output was stable during the first six months of the year. We launched production of the Volkswagen cross up! in May. We

also produced our 700,000th Volkswagen Touareg. On top of this, intensive preparations for launching production of the Volkswagen e-up! began," said Albrecht Reimold, Chairman of the Board, VW Slovakia.

The Bratislava-based plant produced 130,000 gearboxes in the first half of 2013, while the auto-maker's factory in Martin (North) made 16.9 million car components. The company's turnover stood at €3.27 billion for the first six months of the year.

The car-maker is set to launch on the market its electric vehicle the Volkswagen e-up! in the latter half of 2013. The company is also marching on with work on its press shop and car-body shop.

Holcim Considers Coming to Košice

Swiss cement giant Holcim, which already employs more than 900 people in Slovakia, is considering opening a new strategic services centre in Košice (East) that would eventually create around 300 new jobs. Economy Ministry has confirmed that the company applied for investment stimuli for the project, but it still isn't known just how much this could reach. Some of the new employees would focus on research and development.

If the move goes ahead, it will become the third big investment project in Košice announced

this year, following those declared by IT companies IBM and T-Systems.

According to the head of the state investment agency SARIO Róbert Šimončič the city offers good conditions for foreign investment including the research and ICT projects. "There is scope here for industrial investments, investments into ICT, strategic centres and so forth. Universities have sufficient capacity too, plus there's the 'IT Valley' organisation here that brings together strong entities and aims to attract new investors," he stressed at a conference.

Tax Reliefs for Production Investments

Slovak Government recently okayed the granting of state assistance to a number of manufacturing firms based in Slovakia. As proposed by the Economy Ministry, U.S. company Johnson Controls Innotec Technologies will receive investment assistance worth €4.1 million towards expanding its production site in Lučenec (South) – mostly as a tax relief. The assistance is due to be awarded in exchange for the company's plan to invest €8.2 million in a new plant for producing metal components for seat head rests in passenger vehicles, a move that is set to create 125 new jobs.

Another company to be granted assistance of €3.6 million in the form of tax relief is car-components manufacturer Miba Sinter Slovakia, a member of the group headquartered in Austria. The auto industry company is planning to build two facilities in Dolný Kubín (North) that would create 120 jobs. The next is Gevorkyan company in Banská Bystrica (Central Slovakia)

which is set to receive a tax relief of €1.51 million for expanding its powder metallurgy production plant, which mainly supplies the automotive, oil and cosmetics industries.

Company Dometic Slovakia in Filakovo (South) producing cooking and air-conditioning systems will be granted €2.664 million tax relief.

Stories and photos by TASR news agency

Bratislava Region Attracts Work Migrants

Almost 12 percent of employees in Slovakia travel to work from one region to another, with 57 percent of these people coming to Bratislava region, according to statistics on work migration in 1Q13 processed by research company Trexima.

Second and third places when it comes to the number of employees travelling in were taken by Trnava (West) and Košice regions, respectively. "The reason behind this trend are higher salaries, more job opportunities, larger and more stable employers and, in the case of Bratislava, also the fact that it's here where central state authorities are based. Furthermore, Bratislava has the highest number of university students who stay in the city to find jobs after completing their studies," said analyst Jozef Krabáč.

Jobs that see the most employees willing to travel include advocate trainees, translators, real-estate agents, application programmers, sales representatives and university teachers. Six out of ten migrating employees are males, with young people aged between 25-29 being the most flexible group. Krabáč finds this logical, as personal commitments increase while the willingness to start again somewhere else decreases with age.

29 Slovak Companies Among Top 500 in Region

In the list of central and eastern Europe's 500 largest companies as drawn up by Deloitte (CE TOP 500) there are 29 Slovak companies included – not so much. The number stood at 31 in the previous ranking. "Volkswagen has retained its leading spot from among Slovak companies. It was placed 14th overall," the report says. Oil refinery Slovnaft occupied the 23rd spot overall, whilst carmaker Kia Motors was 31st.

In aggregate, the 500 largest companies struggled to keep up the pace in terms of their revenues increase, as this indicator dropped from 9.8 percent in 2011 to 3.3 percent in 2012. Total revenues amounted to €730 billion. "Notwithstanding the unfavourable situation, however, some from the Top 500 companies posted a double-digit increase in revenues," writes Deloitte.

As was the case with previous editions of the ranking, Poland had the largest number of companies in the list – 166, followed by the Czech Republic (86) and Hungary (62).

Tvorca produktov, ktoré smerovali za horizont

V kinách beží film, zobrazujúci život a kariéru Steva Jobsa – veľkého reformátora našich životov.

Niektorým je jasné, kde sú hranice možností, iní ich posúvajú – tak by sa dal preložiť slogan k filmu Jobs, ktorý uviedli koncom leta aj na Slovensku. Nepochybne sú dnes technológie a ponuka koncových IT zariadení na súčasnej úrovni vďaka tomuto tvrdohlavému vizionárovi.

Z garáže medzi miliardárov

V roku 1976 založil S. Jobs spoločnosť Apple v garáži svojich rodičov (na tomto autentickom mieste filmári o 36 rokov neskôr nakrútili aj príslušné scény) a odvtedy je o ňom už stále počuť. Zažil vzostupy aj kariérne

pády, ale zo svojich profesionálnych zásad nezľavoval. V roku 2011, bohužiaľ, zomrel vo veku 56 rokov; odchádzal ako jeden z najúspešnejších, najvplyvnejších a najbohatších mužov Ameriky.

Steve Jobs, ktorého vo filme ztvárňuje Ashton Kutcher, bol technicky nadaný, ale najmä – mal cit pre smer vývoja techniky, trhu a potrieb používateľov (vrátane tých, o ktorých oni sami ešte nevedeli). Prítom bol schopný obchodník a zároveň nekompromisný perfekcionista. „Jeho spolupracovníci ho často nenávideli za to, aký bol, ale milovali za to, čo stvoril,“ uvádza sa v distribučnom liste k filmu. Toho, čo stvoril, bolo veľa a vždy to malo punc výnimočnosti – firma Apple, počítače Macintosh, osobné zariadenia iPhone a iPad či filmové štúdio Pixar. Ukazoval cestu celému ľudstvu, ale pracovať chcel len

s tými najlepšimi. Známu sa stala jeho veta: „Pracujte len s géniami, idiotov vyhodte!“

Nepriazeň nechápavých

Život S. Jobsa bol bohatý na udalosti. Spoločnosť Apple Computers sa uchýtila, a to aj vďaka dobrému výberu Jobsových spolupracovníkov na čele s druhým Stevom – Wozniakom, technickým géniom a autorom koncepcie osobného počítača.

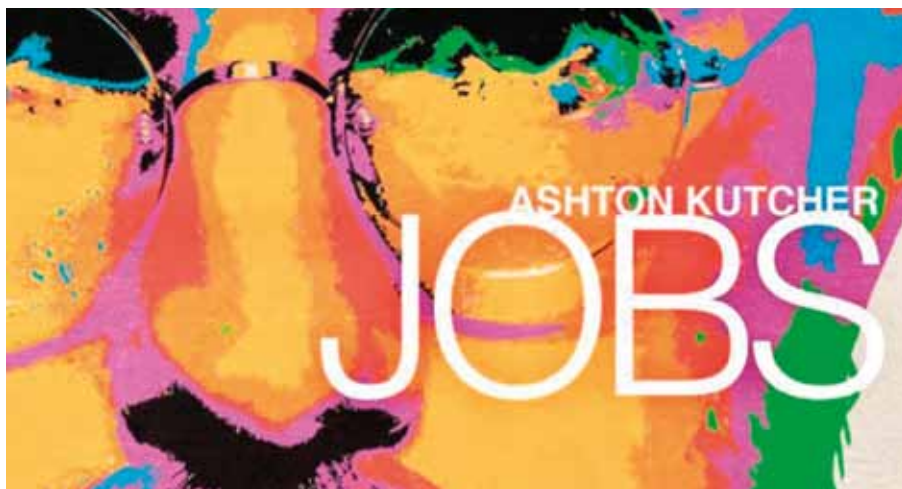
Rapidný rast firmy, ktorá začala vynášať milióny dolárov, a jej vstup na burzu však priniesli peripetie. Akcionári často uprednostnili rýchly zisk pred podporou ďalších vizionárskych projektov. Film zachytáva niekoľko zlomových bodov do roku 1997, keď sa po dlhotrvajúcich rozporoch s predstavenstvom a vytlačením z firmy S. Jobs opäť ujíma jej vedenia, aby ju vytiahol z ťažkostí.

Jobs – meno, ktoré predáva

O Jobsovej veľkej popularite svedčí aj úspech knižného bestselleru nesúceho jeho meno, ktorý vyšiel len mesiac po jeho smrti a okamžite sa stal jedným z najpredávanejších titulov na celom svete. Biografiu si šéf Applu sám objednal u osvedčeného autora životopisov Waltera Isaacsona.

Na filme sa začalo pracovať krátko po vydaní knihy a aj v tomto prípade sa tvorcovia opierali o svedectvá ľudí z Jobsovho okolia – jeho priateľov a spolupracovníkov. Vzniklo tak dielo, ktoré prináša kompaktný pohľad na významnú osobnosť a jej hviezdnu kariéru.

JF

ÁNO, objednávam si ročné predplatné v cene 12 €.

ADRESA PREDPLATITEĽA:

Meno a priezvisko: .....

Spoločnosť: .....

Ulica: ..... Mesto a PSČ: .....

IČO: ..... DIČ: .....

ADRESA NA DORUČENIE:

Meno a priezvisko: .....

Spoločnosť: .....

Ulica: ..... Mesto a PSČ: .....

IČO: ..... DIČ: .....

E-mail: ..... Telefón: .....

Dátum: ..... Podpis: .....

Platí aj podpísaná fotokópia objednávky.

Možnosť objednania predplatného:
zaslaním vyplneného objednávkového kupónu na adresu:

Goodwill Publishing, s. r. o.
Nevädzová 5, 821 01 Bratislava
faxom na číslo: 02/48 28 74 25
e-mailom: goodwill@goodwill.eu.sk

GOODWILL

VYBERTE SI SAMI, KDE NÁS CHCETE ČITAŤ

GOODWILL je:

- na webe
- v iPade
- v iPhone

**...dostupný kdekoľvek aj na vašich
obľúbených miestach.**

www.goodwill.eu.sk

Available on the
App Store

www.CoverPageApp.com

1 domov

nenahradíte,
majetok áno

Poistenie majetku

MÔJ DOMOV

Je úplne jedno, či váš majetok zhorí, je vytopený, alebo vám ho niekto ukradne.

Vyberte si naše poistenie majetku s najvyšším počtom vybavených poistných udalostí v uplynulom roku, ktoré ochraňuje najviac domácností na Slovensku a dôveruje mu viac ako 900 000 klientov.

www.allianzsp.sk

Infolinka 0800 122 222

Ján Olša, profesionálny hasič

Allianz
Slovenská poisťovňa